

F. Pol – S. Kornblut

reklamno- kratiija

• Kentaur • Naučna fantastika

1.

Toga jutra, dok sam se oblačio, razmišljao sam o statistikama, izvrđavanjima i preterivanjima koje su oni očekivali u mom izveštaju. U mom odeljenju - Proizvodnji - mnogo ljudi je bilo na bolovanju, mnogi su podneli otkaz, a bez ljudi čovek ne može da obavi posao. A nije bilo nade da će mi Odbor zbog toga oprostiti.

Utrljao sam depilator-sapun u bradu i sprao ga pod tankim mlazom koji je curkao iz slavine za svežu vodu. To je, naravno, rasipništvo, ali ja plaćam porez, a lice me uvek svrbi od slane vode. Pre nego što sam sprao i poslednje ostatke sapunice, curkanje je prestalo. Opsovao sam tiho i završio umivanje slanom vodom. U poslednje vreme to se često događalo; mnogi su bacali krivicu na sabotere iz grupe konzervacionista. Lojalisti su sprovodili racije po celoj Njujorškoj kompaniji za snabdevanje vodom, ali još uvek nisu ništa uradili.

Jutarnje vesti sa ekrana iznad ogledala za brijanje za trenutak su mi odvratile pažnju... Sinoćni predsednikov govor; kratak srebrnasti blesak rakete za Veneru na pesku Arizone; pobuna u Panami... Ugasio sam aparat kad je odjeknuo znak tačnog vremena koji se čuje svakih petnaest minuta.

Izgledalo je da ću opet zakasniti. I to sad kad mi je naklonost Odbora toliko potrebna.

Pošto nisam uzeo čistu košulju i pošto sam rešio da ne popijem voćni sok, uštedeo sam oko pet minuta. Pokušavajući da telefoniram Ketu, izgubio sam tih pet minuta. Nisam je našao, a zakasnio sam.

Na svu sreću, kao nikada do tada, i Fauler Šoken je zakasnio.

U našoj kancelariji Fauler je obično održavao nedeljne sastanke Odbora petnaest minuta pre redovnog početka radnog vremena. To je za sve nas bilo pravo mučenje, ali za Faulera je to bilo nešto normalno. On i tako svako jutro provodi u kancelariji, a po njemu 'jutro' počinje svitanjem.

Tako sam danas imao vremena da sa stola uzmem beleške koje mi je pripremila sekretarica i da opet stignem na sastanak. Kada je Fauler Šoken ušao sa učtivim izvinjenjem zbog svog zakašnjenja, ja

sam već sedeo na svom mestu u dnu stola, potpuno opušten i uveren u sebe, kao što, uostalom, službenik Kompanije Fauler Šoken uvek treba da izgleda.

"Dobro jutro", reče Fauler, a nas jedanaest nešto promrmlja na uobičajeni idiotski način. Nije seo, stajao je i roditeljski nas posmatrao oko minut i po. Zatim, sa izgledom izletnika u Kanadu, pažljivo i zadovoljno pogleda po sobi.

"Razmišljao sam o našoj sali za sastanke", rekao je, a mi smo svi pogledali unaokolo. Sala nije ni mala ni velika, recimo četiri sa pet, ali je prijatna, dobro osvetljena i vrlo impozantno nameštena. Ventilatori su vešto smešteni iza zanimljivih frizova, a tepisi su meki i debeli. Svaki deo nameštaja je napravljen isključivo od autentičnog, ispitanog, pravog šumskog drveta.

Fauler Šoken reče: "Momci, imamo lepu salu za sastanke. Baš kako valja, jer Kompanija Fauler Šoken je najveća reklamna agencija u gradu. Mi godišnje zarađujemo mnogo više nego iko drugi. I..." on nas sve pogleda, "mislim da se slažete da vam se rad ovde isplati. Mislim da niko među vama nema manji stan od dvosobnog." Namignuo je na mene. "Čak ni neženje. Što se mene tiče, sasvim mi je dobro. Moj letnjikovac gleda na jedan od najvećih parkova na Long Ajlendu. Već godinama u sebe nisam uneo druge proteine osim svežeg mesa, a kad krenem u šetnju, vozam se u kadilaku. Nemam nikakvih neprilika. Mislim da svi možete sa mnom da se složite, zar ne?" Ruka našeg direktora za ispitivanje tržišta polete u vazdah i Fauler mu klimnu:

"Molim, Metju?"

Met Ransted zna kako treba da se postavi kad razgovara sa čovekom koji ga hlebom hrani. Ratoborno je kružio pogledom oko stola. "Samo želim da se složim sa g. Šokenom, sto posto, od početka do kraja!"

Fauler Šoken je klimnuo. "Hvala, Metju." Tako je i mislio. Trebalo mu je nekoliko trenutaka pre nego što je nastavio. "Mi svi znamo", rekao je, "šta nas je dovelo na mesto na kojem se nalazimo. Sećamo se i podahvata Starcelijusa Verilija i kako smo Indijastriju ucrtali na mapu. Prvi trust začaranog kruga. Pretvaranje celog potkontinenta u jedinstveni proizvodni kompleks. Kompanija Šoken je započela oba projekta. Niko ne može da kaže da nas plima nosi. Ali to sve već

pripada prošlosti.

Ljudi! Hteo bih nešto da znam; a vi mi možete reći istinu - da li slabimo?" Polako nam je ispitivački posmatrao lica, ne obraćajući pažnju na šumu podignutih ruku. Bože mi oprost, i moja je bila među njima. Onda je mahnuo čoveku sa svoje desne strane. "Prvo ti, Ben", rekao je.

Ben Vinston je ustao i počeo svojim baritonom: "Što se tiče industrijske antropologije, ne! Slušajte današnji izveštaj o radu u podnevnom biltenu, ali dozvolite da vas prethodno ukratko obavestim o čemu je reč: prema ponoćnim pokazateljima sve osnovne škole istočno od Misisipija upotrebljavaju pakovanje preporučeno programom školskih ručkova. Kobasice od soje i regenerisane šnicle" - svi oko stola su se zgrozili pri pomisli na kobasice od soje i regenerisane šnicle - "upakovane su u kutije obojene istom zelenom bojom kao i proizvodi Kompanije Univerzal. Ali slatkiši, sladoled i cigarete od žvakaće gume su upakovani u crveni papir kao i proizvodi Kompanije Starcelijus. Kad ta deca odrastu...", likujući je podigao pogled sa svojih beležaka. "Prema našim ispitivanjima, u roku od petnaest godina Univerzalovi proizvodi će propasti, bankrotirati i biti potpuno istisnuti sa tržišta!"

Seo je uz zaglušno pljeskanje. I Šoken je pljeskao i veselo posmatrao ostale. Nagnuo sam se napred sa izrazom br. 1 - spremnost, inteligencija, kompetentnost - na licu.

Ali nije trebalo da se uzbuđujem jer je Fauler pokazao na mršavog čoveka, koji je sedeo pored Vinstona. Na redu je bio Harvi Bruner.

"Nije potrebno da vam kažem da Centar za prodaju ima svoje posebne probleme", rekao je Harvi, naduvavši svoje mršave obraze.

"Kunem vam se da je cela prokleta Vlada u zaveri sa konzervacionistima! Znate li šta su učinili? Stavili su van zakona kompulzivne podzvučne efekte za naše oralne oglase - ali mi smo reagovali nizom semantičkih ključnih reči koje se nadovezuju na sve osnovne traume i neuroze u savremenom američkom životu. Oni su nas lovili na sigurnosne propuste i zabranili nam da projektujemo naše poruke na prozore vazdušnih automobila - ali i tu smo im doskočili. Iz laboratorije saznajem", klimnuo je našem direktoru za ispitivanja, "da ćemo uskoro da isprobamo sistem koji projektuje naše poruke pravo na mrežnjaču oka.

I ne samo to, već idemo i dalje. Kao primer pomenuo bih Najkafu..." Naglo je prekinuo. "Izvinite, g. Šokene", prošaputao je, "da li je Odeljenje bezbednosti proverilo ovu sobu?"

Fauler Šoken potvrdi klimanjem. "Potpuno provereno. Ničeg nema osim špijunskih mikrofona Ministarstva unutrašnjih poslova i Predstavničkog doma, a njima, naravno, stalno puštamo stare magnetofonske trake."

Harvi odahnu. "Da, što se tiče Najkafe", rekao je, "poslali smo uzorke u petnaest ključnih gradova. Uobičajena ponuda, snabdevanje Najkafom tri meseca, hiljadu dolara u gotovom i vikend na Ligurskoj rivijeri za svakoga ko prihvati. Ali - a zbog toga je, prema mojim procenama, naša kompanija zaista velika - svaki uzorak Najkafe sadrži tri miligrama blagog alkaloida. To nije škodljivo, ali stvara naviku. Posle deset nedelja upotrebe potrošač je doživotno upecan. Koštalo bi ga bar pet hiljada dolara da se izleči i zato mu je mnogo bolje da jednostavno nastavi da pije Najkafu - tri šolje na dan uz jelo i jedna pred spavanje, baš kao što piše na tegli."

Fauler Šoken je sijao, a ja se ponovo prebacih na izraz br. 1. Pored Harvija je sedela Tildi Metis, šef personala, koju je Šoken lično pronašao. On obično nije tražio od žena da govore na sastancima Odbora, a pored Tildi sam sedeo ja.

Upravo sam pripremao uvodnu reč kad me Šoken poklopi osmehom. Rekao je: "Pošto nemamo dovoljno vremena, neću tražiti izveštaj od svakog odeljenja. Ipak, gospodo, dobio sam odgovor, i to odgovor koji mi se dopada. Do sada ste sve uspešno rešili i zato sada hoću da vam postavim novi zadatak."

Pritisnuo je dugme na ploči monitora i okrenuo stolicu. Svetla u sobi su se ugasila; projektovani Pikaso koji je stajao iza Šokenove stolice je izbledeo i pokazala se šarena površina ekrana na kojem je počela da se stvara nova slika.

Ovu sliku sam već video toga jutra na ekranu iznad ogledala za brijanje.

Bila je to raketa za Veneru, čudoviste od trista metara, ugojeno dete vitkih Fau-2 i zdepastih raketa za Mesec koje su pripadale prošlosti. Oko rakete su se nalazile skele od čelika i aluminijuma pretrpane sićušnim figurama koje su radile sa plavo-belim plamičcima lampi za

zavarivanje. Slika je očigledno bila stara jer je prikazivala raketu kako je izgledala pre nekoliko nedelja ili meseci u ranijem stadijumu izgradnje, a ne spremna za uzletanje, kao što sam je video tog jutra. Glas sa ekrana trijumfalno i netačno izjavi: "Ovo je brod koji povezuje zvezde!" Poznao sam glas koji je pripadao jednom od grlatih komentatora iz Odeljenja za fluidne efekte, a tekst je sigurno napisala neka od Tildinih devojaka. Venera je bila zamenjena zvezdom, a to je bila aljkavost karakteristična samo za Tildino osoblje.

"Ovo je brod koji će moderni Kolumbo voditi kroz vasionu", nastavi glas. "Šest i po miliona zauzdanih munja i čelika - brod za hiljadu osamsto ljudi i žena, sa stvarima potrebnim da novi svet postane njihov dom. Ko će putovati u njemu? Koji će srećni pioniri stvoriti imperiju na bogatom, novom tlu drugog sveta? Dozvolite mi da vas upoznam sa njima - čovek i žena, dva neustrašiva..."

Glas se čuo i dalje. Na ekranu se slika pretvorila u prostranu sobu u predgrađu u rano jutro. Na ekranu je muž sklapao krevet u zid i rasklapao delove dečjeg kutka; žena je pripremala doručak i iz poda izvlačila sto. Uz voćni sok i papicu za decu (pored svakog se, naravno, pušila šolja puna Najkafe) razgovarali su o tome kako je bilo mudro i hrabro da se prijave za putovanje raketom za Veneru. A poslednje pitanje njihovog najmlađeg brbljivca ("Mamice, kad polastem da li cu moci da povedem moju decu na tako lepo mesto kao što je Venela?") zaključilo je imaginarnu seriju snimaka Venere kakva će izgledati kada dete poraste - zelene doline, kristalna jezera, divni izgled planina.

Komentator nije ni pominjao decenije hidroponika i života u hermetički zatvorenim kabinama koje će pioniri morati da izdrže radeći na Veneri bez atmosfere i vode.

Instinktivno sam pritisnuo dugme na svojoj štoperici kad je počeo film. Kada se završio, sat je pokazivao devet minuta! Tri puta duže od dozvoljenog vremena za jednu reklamu. Minut duže nego što smo mi obično dobijali.

Tek pošto su se svetla upalila, cigarete se zadimile, a Fauler Šoken počeo svoj govor za taj dan, počeo sam da shvatam kako je to bilo moguće.

Fauler je počeo na svoj opširni i zaobilazni način koji je postao odlika

našeg posla. Ukazao nam je na istoriju reklame - od prostog zadatka prodavanja već proizvedene robe do sadašnje uloge reklame u stvaranju industrije i preinačavanju ljudi tako da mogu da odgovore potrebama reklame i prodaje. Još jednom se dotakao onoga što smo mi, Kompanija Fauler Šoken, postigli u svojoj ekspanzivnoj karijeri. Zatim je rekao:

"Ljudi, stara poslovice glasi: 'Svet je naša ostriga.' Mi smo tu poslovice sprovedi u delo; ali smo ostrigu pojeli." Pažljivo je ugasio cigaretu. "Pojeli smo je", ponovio je. "Mi smo stvarno i bukvalno osvojili ceo svet. Kao Aleksandar, mi težimo za novim svetovima koje treba osvajati a tamo..." mahnuo je prema ekranu iza sebe "...tamo ste videli prvi od tih svetova."

Kao što ste verovatno već primetili, Met Ransted mi se nikad nije dopadao. On je taj u koga sam sumnjao da špijunira čak i u samoj kompaniji. Mora biti da je on još mnogo ranije išpijunirao projekt za Veneru, jer ni čovek sa najboljim refleksima ne bi mogao da sastavi govor kakav je on održao. Dok smo svi razmišljali o rečima Faulera Šokena, Ransted je skočio na noge.

"Gospodo", počeo je sa zanosom, "pa to je genijalno. Ne Indija, ne roba, već cela planeta na prodaju. Pozdravljam te, Šokenu, Klive, Bolivaru, Džon Džekob Astoru novoga sveta!"

Kao što rekoh, Met je bio prvi, ali smo svi redom ustajali i govorili o istoj stvari, čak i ja. Bilo je lako, jer sam to već godinama radio. Keti to nikako nije mogla da shvati, a ja sam pokušavao da joj površno objasnim da je to verski ritual - kao razbijanje boce šampanjca o pramac novog broda, ili žrtvovanje device za rodnu godinu. Čak i u toj površnosti nisam otišao predaleko sa analogijom. Mislim da niko, izuzev, možda, Meta Ransteda, nije opijao svet derivatima opijuma samo za novac. Ali govor Faulera Šokena nas je potpuno hipnotisao i davao nam snagu da uradimo bilo kakvo delo koje bi poslužilo našem bogu Reklame.

Ne mislim da kažem da smo bili kriminalci, jer su alkaloidi u Najkafi, kao što je rekao Harvi, ipak bili neškodljivi.

Kada smo svi završili, Fauler Šoken je pritisnuo dugme i pokazao nam veliki grafikon. Opisao nam ga je pažljivo, stavku po stavku; pokazivao nam je tabele, grafikone i dijagrame celog novog odeljenja Kompanije Fauler Šoken koje je trebalo da se bavi

razvojem i eksploatacijom planete Venere. Govorio nam je o zamornim kuloarskim razgovorima i sklapanju prijateljstva u Kongresu, što nam je omogućilo isključivo pravo da razrezujemo porez i da ga sakupljamo sa planete - i ja sam počeo da shvatam kako je mogao da upotrebi devet minuta za našu reklamu. Objasnio nam je kako Vlada - čudno je kako mi još mislimo i govorimo o toj berzi kao da je ona ustanova koja sprovodi svoju volju - kako Vlada želi da Venera bude američka planeta i kako je odabrala specifični američki talent za reklamu da to ostvari. Dok je govorio, svi smo se polako zagrevali. Zavideo sam čoveku koji će voditi Odsek za Veneru, svaki od nas bi sa ponosom pohvatio taj posao.

Govorio je o teškoćama sa senatorom iz Diponove hemijske industrije sa njegovih 45 glasova i o lakoj pobedi nad senatorom iz Kompanije Neš-Kelvinejtor sa njegovih šest glasova. Ponosno je govorio o propalim demonstracijama konzervacionista protiv Faulera Šokena, koje je smirio antikonzervacionistički nastrojeni sekretar unutrašnjih poslova. Vizuelna pomagala su prilično skratila informacije, ali smo, ipak, proveli sat posmatrajući grafikone i slušajući o Faulerovim dostignućima i planovima.

Najzad je Fauler Šoken isključio projektor i rekao: "Sada sve znate. To je naša nova kampanja koja počinje da radi odmah. Još samo nešto da vam kažem, i onda svi na posao."

Fauler Šoken je odličan pozer. Trebalo mu je prilično vremena dok je pronašao parče hartije i dok je pročitao rečenicu koju bi i najniži od naših službenika bez razmišljanja mogao da izbaciti kao iz rukava. "Predsednik Odseka za Veneru", čitao je, "biće Mičel Kortni."

To je bilo najveće iznenađenje, jer Mičel Kortni sam ja.

2.

Nekoliko minuta sam ostao sa Faulerom dok su ostali članovi Odbora odlazili u svoje sobe, a vožnja liftom od sale za sastanke do moje sobe na 86. spratu trajala je nekoliko sekundi. Kada sam stigao, Hester je raspremala moj sto.

"Čestitam, g. Kortni", rekla je. "Selite se na 89. sprat. Zar to nije divno? I ja ću imati svoju sobu!"

Zahvalio sam joj i uzeo telefon sa stola. Prvo što je trebalo da uradim bilo je da prikupim svoje osoblje; prvi do mene je bio Tom Gilespi. Ali, prvo što sam učinio bilo je da ponovo telefoniram u Ketin stan. Opet niko nije dizao slušalicu, tako da sam, ipak, odlučio da sazovem svoje ljude.

Bilo im je zaista žao što odlazim, ali su isto tako svi bili srećni jer su svi unapređeni za jedan stepen.

Kako je došlo vreme ručku, problem Venere sam odložio za posle podne.

Telefonirao sam, ručao na brzinu u bifeu kompanije i spustio se liftom do pneumatičke železnice koja me je odnela šesnaest blokova na jug. Izlazeći, prvi put toga dana našao sam se na čistom vazduhu; posegao sam za tamponima protiv čađi, ali ih nisam stavio u nos. Kiša je promicala i vazduh je bio malo čistiji. Bilo je leto, sve je bilo vruće i lepljivo; gomila ljudi koja je blokirala trotoare žurila se kao i ja da što pre uđe u zgradu.

Morao sam laktovima da se probijam preko ulice da bih ušao u zgradu.

Liftom sam se popeo do četrnaestog sprata. Bila je to stara zgrada sa zastarelim načinom provetravanja, tako da sam osetio hladnoću u vlažnom odelu. Palo mi je na pamet da to iskoristim umesto priče koju sam pripremio, ali sam to ubrzo odbacio.

Devojka u uštirkanoj beloj uniformi podiže pogled kada sam ušao u sobu. Rekao sam: "Zovem se Silver. Voiter P. Silver. Imam zakazano."

"Da, g. Silver", setila se. "Vaše srce, rekli ste da je hitno."

"Tako je. Naravno, to je verovatno psihosomatski slučaj, ali sam

mislio..."

"Naravno." Ona mi pokaza stolicu. "Dr Nevin će vas odmah primiti." Bilo je prošlo desetak minuta kada iz ordinacije izađe jedna mlada žena, a čovek koji je došao pre mene uđe. Kada je izišao, sestra reče: "Dr Nevin vas očekuje."

Ušao sam. Ketī, koja je vrlo lepo izgledala u lekarskom mantilu, stavljala je bolesnički karton u svoj sto. Kada se ispravila, reče prilično ljutito: "O, Mič!"

"Samo sam jedno slagao", rekao sam, "i to moje ime, ali slučaj je hitan i u pitanju je moje srce."

Izgledalo je kao da hoće da se nasmeši, ali to nije učinila. "Ne medicinski", reče.

"Rekao sam devojci u čekaonici da je verovatno psihosomatski slučaj, a ona mi je rekla da ipak uđem."

"Razgovaraću sa njom o tome. Mič, znaš da ne možemo da se viđamo u radno vreme. Sada, molim te..."

Seo sam na stolicu kraj njenog stola. "Nećeš da se uopšte vidimo, Ketī? Zašto?"

"Tako. Molim te idi, Mič. Ja sam lekar i imam mnogo posla."

"Ništa nije važno kao ovo. Ketī, pokušavao sam da razgovaram sa tobom celo veče i jutro."

Ona upali cigaretu ne gledajući me. "Nisam bila kod kuće."

"Ne, nisi." Nagnuo sam se, uzeo njenu cigaretu i počeo da pušim. Malo je oklevala, slegla ramenima i uzela drugu. Rekao sam: "Pretpostavljam da nemam prava da pitam svoju suprugu gde provodi vreme."

Ketī suknu: "Do vraga, Mič, ti znaš..." Telefon zazvoni. Ona za trenutak zatvori oči. Podiže slušalicu i zaveli se u stolicu gledajući u drugi kraj sobe sa izgledom lekara koji teši bolesnika. Razgovor je trajao samo nekoliko trenutaka, ali je i to bilo dovoljno da se potpuno pribere.

"Molim te, idi", rekla je gaseći cigaretu.

"Neću dok mi ne kažeš kada ćemo se videti."

"Nemam... nemam vremena za tebe, Mič! Ja ti nisam žena. Nemaš prava da me ovako gnjaviš. Mogla bih da te prijavim ili pošaljem u zatvor."

"Moje uverenje je u dosijeu", podsetio sam je.

"Ali moje nije i nikada neće biti. Čim prođe godina dana sa nama je svršeno, Mič."

"Hteo bih nešto da ti kažem." Ketu je uvek mogla da se pridobije ako joj se probudi radoznalost.

Nastupila je duga tišina i umesto da kaže: "Molim te idi", ona reče: "Dakle, šta hoćeš?"

"To je nešto veliko, trebalo bi da se proslavi. To nije izgovor da bih večeras bio malo sa tobom. Molim te, Ketu - mnogo te volim i obećavam da neću praviti scene."

"...Ne."

Ali, oklevala je. Rekoh: "Molim te?"

"Pa..." Dok je razmišljala, zazvonio je telefon. "U redu", rekla mi je. "Biću kod kuće u sedam sati, a sad me pusti da lečim svoje bolesnike."

Podigla je slušalicu. Izišao sam iz ordinacije dok je govorila, a ona me nije ni pogledala.

Kada sam ušao, Fauler Šoken je bio nagnut preko stola i čitao poslednje izdanje Tontonovih nedeljnih novina. Časopis je treperio od boja pošto su oslobođeni molekuli boje prikupljali protone i otpuštali ih u mlazovima. On mahnu sjajnim stranicama i upita me: "Šta misliš o ovome, Mič?"

"Slaba reklama", rekoh brzo. "Kad bismo morali da se spustimo tako nisko da podražavamo časopise kakve izdaje Kompanija Tonton - mislim da bih podneo ostavku. To je i suviše jeftin trik."

"Hm." Spustio je časopis na sto okrenuvši naslovnu stranu nadole; sjajne boje sevnuše još jednom i izgubiše se pošto im je usahnuo izvor svetlosti. "Da, jeftino je", reče zamišljeno. "Ali treba da ih pohvališ zbog njihove preduzimljivosti. Tonton prikuplja šesnaest i po miliona čitalaca za svoje oglase svake nedelje. Ničiji drugi - baš Tontonovi klijenti. I, nadam se da nisi mislio bukvalno kad si rekao da bi podneo ostavku. Upravo sam uputio Harvija da radi na Šoku. Prvi broj izlazi u jesen sa porudžbinom od dvadeset miliona. Ne..." On podiže ruku da bi prekinuo moj pokušaj da promucam neko objašnjenje. "Razumeo sam šta si mislio, Mič. Ti si protiv jeftine reklame. I ja sam. Za mene je Tonton oličenje svega onoga što sprečava reklamiranje da zauzme svoje zasluženno mesto uz kler, medicinu i pravosuđe. Ne postoji nijedan podli trik koji on ne bi

pokušao, od podmićivanja sudija do krađe službenika. Mič, to je čovek koga treba da se čuvaš."

"Zašto? Mislim, zbog čega baš njega."

Šoken se nasmeja. "Zato što smo Veneru ukrali od njega. Rekao sam ti da je preduzimljiv. Došao je na istu ideju na koju i ja. Nije mi bilo lako da ubedim Vladu da Venera pripadne nama."

"A, tako", rekoh i sve mi je bilo jasno. Naša predstavnička vlada je sada više predstavnička nego ikad u istoriji. Ona ne mora da bude reprezentativna per capita, ali svakako mora da bude ad valorem. Ako hoćete filozofski problem, eto vam ga: da li treba glas svakog ljudskog bića da se računa podjednako kako zahtevaju pravni propisi i kao što su, po nekima, osnivači nacije želeli? Ili bi trebalo da se glas meri prema pameti, moći i uticaju, tj novcu glasača? To je filozofski problem, za vas, shvatite, ne za mene. Ja sam pragmatista, štaviše pragmatista na platnom spisku Faulera Šokena.

Jedna stvar me je mučila. "Zar ne postoji opasnost da će Tonton preduzeti - ovaj, direktnu akciju?"

"O, da, on će pokušati da prekrađu", reče Fauler

"Ne mislim to. Sećate li se šta je bilo sa Eksploatacijom Antarktika."

"Bio sam tamo. Sto četrdeset mrtvih i ranjenih sa naše strane. Bog će ga znati koliko su oni izgubili."

"A to je bio samo jedan kontinent. Tonton te stvari uzima i suviše lično. Ako je krenuo u otvorenu borbu zbog jednog bednog smrznutog kontinenta, šta će tek uraditi zbog cele planete?"

Fauler strpljivo reče: "Ne, Mič. Neće se usuditi. Otvorena borba je i suviše skupa. Osim toga, mi mu ne dajemo osnova - bar ne osnova koji će važiti na sudu. A, na trećem mestu... isprašićemo ga."

"Tako sam i mislio", rekoh i osetih da me je ubedio. Verujte, ja sam lojalni službenik Kompanije Fauler Šoken. Čak i u dane šegrtovanja trudio sam se da živim "za Kompaniju i za Reklam", ali industrijski obračuni, čak i u našoj profesiji, mogu da budu vrlo neprijatni. Pre nekoliko desetina godina, na primer, mala, ali uspešna agencija u Londonu krenula je u borbu protiv engleske filijale Kompanije B.B.D. & O. i potukla je do poslednjeg čoveka sa izuzetkom dva Bartona i jednog jedinog maloletnog Osborna. Priča se da još mogu da se vide mrlje od krvi na stepeništu glavne pošte u kojoj su se železničke kompanije Vestern Junion i Ameriken Ekspres borile za ugovor o

prevozu pošte.

Šoken ponovo poče: "Postoji jedna stvar koje treba da se čuvaš: ivice ludila. To je projekt koji mora da ih izazove. Svaka drljava organizacija od konzervacionista do Glavne obaveštajne službe će glasati za ili protiv. Osiguraj da svi budu za."

"Čak i konzervacionisti?" procedio sam.

"Ma, ne. Nisam mislio baš tako; oni će nam samo praviti komplikacije." Seda kosa mu je svetlucala dok je zamišljeno klimao glavom. "Hm. Možda bi trebalo da proneseš glas da su vasijski letovi i konzervacionizam dijametralno suprotni. Troši se i suviše sirovina, opada životni standard - već znaš kako to ide. Ubaci činjenicu da se za gorivo koriste organski materijali koji bi po mišljenju konzervacionista trebalo da se upotrebe za đubrivo..."

Volim da posmatram kako znalac radi.

Fauler Šoken mi je izneo ceo okvir kampanje; sve što je trebalo da dodam bilo je da ubacim detalje. Konzervacionisti su uplašeni zanesenjaci koji smatraju da moderna civilizacija na izvestan način 'pljačka' našu planetu. Gluposti. Nauka je uvek jedan korak ispred nestanka prirodnih izvora. Na kraju krajeva, kad bude nestalo pravog mesa, imaćemo spremne kobasice od soje. Kad je ponestalo benzina, tehnologija je pronašla pedomobil.

Ranije sam bio podložen sentimentalnostima konzervacionista čiji su se argumenti uvek svodili na jedno: prirodni način života je jedini pravi način života. Smešno. Ako je 'Priroda' mislila da nam dG da jedemo sveže povrće, ona nam ne bi dala nijacin i askorbinsku kiselinu.

Sedeo sam nepomično dvadeset minuta slušajući izlaganje Faulera Šokena i došao do saznanja do kojega sam i ranije često dolazio: da mi je on, kratko i sažeto, pružio sve činjenice i uputstva koja su mi bila potrebna.

Detalje je ostavio meni, ali ja sam znao svoj posao.

Želeli smo da Amerikanci kolonizuju Veneru. Da bismo to postigli, bilo je potrebno sledeće: kolonisti, način da se oni prebace na Veneru i posao koji će oni raditi kada stignu tamo.

Prvo je bilo lako putem direktnog reklamiranja. Šokenova TV-propaganda je bila savršena osnova na kojoj je moglo da se gradi što god je bilo potrebno. Uvek je lako uveriti potrošača da je trava

zelenija na drugoj strani livade. Već sam koncipirao detaljnu kampanju sa budžetom mnogo nižim od megadolara. Iznad toga bi bilo suvišno rasipništvo.

Drugo pitanje je samo delimično bilo naš problem. Vasijske brodove su pravili Republička avijacija, Kompanija Bel i Američka industrija čelika, verovatno prema ugovoru sa Sekretarijatom za odbranu. Naš posao nije bio da omogućimo prevoz na Veneru, već da ga učinimo privlačnim. Kada vaša žena sazna da je nemoguće da se promeni hromirani deo na rešou zato što se hrom upotrebljava za pravljenje delova za upravljanje rakete na Veneru ili kada neizbežno mrzovoljni predstavnik nekog malog i gotovo propalog preduzeća u Kongresu maše hartijama iznad glave i govori o besciljnim troškovima Vlade na projekte nesigurnih banaka, onda nastupa naš trenutak: mi moramo da ubedimo vašu ženu da su rakete važnije od rešoa; mi moramo da ubedimo preduzeće čiji se predstavnik buni da mu je taktika nepopularna i da će ga to stajati mnogo novaca.

Razmišljao sam o prostoj kampanji, ali sam tu ideju odbacio. Naši drugi poduhvati bi trpeli. Možda verski pokret - nešto kao poslanica onim osam miliona koji neće leteti u raketama...

Zapisao sam to; Bruner bi tu mogao da mi pomogne. Prešao sam na treću tačku. Trebalo je da se pronađe šta bi kolonisti na Veneri radili. Na to je, znao sam, Fauler Šoken bacio oko. Državni novac koji bismo dobili za početnu kampanju prilično bi nam uvećao prihode, ali Fauler Šoken je bio i suviše veliki da bi pristao na jednokratnu naplatu. Mi smo želeli dugoročne investicije za izgradnju ogromnog industrijskog kompleksa; želeli smo da se kolonisti i njihova deca samo pridodaju našem kompleksu. Fauler je, naravno, mislio da ponovi na grandiozno uvećanom planu naš ogroman uspeh sa Indijastrijom. Njegovi odbori i on su organizovali celu Indiju u jedan gigantski kartel koji je sve što je proizvodio, od pletenih korpi i iridijumskih poluga do kolačića od opijuma, prodavao posredstvom reklame Faulera Šokena. Sad je to isto mogao da uradi na Veneri. To je potencijalno vredelo isto koliko bi vredela gomila novaca na koju bi bili naslagani svi dolari koji se trenutno nalaze u opticaju! Cela nova planeta, veličine Zemlje, u perspektivi bogata kao Zemlja - i svaki mikron, svaki miligram sa nje - naš.

Pogledao sam na časovnik. Bilo je oko četiri; u sedam sam imao

sastanak sa Ketii. Imao sam veoma malo vremena. Telefonirao sam Hesteri da mi rezerviše mesto u mlaznjaku za Vašington, dok ja telefoniram čoveku čije sam ime i broj telefona dobio od Faulera. Čovek se zvao Džek O'Ši. On je bio jedino ljudsko biće koje je kročilo na Veneru - bar do sada. Glas mu je zvučao mladalački i uobraženo. Zakazali smo sastanak.

Sletanje u Vašingtonu trajalo je pet minuta duže nego obično, a onda su nas ponovo zadržali na izlazu. Čuvari Brink ekspresa su se rojili oko našeg aviona, a njihov poručnik je svim putnicima pregledao dokumenta. Kad je došao red na mene, pitao sam šta se događa. Pogledao je u moju knjižicu službe bezbednosti sa niskim brojem i otpozdravio. "Oprostite što vas uznemiravamo, g. Kortni", izvinio se. "Konzervacionisti su bacili bombe blizu Topeke. Dobili smo dostavu da je krivac u mlaznjaku koji kreće iz Njujorka u 4.05. Izgleda da je dostava pogrešna."

"Na šta su bačene bombe?"

"Diponovo odeljenje za sirovine - znate, mi imamo ugovor sa njima da im štitimo postrojenja - otvorio je neki ugljenokop čija žica ide ispod žitorodne zemlje konzervacionista. Oni su priredili lepu svečanost i u trenutku kad je hidraulična rudarska mašina počela da kopa zemlju, neko je iz gužve bacio bombu. Ubijeni su mašinista, njegov pomoćnik i potpredsednik firme. Krivac se izgubio u gužvi, ali se zna ko je. Ovih dana ćemo ga sigurno uhvatiti."

"Srećno, poručnice", rekoh i požurih u glavni bife na aerodromu. O'Ši je čekao sedeći kraj prozora, očigledno se dosađujući, ali se ipak nasmešio kada sam mu se izvinio.

"To može svakome da se desi", reče klateći svojim kratkim nogama i istog časa pozva konobara. Kada smo poručili, on se zavalio u stolicu i reče: "Dakle?"

Pogledao sam preko stola u njega, a zatim skrenuo pogled na prizor koji se video kroz prozor iza njegovih leđa. Daleko na jugu sa ogromnog stuba Ruzveltovog spomenika treperio je svetionik; iza njega su se videli majušni sumorni krovovi starog Kapitola. Ja, pričljivi reklamoautor, nisam mao odakle da pocnem, a O'Ši je uživao u tome. "Dakle?" ponovo upita očigledno se zabavljajući. Znao sam šta u tom trenutku misli: "Sad svi dolazite kod mene, pa, kako vam

se sviđa promena uloga?"

Odvažio sam se. "Šta ima na Veneri?" upitah.

"Pesak i dim", odvrati on. "Zar niste čitali moj izveštaj?"

"Naravno da jesam, ali bih želeo da znam više."

"Sve sam rekao u izveštaju. Za ime boga, tri duga dana su me držali u sobi za ispitivanje kada sam se vratio. Ako sam tada nešto zaboravio, onda se sigurno ni sada neću setiti."

"Ne mislim to, Džek. Ko je još proveo ceo život čitajući izveštaje? U Odeljenju za ispitivanje ima petnaest ljudi koji ne rade ništa drugo nego čitaju izveštaje i rezimiraju za mene tako da ne moram da ih čitam. Želeo bih da znam više. Želim da osetim planetu, a to mogu da dobijem samo na jednom mestu, jer je samo jedan čovek bio tamo."

"Ponekad poželim da uopšte nisam išao tamo", reče O'Ši umorno.

"Pa, gde da počnem? Znate kako su me izabrali - jedini kepec na svetu sa dozvolom za letenje. O brodu znate sve, a izveštaje o stvarima koje sam doneo već ste pročitali. Mislim da izveštaji nisu mnogo pouzdani, jer sam tamo bio samo na jednom mestu. Možda je geološki sastav nekog drugog mesta sasvim drukčiji."

"To sve znam. Ali da probamo ovako, Džek. Pretpostavimo da želite da mnogo ljudi ode na Veneru. Šta biste im ispričali o njoj?"

On se nasmeja. "Ispričao bih im mnogo, mnogo laži, ali da krenemo iz početka. Kakav posao je u pitanju?"

Ukratko sam mu ispričao šta želi Kompanija Fauler Šoken, dok su me njegove okrugle oči posmatrale sa malog, okruglog lica. Crte kepeca su nekako glatke i lice im je kao od porculana, kao da ih je sudbina koja ih je učinila malim u isto vreme učinila savršenijim i uglađenijim od običnih ljudi, da bi pokazala da njihov nedostatak veličine ne znači nedostatak savršenstva. On je srkutao svoje piće dok sam ja svoje gutao u kratkim pauzama svog izlaganja.

Kada sam završio, još uvek nisam znao da li je na mojoj strani ili ne, a to je i te kako bilo značajno. On nije bio lutka na koncima kakve je Fauler Šoken znao da vuče, niti je bio običan građanin koji je mogao da se kupi majušnim procentom naše imovine. Fauler mu je malo pomogao da putem svoje slave stekne izvestan kapitalčić preko svedočanstava, knjiga i predavanja, tako da nam je dugovao malo zahvalnosti, ali ništa više od toga.

"Voleo bih da mogu da pomognem", reče, i sada mi se sve činilo lakšim.

"Vi to možete", rekao sam mu. "Zato sam i došao kod vas. Recite mi, šta Venera može da pruži?"

"Vrlo malo", reče, dok mu se od lakog mrštenja izboralo glatko čelo. "Odakle da počnem? Treba li da vam pričam o atmosferi? Znate, tamo je slobodni formaldehid - fluid za balsamovanje. Ili o toploti? Na prosečnoj temperaturi bi voda ključala - kad bi je bilo na Veneri. Bolje reći do nje se ne može doći. Ili o vetrovima? Izmerio sam da duvaju brzinom od 750 kilometara na čas."

"Ne, ne bih želeo to", rekao sam. "To već znam, i pošteno govoreći za sve to može da se nađe rešenje. Želim da osetim kako je tamo, želim da znam šta ste mislili kad ste bili tamo, kako ste reagovali. Govorite, a ja ću vam reći kad budete došli na ono što želim."

Zario je donje zube u ružičastu gornju usnu. "Pa", reče, "da krenemo od početka. Hoćemo li da popijemo još po jednu?"

Konobar je došao, primio porudžbinu i vratio se sa pićem. Džek je dobio pristima po stolu, srkutao rajnsko vino sa sodom i počeo svoju priču.

Počeo je iz daleke prošlosti, a to mi je baš odgovaralo. Hteo sam da proniknem u dušu stvari, nedostižno, subjektivno osećanje koje je ležalo u osnovi njegovih stručnih izveštaja o Veneri, osnovna osećanja koja bi projektu dala snagu i ubedljivost.

Pričao mi je o svom ocu, inženjeru hemije, visokom blizu dva metra, i o majci jednoj i punačkoj domaćici. Potpuno me je upoznao sa njihovom obeshrabrenošću i nesebičnom ljubavlju prema sinu visokom devedeset centimetara. Bilo mu je jedanaest godina kada se prvi put javio cilj njegovog života. Sećao se nezadovoljstva koje se pojavilo na njihovim licima kada je prvi put pomenuo cirkus. Zbog njih Džek to više nije pominjao, a kad se u njemu rodila želja da o tehnici i raketama nauči toliko da postane probni pilot, roditelji su mu to odobrili, plaćali školovanje i borili se uz njega protiv svih ismejavanja i odbijanja iz raznih škola.

Naravno, put na Veneru je sve to isplatio.

Tvorci rakete za Veneru su u svom radu naišli na veliku teškoću. Bilo je lako poslati raketu na Mesec, koji je udaljen 250 hiljada milja; teoretski, nije bilo ništa teže da se raketa izbaci do najbliže planete,

Venere. Problem je bio u orbitama i vremenu, upravljanju brodom i njegovom povratku. Konstruktori su mogli da lansiraju brod na Veneru u roku od nekoliko dana, ali bi bilo potrebno toliko pogonskog goriva da ni deset brodova ne bi moglo da ga ponese. Druga alternativa je bila da se brod pošalje na Veneru po njenoj prirodnoj orbiti, kao što bi se čamac spustio niz reku, čime bi se uštedelo u gorivu, ali bi putovanje trajalo nekoliko meseci. U toku osamdeset dana čoveku je potrebno hrane dvaput više od njegove telesne težine; on udahne vazduha čija je težina devet puta veća od njegove i popije količinu vode dovoljnu da po njoj plovi čamac. Neko je predložio: destilišite vodu iz otpadnih materijela i ponovo je upotrebite, učinite isto sa hranom i vazduhom. Ali to je bilo nemoguće, jer je aparat za destilaciju bio teži od potrebne količine hrane, vode i vazduha. Tako je pilot ispao iz kombinacije.

Ekipa projektanata je radila na automatskom pilotu. Kad je plan bio gotov, sve je bilo u redu, samo što je automatski pilot bio težak četiri i po tone, uprkos tome što su mnogi delovi bili konstruisani pod mikroskopom.

Rad na projektu je stao i nije se nastavljao sve dok se neko nije setio najsavršenijeg mehanizma, kepeca teškog samo trideset kilograma. Džek O'Si, koji je po težini bio trećina čoveka, jeo je trećinu hrane i udisao trećinu kiseonika potrebnih za čoveka normalne veličine. Sa svojom minimalnom težinom i sa potrebnim aparatima za prečišćavanje vode i vazdaha Džek je ispunjavao uslove i time sebi obezbedio besmrtnu slavu.

Duboko zamišljen i malo pijan od dva slaba pića rekao je: "Gurnuli su me u raketu kao prst u rukavicu. Mislim da znate kako je brod izgledao. Rajsferšlusom su me zatvorili u pilotsko sedište. To nije bila stolica, više je ličilo na ronilačko odelo u kojem se nalazio jedini vazduh u celom brodu. Voda mi je dolazila do usana kroz jednu cevčicu. Štedelo se na težini..."

Sledećih osamdeset dana proveo je u tom odelu. Ono ga je hranilo, pojilo, upijalo znoj i odstranjivalo izmet. Da se ukazala potreba, ubrizgavalo bi novokain u slomljenu ruku, podvezivalo presečenu femoralnu arteriju ili pumpalo vazduh umesto povređenih pluća. To je bila prava placenta, ali strahovito neudobna.

U odelu je proveo 33 dana u odlasku i četrdeset jedan dan u

povratku. I sve to vreme zbog šest dana koje je proveo na cilju puta. Džek je sa mukom spustio brod u apsolutnom mraku, oblaci gasova su mu zaslepljivali oči i onesposobljavali radar. Tek na tri stotine metara iznad planete mogao je da vidi nešto drugo osim žutog kovitlaca. Tada je aterirao i isključio rakete.

"Naravno, nisam mogao da iziđem", rekao je. "Postoji četrdeset ili pedeset razloga zbog čega će neko drugi biti prvi čovek koji je kročio na Veneru. Verovatno neko kome nije baš stalo do disanja. Ipak, bio sam tamo i posmatrao sam unaokolo." Slegao je ramenima, izgledao je zbunjen i tiho je opsovao: "Stotinu puta sam to rekao na predavanjima, ali nikad to ne mogu da zaboravim. Rekao sam im da je najbližnja stvar na Zemlji Obojena pustinja. Možda i jeste, nisam bio tamo.

Vetar na Veneri duva strahovitom snagom i cepa stenje. Meko kamenje pršti i stvara kovitlace prašine. Tvrdi delovi štrče u svim mogućim oblicima i raznovrsnim bojama. Neki od njih liče na ogromne spomenike. Izgleda kao u unutrašnjosti pećine, samo što nije mračno. Svetlost je čudna, nikada na Zemlji nisam video takvu svetlost. Narandžasto-smeđe svetlo, sjajno, vrlo sjajno, ali nekako zastrašujuće. Otprilike kao što nebo preteći deluje leti pred zalazak sunca kada se sprema oluja sa grmljavinam. Međutim, tamo nema pljuskova sa grmljavinom jer nema ni kapljice vode." Malo je oklevao. "Ima munja, mnogo munja, ali kiša nikada ne pada... ne znam, Mič", iznenada je zastao. "Da li vam ovo nešto koristi?"

Oklevao sam da odgovorim. Pogledao sam na sat i video da je vreme da mlaznjak za Njujork krene, sagao sam se i isključio magnetofon u svojoj tašni. "Mnogo ste mi pomogli, Džek", rekao sam. "Ali to nije dovoljno. Sad moram da idem. Čujte, kako bi bilo da dođete u Njujork da malo zajedno radimo? Sve što ste rekli snimio sam na traku, ali bih želeo da to imam i vizuelno. Naši crtači mogu da nacrtaju sve što ste rekli, ali ima još mnogo stvari da se uradi. Vi ćete mi koristiti mnogo više nego crtači." Nisam mu rekao da će umetnici crtati utiske o onome kako bi Venera izgledala kad bi se razlikovala od onoga kakva jeste. "Kako bi bilo, a?"

Džek se zavalio u stolicu i počeo da mi opisuje planove koje je njegov agent za predavanja napravio za sledećih nekoliko nedelja. Ipak je na kraju pristao. Razgovori kod Šrajnera mogu da se otkažu, odlučio

je, a sastanci sa piscima fantastičnih priča mogu da se održe i u Njujorku, kao i u Vašingtonu. Upravo smo ugovarali sastanak za sutradan kad su objavili polazak mog aviona.

"Otpратиću vas do aviona", ponudi se Džek. Skliznuo je sa stolice i bacio novčanicu za konobara na sto. Progurali smo se između stolova restorana do piste. Džek se cerio i šepurio čuvši kako ga sa obe strane obasipaju uzvici divljenja. Pista je gotovo bila u mraku, siluete aviona su se ocrtavale na blještavoj pozadini grada. Iz odeljenja za prtljag prema nama je jurio jedan veliki teretni helikopter od pedeset tona nosivosti, koji se sav sijao reflektujući svetlo sa aerodroma. Bio je na visini od samo petnaestak metara, tako da sam morao da držim šešir da ga ne bi odneo vetar koji su stvarale njegove ogromne elise.

"Proklete šoferčine", gundžao je Džek gledajući u helikopter. "Trebalo bi ih sve pozatvarati. Samo zato što lako manevrišu, ti džokeji na vetrenjačama uobražavaju da smeju da se vozikaju kad im padne na pamet. Da sam ja tako upravljao mlaznjakom - Bežite, bežite!" Iznenada je zauriao i gurnuo me svom snagom u stomak. Zinuo sam od čuda; tako se sve brzo desilo da nisam mogao ni da shvatim šta se događa. Gurnuo me je svom snagom svog minijaturnog tela, tako da sam se zateturao nekoliko koraka unazad.

"Šta se, do đavola..." počeo sam da se bunim, ali ni sam nisam čuo svoje reči. Izgubile su se u užasnoj buci neke mašine i zujanju rotora, a zatim me je zagušila najjača lomnjava koju sam ikada čuo. To je priključak za teret sa helikoptera tresnuo na beton jedva jedan metar od mesta gde smo stajali. Iz njega su poleteli cilindrični paketi ovsa Kompanije Starcelijus Verili. Jedan tamnocrveni cilindar se dokotrlja do mene i ja ga, glupo blenući u njega, podigoh. Iznad nas je olakšani helikopter odleteo, ali ja nisam primetio da odlazi.

"Za ime boga, dižite to sa njih!" vikao je Džek vukući me. Nismo bili sami na pisti. Ispod iskrivljenog aluminijuma promoli se jedna ruka držeći aktentašnu i kroz zaglušnu buku čuh bolno jaukanje ljudi. Sad mi je bilo jasno šta je Džek mislio sa "dižite to sa njih." Dozvolio sam mu da me odvuče do razlupanog metala i mi smo pokušali da ga podignemo. Izgrebao sam ruku i iscepao kaput, a onda su službenici aerodroma došli i oštro nam naredili da se udaljimo.

Ne sećam se kuda sam išao, ali sam se uskoro našao na koferu naslonjen uza zid zgrade aerodroma dok mi je Džek O'Ši nešto uzbuđeno govorio. Psovao je pilote teretnih helikoptera i grdio me što sam stajao kao budala kad sam video da držači na helikopteru popuštaju i još mnogo drugih stvari koje nisam uspevao da shvatim. Sećam se kako mi je nestrpljivo izbio iz ruke crvenu kutiju sa upakovanim doručkom. Psiholozi kažu da nisam izuzetno osetljiv ili plašljiv, ali mi se čini da sam bio u šoku sve dok me Džek nije ubacio u avion.

Kasnije, kada mi je stjuardesa rekla kako je deo helikoptera pao na pet ljudi, izgleda da sam se setio celog događaja, ali to je bilo tek kad smo već prešli polovinu puta do Njujorka. U trenutku kada sam se svega setio jedino mi je bilo važno ono što je Džek govorio dok su mu gorčina i ljutina krivili porculansko lice: "Suviše mnogo ljudi, Mič. Svuda ta prokleta gužva. Potpuno sam uz vas. Nama je potrebna Venera, Mič, nama je potreban prostor..."

3.

Ketin stan u centru Bensonhersta bio je mali ali udoban. Pošto je bio lepo namešten, čovek je u njemu mogao da se oseća kao kod kuće. Ko bi to, uostalom, bolje znao od mene? Pritisnuo sam zvonice označeno sa "Dr Nevin" i nasmešio joj se kad je otvorila vrata.

Nije mi uzvratila osmeh. Rekla je samo dve stvari: "Zakasnio si, Mič", i: "Mislila sam da ćeš telefonirati pre nego što dođeš."

Ušao sam i seo. "Zakasnio sam zato što sam maltene poginuo, a nisam telefonirao jer sam zakasnio. Je li ti to dovoljno?" Postavila mi je pitanje koje sam želeo da mi postavi i ja sam joj ispričao koliko sam to veče bio blizu smrti.

Keti je lepa žena sa toplim, prijatnim licem. Kosa joj je obično besprekorno očešljana i presijava se u dve plave nijanse, a oči su joj uvek nasmejane. I ranije sam je često posmatrao, ali nikad pažljivije nego kad sam joj pričao o mom bliskom susretu sa smrću. Sve u svemu, bio sam razočaran. Nema sumnje da se uplašila, ali Ketino srce se otvara pred stotinama ljudi i ja na njenom licu nisam video ništa što bi me uverilo da joj je do mene stalo više nego do nekog drugog starog prijatelja.

Ispričao sam joj i drugu veliku novost, planove za naseljavanje Venere i moju ulogu u svemu tome. U tome sam već imao malo više uspeha; bila je iznenađena, srećna i uzbuđena; poljubila me je. Ali kad sam ja nju poljubio, što sam već mesecima želeo, ona se povakla u drugi kraj sobe, kao da priprema piće.

"Vredi da se nešto popije za tu novost, Mič", nasmešila se. "Bar šampanj. Dragi Mič, to je divna novost!"

Pokušao sam da iskoristim priliku. "Hoćeš li da proslavimo? Zaista da proslavimo?"

Sumnjičavo me je gledala svojim smeđim očima. "Hm", poče, a zatim: "Naravno da hoću, Mič. Zajedno ćemo da proslavimo - ja plaćam i nemoj da se opireš. Samo moraću da te napustim tačno u 24,00. Spavaću u bolnici. Ujutru imam jednu histerektomiju i zato ne smem da legnem i suviše kasno, ni mnogo da pijem."

Ipak se nasmešila.

Odlučio sam da ne kušam sreću više nego što je potrebno. "Divno", uzviknuh oduševljeno i nisam glumio. Ketu je bila divno društvo za izlaske. "Mogu li da se poslužim tvojim telefonom?"

Dok je ona nalivala piće, rezervisao sam karte za bioskop, sto za večeru i mesto u baru. Ketu se malo zabrinu. "Prilično obiman program za pet časova, Mič", rekla je. "Moja operacija neće biti baš uspešna ako mi budu drhtale ruke." Brzo sam je ubedio da ne treba da brine. Ketu je mnogo izdržljivija nego što se pravi. Jednog jutra je sjajno izvela operaciju mozga posle noći koju smo proveli urlajući jedno na drugo.

Što se mene tiče, večera nije uspela. Neću da kažem da sam epikurejac koji ne može da podnese ništa drugo sem svežeg proteina, ali se razbesnim kada platim kao da sam jeo sveže meso, a poture mi regenerisani protein. Mešano meso koje smo oboje poručili nije izgledalo veštačko, ali ukus nisu mogli sakriti. Izbrisao sam taj restoran sa svog spiska i izvinio se Ketu za lošu večeru. Ona se samo nasmejala. Predstava na koju smo otišli posle večere bila je dobra. Obično me od hipnoze boli glava, ali sam ovog puta pao u trans čim je film počeo, a posle predstave nisam osećao nikakve posledice.

Bar je bio prepun, a šef sale je pogrešio vreme rezervacije tako da smo morali da čekamo u holu pet minuta. Ketu je odlučno odmahнула glavom kad sam je zamolio da malo odloži vreme odlaska, ali kada nam se konobar bogzna kako izvinio i duboko se klanjajući odveo nas do naših mesta i kada su stigla pića, ona me poljubi još jedanput. Osećao sam se u devetom nebu.

"Hvala", reče. "Veče je bilo divno, Mič. Trudi se da češće dobijaš unapređenja, molim te. Volim ovakve proslave."

Upalio sam cigarete za nju i za sebe i otvorio usta da nešto kažem, ali sam se predomislio.

Ketu reče: "Hajde, kaži."

"Pa, hteo sam da kažem da se nas dvoje uvek lepo zabavljamo."

"Znam da si to hteo reći. Mogu ti reći da sam znala čemu sve ovo vodi, ali odgovor je još: ne."

"Znao sam to", rekoš smrknuo. "Hajdemo, do đavola, odavde."

Ona plati račun i kad smo izišli, stavismo tampone protiv čađi. "Taksi,

gospodine?" upita vratar.

"Da, molim", reče Ketī. "Tandem."

On dozva dvosedi pedomobil i Ketī dade kočničaru adresu svoje bolnice. "Možeš da pođeš sa mnom, ako želiš, Mič", reče i ja se popeh pored nje. Vrtar nas pogurnu i mašina zakrča dobijajući na brzini.

Iako to nije tražila, navukao sam krov. Za trenutak je sve izgledalo kao u doba kada smo vodili ljubav: prijateljska tama, blag, ustajao miris platnenog krova, škripanje federa. Ali, to je trajalo samo trenutak. "Pazi, Mič", reče upozoravajući me.

"Molim te, Ketī", rekoḥ pažljivo. "dozvoli mi da ipak kaḗem. Neće trajati dugo." Nije odbila. "Venčali smo se pre osam meseci", rekoḥ brzo, jer je htela da me prekine, "to nije bio apsolutni brak. Ali, potpisali smo privremenu obavezu. Sećaš li se zašto smo to uradili?" Posle kratkog vremena ona strpljivo reče: "Voleli smo se."

"Tako je", rekoḥ, "voleli smo se. Oboje smo imali svoje poslove o kojima je trebalo misliti i znali smo da nam je ponekad teško da se složimo. Zato smo i prihvatili privremeno rešenje. Trebalo je da prođe godina dana pre nego što se odlučimo hoće li biti stalno ili ne." Dodirnuo sam joj ruku, ali je ona odmaknu. "Draga Ketī, zar misliš da onda nismo znali šta radimo? Zar ne možemo, ako ništa drugo, da pustimo da prođe ta godina? Ima još samo četiri meseca. Pokušajmo. Ako ne želiš da predaš svoje uverenje u dosije posle isteka te godine - pa, bar neću moći da kaḗem da mi nisi pružila priliku. Što se mene tiče, ja ne moram da čekam. Moje uverenje je u dosijeu i ja ostajem pri tome."

Prolazeći pored ulične svetiljke, videh da su joj usne skupljene, ali nisam mogao da protumačim izraz njenog lica. "Do đavola, Mič", reče žalosno, "ja znam da ti ostaješ pri tome. Zato to i jeste tako strašno. Zar moram ovde da počnem da te vređam da bih te ubedila da nema nade? Moram li da kaḗem da si ti namćorasta, prepredena, makijavelistička svinja sa kojom se ne može živeti? Nekada sam mislila da si dobar, Mič. Idealist kome su važni principi i etika, a ne novac. Imala sam i razloga da tako mislim. Sam si mi to govorio, i to vrlo ubedljivo. Bio si vrlo zainteresovan za moj posao. Interesovala te je medicina, dolazio si tri puta nedeljno da gledaš kako operišem,

pričao si svim našim prijateljima, čak i u mom prisustvu, kako si ponosan što ćeš se oženiti jednim hirurgom. Trebalo mi je tri meseca da shvatim šta si time mislio. Svako može da se oženi devojkom koja će biti domaćica. Ali samo Mičel Kortni može da se oženi prvoklasnim hirurgom i pretvori je u domaćicu." Glas joj je drhtao. "To ne mogu da podnesem, Mič, i nikad neću moći. Ne želim rasprave, durenje i večne svađe. Ja sam lekar. Ponekad život zavisi od mene. Ako se sva iskidam u svađi sa mužem, onda nisam u stanju da spasavam taj život, Mič! Zar ne možeš to da shvatiš?"

Učinilo mi se da je zajecala.

Tiho sam upitao: "Keti, zar me više ne voliš?"

Nije odgovorila. Onda se glasno i kratko nasmejala. "Evo bolnice, Mič", reče. "Ponoć je."

Podigao sam krov da bismo mogli da izađemo. "Sačekaj", rekoh kočničaru i ispratih je do vrata. Nije me poljubila na rastanku i nije pristala da se opet nađemo. Stajao sam u holu oko dvadeset minuta da bih se uverio da će zaista spavati u bolnici, a zatim sedoh u taksu i kretoh ka najbližoj stanici pneumatičke železnice. Bio sam grozno raspoložen. Nije me oraspoložio ni kočničar kad me je nedužno upitao: "Izvinite, gospodine, šta znači ... makijavelistički?"

"To španskom znači, gledaj svoja posla, budalo", rekoh mu. A dok sam se vozio pneumatičkom železnicom, razmišljao sam koliko bi trebalo da budem bogat da bih mogao da kupim to zadovoljstvo da vodim privatno razgovore koje niko neće čuti.

Ni sledećeg jutra kad sam došao u kancelariju nisam bio ništa bolje volje. Hester je morala da upotrebi sav svoj takt da joj od ranog jutra ne iskopam oči, a samo bogu imam da zahvalim što nije bilo sastanka Odbora. Dok sam pregledao poštu i interne informacije koje su se nagomilale preko noći, Hester pažljivo iščeze za izvesno vreme. Kad se vratila, donela mi je šolju kafe - prave, pravcate kafe odgajene na plantaži. "Čistačica ženskag klozeta je kuva krišom", objasni. "Obično nam ne da dG je iznosimo jer se plaši ekipe koja radi na Najkafi. Ali pošto ste vi postali prva A klasa..."

Zahvalio sam joj i dao traku na koj je bio snimljen razgovor sa Džekom O'Sijem da je obradi. Onda sam se dao na posao.

Prvo je bilo odabiranje terena za opite i glavobolja sa Metom Ranstedom. On je šef Odeljenja za ispitivanje tržišta i ja sam morao

da saradujem sa njim. A on nije pokazivao ni najmanje želje da radi sa mnom. Stavio sam kartu južne Kalifornije u projektor dok su Met i njegova dva bezlična pomoćnika tresli pepeo od cigareta po podu.

Štapićem sam uokvirio probne i kontrolne terene: "Od San Dijega do Tihuane; polovina opština oko Los Anđelesa i donji kraj Montreja. To bi bili kontrolni. Ostatak Kalifornije i Meksika od Los Anđelesa na jug koristićemo za probe. Met, mislim da bi sad ti morao da odeš na lice mesta. Preporučujem ti naše predstavništvo u San Dijegu za glavni štab. Tarner tamo rukovodi, a on je dobar čovek."

Ransted je gundao: "Ni pahuljice snega cele godine. Ne bih mogao da prodam nijedan zimski kaput čak i kad bih davao belu robinju uz njega. Za ime boga, čoveče, zašto ne prepustiš ispitivanje tržišta nekome ko se u to razume. Zar ne vidiš kako ti klima kvari plan?"

Mlađi od njegovih bezizraznih asistenata je počeo da podržava svog šefa, ali sam ga ja presekao. Ransteda sam morao da koristim kao konsultanta na probnim terenima - to je bio njegov posao, ali Venera je bila moj projekt i ja sam hteo njime sam da upravljam. Rekao sam malo bezobrazno: "Regionalni i svetski dohodak, godine starosti, gustina naseljenosti, zdravstveno stanje, psihičko naprezanje, raspored starosnih grupa i uzrok i stepen smrtnosti su najvažnije stvari, Met. Teritoriju Kalifornija - Meksiko je bog lično stvorio za probni teren. U malom krugu manjem od sto miliona nalazimo kopiju svakog važnog dela Severne Amerike. Projekt je moj i neću ga menjati; držaćemo se teritorije koju sam odabrao." Posebno sam nastojao da zvučno i upadljivo naglasim reč moj.

Met reče: "Neće to valjati. Temperatura je glavni činilac, to bar svakome treba da bude jasno."

"Ja nisam svako, Met, ja vodim ovaj posao."

Met Ransted ugasi cigaretu i ustade. "Hajdemo da razgovaramo sa Faulerom", reče i izađe. Ostalo mi je samo da krenem za njim. Odlazeći čuo sam njegovog starijeg pomoćnika kako javlja sekretarici da obavesti Faulera Šokena da dolazimo. Taj Ransted je imao odlične ljude. Razmišljao sam malo o tome kako bi trebalo i sam da stvorim takvu ekipu pre nego što sam počeo da smišljam šta da kažem Fauleru.

Fauler Šoken ima siguran sistem za rešavanje internih svađa. Primenio ga je i na nas; kad smo ušli on glasno reče: "Tu ste! Baš

vas dvojicu želim da vidim! Met, molim te sredi mi jednu stvar. Imam muke sa Američkim ginekološkim institutom. Oni tvrde da naš rad na preparatu 'Antibeba' kvari njihove poslove. Prete da će prići Tontonu ako mi ne prekinemo rad na 'Antibebi'. Oni baš ne plaćaju mnogo, ali mi je jedan taster otkučao da ih je Tonton na to nahuškao." Nastavio je objašnjavajući pojedinosti našeg odnosa sa Američkim ginekološkim institutom. Slušao sam ga nezainteresovano; naša kompanija "Beba kakva treba" za predodređivanje pola deteta povećala im je broj porođaja bar za dvadeset procenata. Trebalo bi zbog toga da se drže nas. Ransted je bio istog mišljenja.

On reče: "Oni nemaju osnove da nas napuste, Fauler. Mi prodajemo i piće i lek za mamurluk. Oni nemaju šta da traže na drugoj strani. Ali, kakve to, do đavola, ima veze sa ispitivanjem tržišta?"

Fauler se zadovoljno nasmeja: "U tome i jeste stvar", graknuo je. "Zatrpajte ih grafikonima i statistikama da im dokažete da 'Antibeba' ne sprečava rađanje; ona im samo dozvoljava da odlože dolazak bebe do trenutka kada budu za to spremniji. Drugim rečima, njihova stopa prodaje raste, a obim ostaje isti. Prvo, to je direktan udarac Tontonu u lice. Drugo, advokati gube posao jer zastupaju protivrečne interese. To će mnogo njih skupo platiti. Moramo obezbediti da svaki pokušaj da se nametne sličan princip našoj profesiji bude sasečen još u začetku. Možeš li mi pomoći, Met?"

"Naravno da mogu", progundao je Ransted. "A šta je bilo sa Venerom?"

Fauler mi namignu. "Sa Venerom? Možeš li da mi pozajmiš Meta na izvesno vreme?"

"Mogu zauvek", rekoh. "U stvari, zato sam i došao ovamo. Met se plaši južne Kalifornije."

Ransted ispusti cigaretu i ostavi je da polako progoreva Faulerov najlonski tepih. "Šta do đavola..." počeo ratoborno.

"Polako", reče Fauler. "Da čujemo u čemu je stvar, Met."

Ransted me pogleda popreko. "Samo sam rekao da južna Kalifornija nije mesto za probe. U čemu je velika razlika između Venere i Zemlje? U temperaturi! Nama je potreban predeo za testiranje sa umerenokontinentalnom klimom. Čoveka iz Nove Engleske će možda privući toplota Venere, ali ljude iz Tihuane nikad, jer već sada je u Kaliforniji i Meksiku i suviše toplo."

"Hm", promrmlja Fauler Šoken. "Čuj, Met. O ovome treba da promislim, a ti ćeš se baciti na posao sa Američkim ginekološkim institutom. Odaberi čoveka koji će te zameniti na projektu Venera, dok si ti na drugoj strani, pa ćemo o tome da popričamo na sutrašnjem sastanku. U međuvremenu", on pogleda na časovnik koji se nalazio na stolu, "senator Denton me čeka već sedam minuta. Slažete li se?"

Što se tiče Meta, uopšte se nije slagao, a ja sam celog dana bio veseo. Sve je išlo kao podmazano. Iz Odeljenja za usavršavanje poslali su izveštaj koji su izvukli sa O'Šijeve trake. Perspektive za proizvodnju su bile tu. Neke su bile privremene, kao mali sićušni globusi Venere proizvedeni od materijala koji je kružio po onome što mi nazivamo Venerin 'vazduh'; neke dugoročne - jedna analiza je pronašla čisto gvožđe: ne devet devetina gvožđa ili devedeset devet procenata, već apsolutno čisto gvožđe koje se ne može naći ili proizvesti na planeti gde ima kiseonika. Laboratorije bi dale pare da ga dobiju. A Odeljenje za usavršavanje nije usavršilo već je pronašlo divnu stvarčicu, zvanu Hilšova cev. Bez ikakve pogonske snage može da rashlađuje kuće doseljenika korišćenjem vrelih oluja Venere. Bila je to prosta stvarčica pronađena još 1943. godine, ali na koju niko nije obraćao pažnju. Niko je pre nas nije mogao da koristi jer niko pre nas nije raspolagao takvim olujama.

Trasi Kolijer, čovek za vezu između Odeljenja za usavršavanje i Odseka za Veneru, govorio mi je nešto o katalizatorima koji fiksiraju azot. Klimao sam glavom i shvatio da sunderasta platina 'drobljena' na Veneri može povezana sa neprestanim strašnim munjama da prouzrokuje 'sneg' od nitrata i 'kišu' od ugljovodonika, čime bi se atmosfera očistila od formaldehida i amonijaka.

"Da to nije skupo?" upitah obazrivo.

"Koštaće upravo onoliko koliko želite", rekao je. "Platina nikad neće nestati jer jedan gram traje milion godina."

Nije mi bilo baš sve mnogo jasno, ali je lepo zvučalo. Potapšao sam ga po ramenu i izgurao iz kancelarije.

Odeljenje za industrijsku antropologiju me je donekle obeshrabrilo. Ben Vinston se žalio: "Ne možeš da nateráš ljude da luduju za životom u konzervi zagrevanoj vodenom parom. Svi će biti protiv toga. Ko će da putuje šezdeset miliona milja da ostatak života čuči u

plehanoj kolibi - kad može da ostane na Zemlji i uživa u hodnicima, liftovima, ulicama, krovovima i plavom nebu? To je protivno ljudskoj prirodi, Mič!"

Pokušao sam da ga ubedim, ali nisam uspeo. Pričao mi je o američkom načinu života - odveo me do prozora i pokazao stotine hektara krovova po kojima su ljudi i žene mogli da se šetaju na vazduhu, i to samo sa tamponima protiv čađi u nosu umesto glomaznih šlemova i boca sa kiseonikom.

Na kraju sam se razljutio: "Neko mora da želi da ide na Veneru, inače zašto bi se Džek O'Sijeva knjiga onako prodavala? Zašto bi glasači mirno slušali o dodeljivanju bilion i više dolara za izgradnju rakete? Zar ja treba da te učim: anketiraj sve koji su kupili O'Sijevu knjigu, sve stalne gledaoce O'Sijevih TV-programa, sve koji na njegova predavanja dolaze mnogo pre početka, a posle diskutuju po hodnicima. O'Ši je na našem platnom spisku, izvuci od njega sve što možeš. Raspitaj se o koloniji na Mesecu - raspitaj se koja vrsta ljudi tamo živi, a onda ćemo znati na kakve ljude da upravimo našu propagandu. Jasno?" Izgleda da mu je bilo.

Hester je dotle stvarala čuda praveći raspored sastanaka i poslova za taj dan, tako da sam sGm posvršavao sve poslove sa šefovima odseka koji su bili uključeni u projekt. Ali ona nije mogla da umesto mene čita materijale i do kraja radnog vremena na mome stolu se nakupila hrpa hartije od desetak centimetara. Hester je ponudila da ostane sa mnom, ali zaista nije mogla da mi pomogne. Zamolio sam je da mi donese sendvič i još jednu šolju čaja, a onda sam je oterao kući.

Kad sam završio posao, bilo je već prošlo jedanaest. Pre nego što sam otišao kući svratio sam do menze na petnaestom spratu gde se večera mogla dobiti preko cele noći. Menza nije imala prozora i mirisala je na ekstrat od koga se pravila kafa, a šunka u sendvičima je imala ukus soje. No, to je bilo tako nevažno. Kad sam otvorio vrata svoga stana, čulo se jedno klik, a zatim pucanj i nešto mi prolete pored glave i tresnu u dovratok. Sagnuo sam se i zaurlao. Kroz prozor sam video siluetu čoveka sa revolverom na lešvicama od konopca koje su poletele naviše.

Bio sam toliko neoprezan da odjurim do prozora i promolim glavu da bih video čoveka koga je vukao helikopter. Bio bih mu savršena

meta da su lestvice bile nepomične.

I sam iznenađen svojom smirenošću, pozvao sam Kompaniju za gradsku zaštitu.

"Jeste li pretplaćeni, gospodine?" upita telefonistkinja.

"Jesam, do đavola. Već šest godina. Pošaljite čoveka ovamo! Pošaljite ceo vod!"

"Samo trenutak, g. Kortni... g. Mičel Kortni? Reklamoautor prve A klase?"

"Ne", rekoh ljutito, "po zanimanju sam meta na strelištu. Molim vas, pošaljite vašeg čoveka pre nego što se tip koji je pucao na mene ne vrati."

"Izvinite, g. Kortni", reče sladunjav, smireni glas. "Da li ste rekli da niste reklamoautor prve A klase?"

Škrgutao sam zubima. "Jesam prve A klase", priznao sam.

"Hvala, gospodine. Kod mene je vaš dosije, gospodine. Žao mi je, gospodine, ali vaša pretplata je zastarela. Mi ne primamo pretplatu za prvu A klasu pod običnim uslovima zbog rizika od industrijskih obračunavanja, gospodine." Ona mi reče brojku od koje mi se diže kosa na glavi.

Nisam eksplodirao jer je ona bila samo običan službenik. "Hvala", rekoh umorno i spustih slušalicu. Stavio sam deo traka Crvene knjige od Programiranja štampe do Rudarskog trusta u čitač i pustio da se vrti do Privatnih detektivskih agencija.

Tri ili četiri agencije su me odbile, ali je najzad jedan sanjivi detektiv pristao da dođe pod uslovom da mu dobro platim.

Pojavio se posle pola sata i odmah tražio honorar, a onda me ugnjavio nepotrebnim pitanjima i tragao za otiscima prstiju kojih nije bilo. Posle izvesnog vremena otišao je rekavši da će se pozabaviti mojim slučajem.

Legao sam u krevet i zaspao sa pitanjem koje mi se vrzmalo po glavi, a na koje nisam mogao da odgovorim: ko bi mogao da želi da ubije jednog običnog, bezopasnog reklamoautora kao što sam ja?

4.

Skupio sam hrabrost i čvrstim korakom uputio se u kancelariju Faulera Šokena. Želeo sam odgovor, a on možda zna. Može da se desi da me jednostavno izbací iz kancelarije što ga uopšte i pitam, ali ja sam hteo odgovor.

Izgleda da nisam odabrao baš najbolje vreme da Fauleru postavljám pitanja. Vrata su se preda mnom otvorila sa treskom i Tildi Metis je izletela napolje. Lice joj se krivilo od uzbuđenja. Buljila je u mene, ali sam mogao da se zakunem da se toga momenta ne bi mogla setiti moga imena. "Rirajtuj", reče ljutito. "Robujem do poslednjeg atoma snage tom sedom pacovu, a šta zauzvrat dobijem? Rirajtovanje." "To je dobar rad, ali ja od tebe tražim više no dobar rad", kaže. "Rirajtuj ga", kaže. "Želim bolje", kaže. "Želim dinamiku i lepotu, i smernu judsku toplinu, i ekstazu i sve nežne i tužne emocije tvoga osetljivog ženskog srca", kaže, "i to u petnaest reči." "Daću mu tih petnaest reči", jecala je i jurnula pored mene niz hodnik. "Daću tom licemernom milozvučnom hiperboličnom, pokroviteljskom Molohu, tom matorom..."

Tresak vrata Tildine kancelarije prekinuo je njenu rečenicu. Bilo mi je krivo, trebalo je da dođe tako lepa imenica na kraju.

Nakašljao sam se, kucnuo i ušao u Faulerovu kancelariju. U osmehu koji mi je uputio nije bilo ni traga od njegove svađe sa Tildom. U stvari, njegovo ružičasto lice i sjajne oči su odagnale sve moje sumnje, ali - mene su pokušali da ubiju.

"Zadržaću te samo trenutak, Fauleru", rekoš. "Želeo bih samo da znam da li si sa Tontonovom ekipom igrao grubo."

"Ja uvek igram grubo", žmirnuo je. "Oštro, ali čisto."

"Hteo sam da kažem da li si igrao vrlo, vrlo grubo i vrlo, vrlo prljavo. Da li si, nekim slučajem, pokušavao da ubiješ nekog njihovog čoveka?"

"Mič! Ja stvarno..."

"Samo pitam", nastavio sam uporno, "jer sinoć je neki momak sa helikopterom pokušao da me udesi. Mislim da je jedini odgovor na to - Tontonova odmazda."

"To možeš slobodno da odbaciš", rekao je uverljivo.

Uzeo sam vazduh. "Fauleru", rekoh, "kaži mi, tebi niko nije 'najavio'? Možda ja i nisam važan, ali moram da pitam. Nisam samo ja u pitanju, već i ceo projekat Venera."

U tom trenutku se sa lica Faulera Šokena izgubi crvenilo; bilo mi je jasno da moja prva A klasa i moj posao vise o koncu.

On reče: "Mič, stavio sam te u prvu A klasu jer sam mislio da ćeš moći da rešiš sve probleme koji dolaze sa tim rangom. Nije samo rad u pitanju, ja znam da ti to možeš. Mislio sam da ćeš moći da slediš zakon trgovine."

Prihvatio sam. "Da, gospodine", rekoh.

Seo je i zapalio 'star'. Oklevajući trenutak, gurnuo mi je paklicu. "Mič, ti si mlad, još si nov kao prva A klasa, ali ti imaš snagu. Pet reči koje ti sastaviš dovoljno je da za samo nekoliko nedelja ili meseci potpuno izmene način života pola miliona potrošača. To je snaga, Mič, apsolutna snaga. Znaš za staru poslovicu. Moć uzdiže, apsolutna moć apsolutno uzdiže."

"Da, gospodine", rekoh. Znao sam staru poslovicu i znao sam da će mi na kraju odgovoriti i na moje pitanje.

"E, Mič", reče, sanjalački mašući cigaretom, "mi imamo naša preimućstva i naše dužnosti, i naš poseban rizik. Jedno bez drugog ne ide. Kad ne bi bilo otvorenih sukoba, ceo finansijski sistem bi propao."

"Fauleru", rekoh osmehnuvši se, "ti znaš da se ja ne protivim sistemu. On je dobar; o njemu ne moraš da mi govoriš. Znam da su nam otvoreni sukobi potrebni. Potpuno i razumljivo da kad Tonton krene protiv nas, ti moraš da se vladaš prema pravilima. Znam da ne možeš da ovo razglasiš preko zvučnika; svi službenici bi se razbežali umesto da rade svoj posao. Ali, Fauleru, ja ceo projekt Venera držim u glavi. Tako ide brže, ako sve budem zapisivao, ići će mnogo sporije."

"Naravno", reče on.

"Šta ako ti Tonton 'najavi' i ja budem prvi koga ucmečaju - šta će se dogoditi sa projektom Venera?"

"Možda si u pravu, Mič", priznao je. "Slažem se sa tobom, ali nije bilo 'najave'."

"Hvala, Fauleru", rekoh iskreno. "Na mene jesu pucali, a taj nesrećni

slučaj u Vašingtonu možda i nije bio slučaj. Misliš da Tonton ne bi ništa preduzeo a da ti prethodno ne 'najavi', zar ne?"

"Nisam ih izazvao do te mere, ali siguran sam da oni tako nešto ne bi ni učinili. Oni jesu jeftini i pokvareni, ali znaju pravila igre. Ubistvo u industrijskom sukobu je dokaz nevaspitanja. Ubistvo bez najave je komercijalni prekršaj. Nisu te našli u nečijem krevetu, a?"

"Ne", reko. "Život mi je vrlo dosadan. Sve mi ide naopako. Možda je i bila greška, ali mi je svakako milo što taj, ma ko on bio, loše gađa."

"I meni, Mič, i meni! Ali dosta o tvom privatnom životu, imamo mnogo posla. Video si O'Šija?" Više mu pokušaj ubistva nije bio na pameti.

"Da. Dolazi danas i radiće sa mnom."

"Sjajno! Malo njegove slave će se zalepiti i na našu Kompaniju ako budemo dobro vodili igru. Kopaj, Mič. Ti već znaš kako."

To je bio znak da treba da odem.

O'Ši je čekao u sobi sekretarice. Čekanje mu nije teško padalo jer je gotovo sav ženski personal bio oko njega, a on je sedeo na stolu i mitingovao. Ne, njihovi pogledi me nisu varali. On jeste bio kepec od devedeset centimetara, ali je imao novac i slavu, dve stvari koje mi kao vrhunske ideale usađujemo u ljude. O'Ši je mogao da bira. Pitao sam se koliko ih li je samo odabrao od svog slavnog povratka na Zemlju.

Mi smo strogi prema svojim službenicima, ali devojke se nisu razišle sve dok se nisam lako nakašljao.

"Brojtro', Mič", reče O'Ši. "Jesi li se povratio od jučerašnjeg šoka?"

"Naravno. Ali sam imao još neprilika. Neko je pokušao da me ubije." Ispričao sam mu o događaju dok je on zamišljeno gundao.

"Jesi li razmišljao o tome da najmiš telesnu gardu?" upitao je.

"Jesam, ali neću. Mora da je bila greška."

"Kao i ono juče?"

Zaćutao sam. "Džek, molim te, da promenimo temu? Podilazi me jeza od takvih razgovora."

"U redu", sinuo je. "Hajdemo na posao - šta ćemo prvo?"

"Prvo, reči. Potrebne su nam reči o Veneri, reči koje će da zagolicaju ljude. Reči koje će da ih prenu. Reči koje će ih navesti da razmišljaju o promeni, o vasioni. Reči od kojih će postati nezadovoljni onim što su i koje će im pružiti nadu da će postati nešto više. Reči koje će im

pomoći da se ponose što tako misle, a ne da se stide. Reči koje će uraditi sve to i koje će ih razveseliti pri pomisli na postojanje Indijastrije, Starcelijus Verilija i Kompanije Fauler Šoken. Reči koje će ih naterati da pobesne pri pomisli na kompanije Univerzal i Tonton."

Gledao me je preneraženo, razrogačenih očiju i širom otvorenih usta.

"Ne misliš to, valjda, ozbiljno", najzad uzviknu.

"Ti si sada u kolu", rekoh prosto. "Tako mi radimo. Tako smo i tebe obradili."

"O čemu ti uopšte govoriš?"

"Ti nosiš odelo i cipele Starcelijus Verilija, Džek. To znači da si naš. Tonton i Univerzal su se borili za tebe. Starcelijus i Šoken su se borili za tebe - i ti si odabrao Starcelijusa. Uхватili smo te. Polako, a da toga nisi ni bio svestan, ubedili smo te da u Starcelijusovoj odeći i obući ima nešto lepo, a da su odeća i obuća Univerzala loši."

"Ja nikad ne čitam oglase", reče izazivački.

Nasmejah se. "Naša krajnja pobeda leži upravo u toj izjavi", rekao sam.

"Svečano obećavam", reče O'Ši, "da ću čim stignem u hotel da bacim odelo u peć za sagorevanje smeća..."

"Kofere, takođe?" pitao sam. "Kofere Starcelijusove proizvodnje?"

Za trenutak je izgledao uznemiren, a zatim, kad se smirio, reče: "I kofere, a onda ću telefonom da poručim komplet kofera i odeće Kompanije Univerzal. I nećete me moći u tome sprečiti."

"Ni u snu ne bih pokušao da te sprečim, Džek! Ti ćeš samo da povećaš obrt Starcelijusu. Da ti kažem šta će biti: kupićeš Univerzalov komplet kofera i odeće. Koristićeš kofere i nosićeš odela sa neodređenim prigušenim nezadovoljstvom. To će uticati na tvoju podsvest, jer su te naši oglasi u korist Starcelijusa - mada kažeš da ih nikad ne čitaš - ubedili da nije sasvim neškodljivo da se trguje sa nekom drugom firmom. Tvoje samopouzdanje će trpeti; duboko u duši osećaćeš da ne nosiš najbolje stvari. Tvoja podsvest to neće moći dugo da izdrži. A onda ćeš početi namerno da 'gubiš' delove Univerzalove odeće. Univerzalove pantalone će odjednom 'postati' preuske. 'Shvatićeš' da su Univerzalovi koferi suviše mali i odjednom će ti biti potrebno više prostora za rublje. Ući ćeš u radnju i u

trenutku amnezije zbog ovog razgovora opet ćeš kupiti sve Starcelijusovo."

O'Ši se nesigurno nasmeja. "I to ste postigli rečima?"

"Rečima i slikama. Uzimamo u obzir sve: vid, sluh, miris, ukus i dodir. A najjače od svega su reči. Čitaš li poeziju?"

"Sačuvaj bože, naravno da ne! Ko to može?"

"Nisam mislio na savremenu poeziju; tu si potpuno u pravu. Mislio sam na Kitsa, Svinberna, Vajlija - velike liričare."

"Nekad sam čitao", priznao je oprezno. "Kakve to veze ima?"

"Zamoliću te da provedeš današnji dan sa jednom od najvećih lirskih pesnikinja na svetu: devojkom po imenu Tildi Metis. Ona ne zna da je pesnikinja, ona misli da je šef reklamoslika. Nemoj to da joj kažeš. Možda bi zbog toga bila nesrećna.

Ti netaknuta nevesto mira,
Ti počerko Tišine i sporog Vremena...

Tako bi ona pisala pre revolucije reklame. Veza je savršeno jasna. Reklama se uzdiže, lirska poezija opada. Ima malo ljudi koji mogu da nižu reči tako da nas one uzbude, dirnu i razvesele. Kada je postalo moguće da se dobro zaradi na reklamama pomoću takvog talenta, lirska poezija je prepuštena stihoklepcima koji su morali da se bore za pažnju i da se takmiče u ekscentričnosti."

"Zašto mi sve to pričaš?" upitao je.

"Rekao sam da si naš, Džek. Odgovornost ide zajedno sa vlašću. U našoj profesiji mi poniremo u duše ljudi i žena. Mi to činimo hvatanjem i usmeravanjem talenta u novom pravcu. Niko nema prava da se igra životima onako kako se mi igramo, sem ako nije podstaknut najvišim idealima."

"Shvatam", rekao je meko. "Ne brini za moje motive. Ja nisam ovde zbog novca i slave. Ja sam ovde da bi čovečanstvo steklo novi životni prostor i povratilo svoje dostojanstvo."

"U tome je stvar", reko dok mi se lice preobražavalo u izraz br. 1. Ali u sebi sam bio uznemiren, jer 'najviši ideal' koji sam hteo da pomenem bila je - reklama.

Pozvonio sam Tildi. "Razgovaraj sa njom", rekao sam. "Odgovaraj na njena pitanja, postavljaš joj pitanja. Neka to bude dug, prijateljski

razgovor. Neka se saživi sa tvojim iskustvima. Ona će, i ne znajući to, pisati stihove o tvojim iskustvima koje će stići pravo u srca i duše čitalaca. Ne uzdržavaj se pred njom."

"Sigurno da neću. Ali, Mič, da se ona ne uzdržava preda mnom?"

Izraz lica mu je ličio na figurinu mladog satira iz Tanagre koja je odisala izrazom punim nade.

"Neće", svečano sam obećao. Svi su znali kakva je Tildi.

To poslepodne, prvi put za četiri meseca, Ketī me je pozvala.

"Šta se desilo?" upitao sam oštro. "Šta mogu da učinim za tebe."

Ona se nasmeja. "Sve je u redu, Mič. Samo sam htela da ti se javim i zahvalim na divnoj večeri."

"Šta misliš o još jednoj večeri?" upitah brzo.

"Večeras i kod mene, možeš li?"

"Kako da ne. Naravno da mogu. Koju ćeš haljinu obući? Kupiću ti pravi cvet!"

"O, Mič, ne moraš da budeš toliki rasipnik. Ne udvaraš mi se, a ja već znam da imaš više para nego Krez. Ali ima nešto što bih te molila da mi učiniš."

"Što god zaželiš."

"Dovedi Džeka O'Šija. Možeš li? Videla sam u vestima da je jutros stigao u grad i pretpostavljam da radi s tobom."

Sav pokisao, rekoh: "Da tu je. Pitaću ga pa ću ti telefonirati. Ti su u bolnici?"

"Da. Hvala ti unapred što ćeš ga dovesti. Strašno bih volela da ga vidim."

Pozvao sam O'Šija koji je bio u Tildinoj kancelariji.

"Jesi li rasprodat za večeras?" pitao sam.

"Hmmm... možda i jesam", reče. O'Ši je očigledno već video kako stoje stvari sa Tildom.

"Predlažem intimnu večeru u stanu sa mnom i mojom ženom. Ona je lepa, dobra kuvarica, prvoklasan hirurg i odličan drug."

"Ugovoreno."

Pozvao sam Ketī i javio joj da dovodim retku pticu oko sedam.

Upao je u moju kancelariju oko šest, gundajući:

"Teško tebi ako večera ne bude dobra, Mič. Tvoja gospođica Metis mi se dopala. Kakva lafica! Da li će biti dovoljno pametna da se konačno otkrije?"

"Ne verujem", rekao sam. "Ali Kitsa je upecala neka mudra ženska, a Bajron nije bio dovoljno bistar da se čuva veneričnih bolesti. Svinbern je od života napravio tragediju. Treba li da nastavim?"

"Molim te, ne. Kakav je tvoj brak?"

"Privremen", zvučao sam jadno, iako to nisam želeo.

Obrve su mu se malo podigle. "Možda sam ja tako vaspitan, ali mi takvi aranžmani idu na živce."

"I meni", rekoh, "bar moj slučaj. Ako je Tildi propustila da te informiše, moja lepa i talentovana žena ne želi da se veže. Ne živimo zajedno, i ako ne uspem da je ubedim za sledeća četiri meseca, sve je propalo."

"Tildi jeste propustila to da mi kaže", rekao je. "Izgleda mi da te cela ta stvar prilično muči."

Zamalo da se rasplačem nad samim sobom i tražim od njega da me žali. Umalo da sam počeo da mu pričam kako mi je bilo teško, koliko sam je voleo, kako mi ona nije uzvrćala ljubav, kako sam pokušavao sve što mi je padalo na pamet i kako nisam uspeo da je ubedim. I tada sam shvatio da bih sve to pričao kepecu od trideset kila, koji bi, ako se oženi, svakog trenutka mogao da postane bespomoćna igračka i predmet podsmeha svoje žene.

"Malčice me muči", rekoh. "Hajdemo, Džek. Imamo vremena da nešto popijemo, a onda na pneumatičku železnicu."

Keti je divno izgledala, a ja sam se pokajao što sam je poslušao i nisam spiskao nekoliko dnevnica u Kartijevoj cvećari.

Ona se pozdravi sa O'Šijem i on odmah glasno izjavi: "Dopadate mi se. Oči vam nemaju onaj izraz iz koga tako često čitam: 'Zar nije sladak', 'Bože, mora da je bogat i iskompleksiran', ili: 'Devojci se dozvoljava da sve bar jednom proba.' Ukratko, vi se sviđate meni i očigledno i ja vama."

Kao što ste već verovatno primetili, bio je malo pijan "Dobićete šolju kafe, g. O'Ši", rekla je. "Spala sam s nogu dok sam nabavila prave svinjske kobasice i pravi sos od jabuka; moraćete ih probati."

"Kafu?" rekao je. "Najkafu za mene gospođo. Piti kafu znači biti neveran velikoj Kompaniji Fauler Šoken sa kojom saradujem. Nije li tako, Mič?"

"Ovoga puta ti dajem razrešnicu", rekao sam. "Osim toga, Keti ne

veruje da je neškodljivi alkaloid u Najkafi zaista neškodljiv." Srećom, bila je kod bifea, okrenuta leđima kad sam to rekao, te ili nije čula ili se samo pravila da ne čuje. Jednom smo se nepuna četiri sata strahovito svađali zbog toga, a u toku svađe su se čuli epiteti kao 'čedomor' i 'kilavi reformator', i još nekoliko kraćih ali zato sočnijih.

Kafa je poslužena i O'Ši se malo smirio. Večera je bila nezaboravna. Posle večere smo se svi mnogo bolje osećali.

"Bili ste na Mesecu, zar ne?" Keti upita O'Šija.

"Ne još. Ići ću jednom."

"Tamo nema ništa", rekao sam. "To je gubljenje vremena. To je jedan od naših najdosadnijih i najnekorisnijih poduhvata. Držimo ga samo radi iskustva koje nam je potrebno za projekat Venera. Nekoliko hiljada ljudi u rudnicima, i to je sve."

"Izvinite me", reče O'Ši i povuče se.

Brzo sam iskoristio priliku. "Keti, draga", rekao sam. "Divno je što si me pozvala. Da li to nešto znači?"

Trljala je palcem o kažiprst i znao sam da će sve što bude rekla biti obična laž. "Možda, Mič", lagala je. "Trebam mi vremena."

Izbacio sam svoje tajno oružje. "Lazeš", rekao sam s gađenjem. "Ti to uvek učiniš pre nego što me slažeš - ne znam da li to isto činiš i pred drugima." Pokazao sam joj i ona se kratko nasmeja.

"Fer je fer", rekla je sa gorkim zadovoljstvom. "Ti uvek duboko udahneš i gledaš me pravo u oči kad lažeš - ne znam da li to radiš i pred svojim klijentima i kolegama."

O'Ši se vratio i odmah primetio zategnutu situaciju. "Moram da idem", rekao je. "Mič, ideš li i ti?"

Keti je klimnula glavom i ja rekoh: "Da."

Pred vratima smo prosipali uobičajene učtivosti i Keti me poljubi na rastanku. Bio je to dug, vruć poljubac kakvim je veče trebalo da počne, a ne da se završi. Primetio sam da se zajapurila. Ipak hladno zatvori vrata za nama.

"Jesi li promislio o telesnoj gardi?" upita O'Ši.

"Bila je greška", bio sam uporan.

"Da ipak svratim do tebe... da nešto popijemo", predloži on.

Situacija je bila gotovo dirljiva. Džek O'Ši od trideset kilograma čuvao je mene. "Naravno", rekao sam. Ušli smo u pneumatičku železnicu.

Ušao je u sobu pre mene i upalio svetlo. Ništa se nije dogodilo. Dok je srkutao slabi viski sa sodom, šetao je po stanu i proveravao kvake i šarke na prozorima. "Ova stolica bi bolje tamo stajala", rekao je. "Tamo" je bilo van domašaja vatrenog oružja s prozora. Pomerio sam je.

"Čuvaj se, Mič", rekao je kad je polazio. "Tvoja ljupka žena i prijatelji bi žalili za tobom kad bi se nešto dogodilo."

Sve što se dogodilo bilo je da sam ogulio kožu na ruci dok sam rasklapao krevet, a to se uvek događalo. Čak je i Ketii, sa svojim pažljivim i preciznim pokretima hirurga, nosila ožiljke života u gradskom stanu. Rasklopite krevet uveče, sklopite ga ujutru, rasklopite sto da biste doručkovali, sklopite ga da biste stigli do vrata. Nije nikakvo čudo što su kratkovidni ljudi tugovali za dobrim starim vremenom kad je bilo puno prostora, razmišljao sam dok sam se trudio da se što udobnije smestim u krevetu.

5.

Posle nedelju dana posao je krenuo. Pošto sam se otarasio Ransteda koji je bio zauzet borbom sa Američkim ginekološkim institutom oko preparata 'Antibeba', mogao sam da sve uzde uzmem u svoje ruke.

Tildini momci i devojke su sastavljali propagandne tekstove. Katkad bi s mukom sročili jedan red za ceo dan; katkad bi izbacivali stranice i stranice zacakljenih očiju kao da su začarani. Ona je režirala i sređivala njihove radove, meni je slala samo najbolje: radio-reklamne tekstove u trajanju od devet minuta, članke, feljtone, oglase, krilatice za proturanje viceva, rimovane pošalice (posne i masne), koje ćemo pustiti u promet.

Odeljenje za vizuelnu reklamu radilo je punom parom. Crtači i kamermani su se zabavljali vajanjem planete. To je bio poslednji krik u reklamiranju po sistemu "Pre i posle", a njih je zahvatio smisao za istoriju.

Odeljenje za razvoj je stvaralo čuda. Kad sam jednom primetio Kolijeru da je možda i suviše veliki optimista, on mi je odgovorio: "Energija je glavno, g. Kortni. Venera ima energiju. Ona je blize suncu. Sunce je obasipa energijom u obliku toplote, molekularnih veza i munjevitih čestica. Na Zemlji nam tako jaka energija nije pristupačna. Mi koristimo vetrenjače da bismo izvukli kinetičku energiju iz atmosfere. Na Veneri ćemo koristiti turbine. Ako nam na Veneri bude potreban elektricitet, dovoljno je da izgradimo akumulator, stavimo gromobran, odskočimo. To je nešto sasvim, sasvim drugo."

Odeljenje za industrijsku antropologiju i istraživanje tržišta radilo je u San Dijegu oprobavajući uspeh Tildinih propagandnih tekstova i filmova Odeljenja za vizuelnu reklamu. Imao sam direktnu telefonsku vezu sa Hemom Harisom, Ranstedovim zamenikom u San Dijegu.

Dani su sada redovno počinjali sastankom Odseka za Veneru: prvo bih ja održao kratak govor, a zatim bi svaki od mojih saradnika podneo izveštaj o napredovanju; zatim bi usledile primedbe na koordinaciju među odeljenjima. Haris bi, eventualno, telefonirao Tildi

da krilatica 'kristalna atmosfera' ne prolazi dobro i da bi trebalo da pošalje nekoliko drugih. Tildi bi upitala Kolijera da li može da upotrebi izraz 'topazni pesak' u svom članku, čime bi se nagovestilo da je Venera puna nebrušenog dragog i poludragog kamenja. Kolijer bi rekao Odeljenju za vizuelnu reklamu da bi atmosfera trebalo da je crvenija u panorami od 'Pre', a ja bih mu možda rekao da to zanemari jer i ovako može da prođe.

Kad bi se sastanak završio, svi bi jurnuli na posao, a moj dan je prolazio u razvezivanju čvorova, koordiniranju i objašnjavanju mojih naredbi odozgo do dole u celoj organizaciji. Pred kraj radnog vremena održali bismo još jedan sastanak za koji bih uvek izabrao neku specifičnu temu, kao: uključivanje proizvoda Kompanije Starcelijus u privredu Venere, ili: nivo dohodaka budućih kolonista Venere u odnosu na optimalnu kupovnu moć dvadeset godina posle naseljavanja.

A tada bi dolazio najlepši deo dana. Ket i ja smo ponovo vodili ljubav. Još smo odvojeno živeli, ali ja sam sve više bio siguran da to neće trajati dugo. Čas sam ja njoj zakazivao sastanak, čas ona meni. Izlazili smo, provodili se, dobro jeli i pili, lepo se oblačili i osećali se kao dvoje mladih koji uživaju u životu. Nismo vodili mnogo ozbiljne razgovore. Ona to nije želela, a ja nisam navaljivao. Verovao sam da vreme radi za mene. Džek O'Si je izlazio sa nama sve dok nije morao da ode da održi predavanje u Majamiju, a njegovo društvo mi je prijalo. Zgodan, lepo odeven par mogao je da zabavlja čoveka koji je uživao svetsku slavu prvog reda. Život je bio lep.

Posle nedelju dana solidnog, zadovoljavajućeg napredovanja na poslu, rekao sam Ket da ću morati na teren - da obiđem raketnu bazu u Arizoni i naš glavni štab u San Dijegu.

"Divno", rekla je. "Mogu li i ja s tobom?"

Bio sam srećan kao malo dete; neće proći mnogo, a ona će biti moja žena.

Poseta raketi je bila čista formalnost. Imao sam nekoliko ljudi koji su održavali vezu sa Armijom, Republičkom avijacijom, Kompanijom Bel i Američkom čeličnom industrijom. Proveli su nas kroz to čudovište, mleli su kao pravi ciceroni: "...ogromna čelična školjka... kubatura veća nego prosečna njujorška zgrada... zatvorena cirkulacija regeneracije vode, hrane i vazduha... trećina pogon, trećina tereta,

trećina prostor za život... hrabri iseljenici... potpuno izdvojeni... snaga domaćeg ognjista . . . klima-uređaj na sunčanoj i mračnoj strani... industrijske mogućnosti bez presedana... nacija se žrtvuje... služba bezbednosti..."

Malo je čudno, ali mene raketa nije toliko impresionirala koliko ogromna čistina oko nje. Zemljište je bilo raskršćeno celu milju unaokolo: nije bilo ni kuća, ni staklenih bašti, ni cisterni za hranu, ni paraboličnih apsorbera Sunčeve energije. Delimično zbog obezbeđenja, a delimično zbog radijacije. Sjajni pesak ispresecan pumpama za irigaciju neobično je izgledao. Verovatno se tako nešto nije više nigde moglo videti u Severnoj Americi. Oči su me bolele jer već godinama nisam imao pred sobom prostor veći od nekoliko metara.

"Kako je čudno", reče mi Ketii. "Možemo li malo da prošetamo?"

"Izvinite, dr Nevin", reče jedan od ljudi za vezu. "To je brisani prostor i čuvarima na osmatračnicama je naređeno da pucaju na svakog ko se tamo pojavi."

"Izdajte suprotno naređenje", rekao sam. "Dr Nevin i ja želimo malo da prošetamo."

"Razumem, g. Kortni", reče čovek zabrinuto. "Učiniću sve što mogu, ali će to malo potrajati, pošto ću morati to da uredim preko FIB, CIA, CIC, Mornaričke obaveštajne službe, AEC i Vojne kontraobaveštajne službe, Službe bezbednosti..."

Pogledao sam Ketii i bespomoćno slegao ramenima. "Onda ništa", rekao sam.

"Hvala bogu!" odahnu moj čovek za vezu. "Izvinite, g. Kortni, ali nešto slično nikad ranije nismo činili, tako da ne postoje uobičajeni kanali kroz koje bi se takva naredba sprovela. Vi, uostalom, znate šta to znači."

"Da, znam i te kako", rekoh od srca. "Recite mi da li se sva ta bezbednost isplati?"

"Izgleda da se isplati, g. Kortni. Do sada nam nije poznat nijedan slučaj sabotaže ili špijunaže ni inostrane ni od konzervacionista." Prstom na desnoj ruci polako seigrao vereničkim prstenom od hrastovine koji je nosio na domalom prstu leve ruke. Kad se vratim u Njujork, narediću da se proverii njegov čekovni račun; čovek sa njegovom platom teško da može sebi da dozvoli tako skup nakit.

"Jesu li konzervacionisti zainteresovani?" upitao sam.

"Ko zna? CIA, CIC i AEOS tvrde da jesu. Mornarička obaveštajna služba, FIB i OS kažu da nisu. Hoćete li da vas odvedem do komandira Mek Donalda? On je ovde šef bezbednosti. Specijalista za konzervacioniste."

"Da li bi volela da se upoznaš sa specijalistom za konzervacioniste, Ketu?" upitao sam.

"Ako imamo vremena", odgovorila je.

"Zadržaćemo avion dok vi ne dođete, ako bude potrebno", reče čovek za vezu spremno, pokušavajući da se iskupi za neuspeh sa stražom na osmatračnicama. Poveo nas je kroz lavirint baraka i skela do administrativne zgrade, pored sedam kontrolnih mesta Službe bezbednosti do kancelarije komandira.

Mek Donald je pripadao grupi oficira koji vas čine ponosnim što ste američki državljanin - tih, efikasan i snažan. Po oznakama na reverima i ramenima video sam da je industrijski obaveštajac, specijalista iz Pinkertonove detektivske agencije. Bio je aktivac; nosio je prsten sa oznakom Pinkertonove škole za detektive i vojne obaveštajce. Prsten je bio od borovine i na njemu se videlo jedno otvoreno oko. To vam je siguran zaštitni znak - odmah vidite da pred sobom imate nepobitan kvalitet.

"Želite da čujete o konzervacionistima?" upita mirno. "To je moj fah. Ceo život sam posvetio njihovom uništenju."

"Lični razlozi, komandiru?" pitao sam, misleći da ću čuti neku melodramu.

"Ne. Staromodni ponos, moglo bi se reći. Volim i uzbuđenja pri gonjenju, ali ovde nema mnogo gonjenja. Konzervacionisti se hvataju zamkama. Jeste li čuli o bombama u Topeki? Nemam namere ikog da krivim, ali straža je trebalo da zna da oseti da je to bila idealna prilika za konzervacioniste."

"Zaista, komandiru?" upita Ketu.

Mudro se nasmešio. "To je njuh", rekao je. "To ne može lako da se izrazi rečima. Konzervacionisti su uvek bili protiv hidrauličnog rudarstva. Pružite im priliku da to javno pokažu i oni će je iskoristiti."

"Ali zašto su protiv hidrauličnih rudarskih mašina?" insistirala je Ketu.

"Pa nama su i ugalj i gvožđe neophodni, zar ne?"

"Pa", počeo glumeći dosadu, "vi od mene tražite da prodrem u dušu

konzervacionista. Ja sam ih saslušavao u sobi za mučenje i po šest sati i nikad od njih nisam čuo ništa što ima smisla. Recimo, kad bih uhvatio konzervacionistu iz Topeke, on bi rado govorio, ali to bi bilo pričam ti priču. Rekao bi da kopanje hidrauličnim mašinama uništava površinski sloj zemlje. Ja bih se složio sa njim i kazao: 'Pa, šta?' On bi rekao: 'Pa, zar ne shvatate?' A ja bih: 'Da shvatam, šta?' On bi rekao: 'Površinski sloj ne može da se obnovi.' Ja bih na to kazao: 'Može, ako mora, a uostalom u cisternama se dobijaju bolji rezultati.' On bi na to rekao da se u cisternama ne proizvode šume i da će životinjski svet izumreti itd. Epilog diskusije je uvek isti: njegova tirada o tome kako svet ide do đavola i kako ljudi treba to da shvate i moj zaključak - da su i do sad ljudi uvek uspevali da se snađu, pa će se i sad snaći."

Keti se nasmeja, s nevericom, a komandir je nastavio: "Oni su budale, ali su uporni. Disciplinovani su. Organizacija po sistemu ćelija. Ako uhvatite jednog konzervacionistu, sigurno ćete uhvatiti još dva-tri iz njegove ćelije, ali više ne. Ćelije nisu horizontalno povezane, a vertikalna veza ostvaruje se preko javki. Da, mislim da ih poznajem i zbog toga se mnogo ne plašim sabotaže ili demonstracija ovde. Ne izgleda mi da je situacija za njih ovde povoljna."

Keti i ja smo se ljuljuškali u sedištima mlaznjaka dok nam je pred očima prolazila parada reklama. Zasvirala je dobra stara pesmica o zvakačoj gumi koju sam ja još kao početnik sročio pre mnogo godina. Munuo sam Keti i ispričao joj o tome dok se sa ekrana čula tema iz Zemlje Tandarije Viktora Herberta.

Sve reklame su išle jednolično, a onda se čula najava.

U skladu sa Federalnim zakonom, putnici se obaveštavaju da sada letimo nad San Andreasom i dolazimo u oblast zemljotresa. Klauzule koje se odnose na gubitak i naknadu štete nastale od zemljotresa kod svih osiguravajućih društava prestaju da važe i neće važiti sve dok ne napustimo oblast zemljotresa.

Posle ovoga nastavila se serija reklama.

"A", reče Keti, "pretpostavljam da tu negde sitnim slovima piše da osiguranje protiv ujeda jaka važi svuda sem na Tibetu."

"Osiguranje protiv ujeda jaka?" upitao sam zaprepašćeno. "Zbog čega ti je ono potrebno?"

"Čovek nikad nije siguran da li će sresti neprijateljski raspoloženog jaka, zar ne?"

"Zaključujem da se šališ", rekao sam dostojanstveno. "Za nekoliko trenutaka se spuštamo. Voleo bih da neočekivano upadnem kod Hema Harisa. On je dobar čovek, ali ga je Ransted možda zarazio defetizmom. Kod nas nema ničeg goreg od toga."

"Poći ću s tobom, ako smem, Mič."

Virili smo kroz prozore kao turisti dok se mlaznjak uključivao u saobraćaj iznad San Dijega i monotono kružio čekajući dozvolu za spuštanje. Keti nikada nije bila u San Dijegu. Ja sam bio samo jednom, ali uvek ima da se vidi nešto novo, jer se jedne kuće ruše, a nove grade. I to kakve kuće! One ponajpre liče na plastične šatore razapete preko plastičnih kosturova. Ovakva konstrukcija im omogućava da podskakuju i ljuljaju se kada zemljotres prodrma južnu Kaliforniju umesto da popucaju i da se sruše. A ako je zemljotres zaista jak i zgrada se ipak sruši, šta se gubi? Samo nekoliko plastičnih omotača koji se cepaju po već označenim rubovima i nekoliko delova plastične konstrukcije koji bi možda i mogli da se poprave.

Sa gledišta kontinentalne privrede, bila je dobra zamisao ne graditi mnogo skupocenih zgrada u južnoj Kaliforniji. Otkako su probe vodonične bombe napravile čuda u San Andreasu, postojala je mogućnost da cela teritorija sklizne jednog dana u Pacifik. Ali kada smo pogledali dole, sve je stajalo na svom mestu i, kao i svi drugi, znali smo da će tako stajati, bar još dok traje naša poseta. Ranije se stvarala panika kad su zemljotresi postali svakodnevnici, i to uglavnom zbog toga što su se stare zgrade rušile i gnječile sve pod sobom. Ipak, ljudi su se navikli, i - kao što možete očekivati u južnoj Kaliforniji - postali ponosni na takvo stanje. Ljudi koji tamo žive u stanju su da vam citiraju cele stupce statistika da bi vam pokazali da ima mnogo više mogućnosti da vas udari grom ili neki meteorit nego da poginete od njihovog zemljotresa.

Uzeli smo brzu limuzinu koja nas je odbacila do filijale Kompanije Fauler Šoken. Moje sumnje u Odeljenje za ispitivanje tržišta išle su dotle da sam podozrevao da je Hem Haris imao dostavljača na

aerodromu koji će ga obavestiti o mom dolasku i omogućiti mu da se potpuno pripremi. Takvi tasteri su obično neupotrebljivi.

Devojka u prijemnoj kancelariji me je prva iznenadila. Nije me poznala, a ni moje ime još ništa nije govorilo. Ona lenjo reče: "Videćemo da li je g. Haris zauzet, g. Koneli."

"G. Kortni, mlada damo. I - ja sam šef g. Harisa." Keti i ja smo ušli i naišli na scenu takvog nerada i badavadžisanja da mi se kosa digla na glavi.

Haris je sedeo bez sakoa i igrao karte sa dva mlada službenika. Druga dvojica su staklastih očiju zurila u hipnovizor, očigledno u transu. Peti momak je mlitavo jednim prstom perforirao holerit-karticu.

"Haris!" zagrmeo sam.

Svi, izuzov one dvojice u transu, okrenuše se otvorenih usta u mom pravcu. Prišao sam hipnovizoru i ugasio ga. Jedva su se nekako vratili svesti.

"Go-go-spodin Kortni", mucao je Haris. "Nismo očekivali..."

"Očigledno. Vi tamo, marš na posao. Haris, idemo u tvoju kancelariju." Keti nas je neprimetno pratila.

"Haris", rekao sam, "ako se dobro radi, onda štošta može da se progleda kroz prste. Od tebe smo dobijali odlične izveštaje. Mene ozbiljno brine atmosfera koja ovde vlada. Ali to može da se popravi..."

Telefon zazvoni i ja podigoh slušalicu.

Glas uzbuđeno reče: "Hem? Stigao je. Požuri."

"Hvala", rekao sam i prekinuo vezu. "Tvoj taster sa aerodroma", rekao sam Harisu. Pobledeo je. "Pokaži mi popisne liste", rekao sam. "Formulare za ankete. Šifre za perforiranje kartica. Matrice. Grafikone uspeha. Radove. Ukratko, sve što nisi mislio da ću ikada tražiti od tebe. Sve na videlo."

Stajao je dugo, dugo ne progovorivši ni reči i najzad reče: "Nemam ih."

"Šta onda imaš?"

"Krajnje zaključke", promrmljao je. "Gotove informacije."

"Misiš, falsifikate? Izmišljotine kojim si nas kljukao preko telefona?"

Klimnuo je glavom. Pripala mu je muka.

"Kako si mogao to da učiniš, Harise?" pitao sam. "Kako-si-mogao-to-

da učiniš?"

Iz njega je potekla bujica konfuznih reči. Ali ne namerno. To je bio njegov prvi samostalni rad. Možda samo nije dorastao važnosti zadatka. Pokušao je da čvrsto drži službenike, ali ni sam nije znao kako; oni su to osetili i razularili se toliko da nije smeo ništa da im kaže. A onda je prestao da kuka; pokušavao je da se brani. Kakve to, uostalom, ima veze? To je samo preliminarni posao. Nagađanja jednog čoveka vrede koliko i nagađanja drugog. I, uostalom, ceo projekt može propasti. Pa, šta ako se nije trudio; dao bi glavu da je bilo i drugih koji su tako postupali, pa je opet na kraju sve ispalo kako treba.

"Ne", rekao sam. "Nisi u pravu i trebalo bi da znaš da nisi u pravu. Reklamiranje je umetnost, ali ono zavisi od nauke, od kvaliteta uzoraka, ispitivanja teritorije i poznavanja potrošača. Ti si potkopao temelje našeg programa. Spašćemo šta se može i početi iz početka."

Još uvek se odupirao. "Samo traćite vreme, ako budete tako radili, g. Kortni. Već dugo radim sa g. Ranstedom. Ja znam šta on misli, a vi niste ništa veća zverka od njega. On misli da je ovaj administrativni posao samo jedna glupost koja košta."

Poznavao sam Meta Ransteda i znao sam da on nije blesav da tako nešto kaže. Zato sam oštro rekao: "Da vidim čime možeš to da dokažes. Šta imaš? Pisma? Memorandume? Snimljene telefonske razgovore?"

"Mora da imam nešto", reče i izvuče gomilu hartija iz svog pisaćeg stola. Nekoliko trenutaka prelistavao je pisma i beleške i puštao isečke trake, a lice mu je bilo sve zbunjenije i prestrešenije. Najzad smeteno reče: "Izgleda da ne mogu ništa da nađem - ali siguran sam..."

Naravno da je bio siguran. Najviši oblik naše veštine jeste da se potrošač ubedi u nešto, a da nije ni svestan toga da ga ubeđujemo. Ovu strvinu je Ransted prvo obradio u duhu svojih ideja, a onda ga poslao na moj projekt da ga stručno upropasti.

"Otpušten si, Harise", rekao sam. "Gubi se i da te više nisam video. I ne bih te savetovao da posle ovoga ponovo tražiš posao u reklamnom preduzeću." Izišao sam u spoljnu kancelariju i objavio: "Vaš posao je završen. Svih vas. Pokupite svoje prnje i napustite

kancelariju. Platu ćete dobiti poštom."

Zinuli su. Keti, koja je stajala pored mene, promrmlja: "Mič, da li je to zaista potrebno?"

"Naravno da je potrebno. Da li je neko od njih obavestio direkciju o onome šta se događa? Ne, svi su džabalebarili i javašili. Rekao sam da je to zaraza, zar ne? To ti je to." Hem Haris uvređeno prođe kraj nas prema vratima. Bio je sasvim siguran da će ga Ransted podržati. U jednoj ruci je nosio prepunu aktentašnu, a u drugoj kišni kaput. Nije me ni pogledao.

Ušao sam u njegovu kancelariju i podigao slušalicu direktnog telefona za Njujork. "Hester? Ovde je g, Kortni. Upravo sam otpustio celu filijalu u San Dijegu. Obavestite Personalno da se pobrine o njihovim platama i dajte mi Ransteda na telefon."

Nestrpljivo sam prstima dobio po stolu gotovo ceo minut dok najzad Hester ne reče: "G. Kortni, izvinite što ste čekali. Sekretarica g. Ransteda kaže da je on otišao na odsustvo u Malu Ameriku. G. Ransted je raščistio stvar sa Američkim ginekološkim institutom i smatrao je da mu je potreban odmor."

"Smatrao je da mu je potreban odmor. Bože gospode! Hester, rezervišite mi kartu od Njujorka do Male Amerike. Vraćam se sledećim mlaznjakom. Želim samo da dodirnem tlo u Njujorku pre nego što jurnem na Pol. Shvatate li?"

"Da, g. Kortni."

Prekinuo sam vezu i video da me Keti netremice posmatra. "Znaš, Mič", rekla je, "bila sam nemilosrdna prema tebi kad sam se ljutila na tvoju nervozu. Sad vidim gde si je zaradio, ako je ovo tipičan slučaj."

"Nije tipičan", rekao sam. "To je najgori slučaj flagrantne opstrukcije koji sam ikad video. Ali sličnih slučajeva ima mnogo. Svako svakom podmeće. Draga, sad moram da jurim na aerodrom i probijem se do prvog aviona koji leti na istok. Hoćeš li sa mnom?"

Oklevala je. "Nemaš ništa protiv da ostanem i promuvam se kao turista malo za svoj groš?"

"Naravno da ne. Lepo se provedi, a kada se vratiš u Njujork ja ću već biti tamo."

Poljubio sam je i istrčao napolje. Kancelariju su dotle ispraznili, pa sam rekao portiru da zaključa kuću kad Keti izađe i ne otvara je do daljeg.

Kad sam stigao na ulicu, okrenuo sam se i pogledao nagore. Ona mi je mahala.

6.

Izjurio sam iz mlaznjaka u Njujorku; Hester me je tamo čekala. "Bravo, devojčice", rekao sam joj. "Kad polazi raketa za Pol?"

"Za dvanaest minuta sa uzletišta br. 6, g. Kortni. Tu su karte i rezervacija i nešto da pojedete u slučaju da..."

"Sjajno! Zaboravio sam da ručam." Dok sam žvakao sendvič od regenerisanog sira, išli smo ka uzletištu br. 6. "Šta ima novo u kancelariji?" upitao sam rasejano.

"Digla se buka što ste pootpuštali ljude iz San Dijega. Personalno je uložilo protest kod g. Šokena, ali vas je on podržao, otprilike formulom četiri."

Nisam bio zadovoljan. Formula dvanaest - uragan - bi bila eksplozija iz njegove kancelarije: "Kako se usuđujete vi, sudopere, da protestujete protiv odluka jednog člana Odbora koji radi na svom sopstvenom projektu? Nikad mi više ne izlazite na oči..." i tako dalje. Formula četiri - vetar se pojačava, manji brodovi pravac luka - izgledala je kao: "Gospodo, uveren sam da je g. Kortni imao puno razloga da učini ono što je učinio. Često se događa da se velika stvar pokvari zbog nemarnosti rutinskih radnika u našoj organizaciji..."

Upitao sam Hester: "Da li je Ranstedova sekretarica običan službenik ili jedna od njegovih..." hteo sam da kažem "doušnika", ali sam se predomislio pa rekoh "poverljivih osoba?"

"Ona mu je prilično bliska, g. Kortni", reče Hester oprezno.

"Kako je ona reagovala na događaj u San Dijegu?"

"Rekoše mi da se previjala od smeha, g. Kortni."

Nisam dalje insistirao. Bilo je sasvim u redu što sam se raspitao o reakciji šefova, ali da se raspitujem o njihovim pomoćnicima značilo bi da od nje tražim da ih špijunira. Ne kažem da toga nije bilo. "Nadam se da ću se odmah vratiti", rekao sam joj. "Samo želim da raščistim neke stvari sa Ranstedom."

"Vaša žena ide sa vama?" upitala je.

"Ne. Ona je lekar. Ransteda ću iseckati na komade; kad bi dr Nevin bila tamo, ona bi možda pokušala da te delove ponovo sastavi."

Ona se učtivo nasmeja i reče: "Srećan put, g. Kortni." Bili smo na ulazu za uzletišta br. 6.

Putovanje nije bilo nimalo prijatno; bilo je jadno i neudobno na i suviše maloj turističkoj raketi. Leteli smo nisko, a pored svakog sedišta se nalazio prizmatični prozor od kojih uvek dobijam morsku bolest. Okrenete glavu da pogledate napolje i gledate pravo nadole. Što je još gore, sve reklame su bile Tontonove. Pogledate kroz prozor i tek što ste uverili stomak da je sve u redu i sebe da je okolina veoma zanimljiva, kad: sladunjavi, seksom preopterećeni tontonovski oglas zamrači prozor i njegova gnjavaža počne da vam probada uši.

Kad smo nadletali dolinu Amazona, leteli smo iznad vrlo zanimljivih predela i ja sam očekivao da vidim Elektranu tri, najveću branu za hidrocentrale na svetu, kad se ču:

Prsluci halteri,
To već svako zna,
Univerzal daje oblik
Vašim grudima.

Slike koje su prikazivale stanje pre i posle upotrebe bile su tako rđavog ukusa da sam morao još jednom da zahvalim bogu što radim za Faulera Šokena.

Slično se dogodilo i kad smo leteli iznad Ognjene Zemlje. Leteli smo malo izvan uobičajenog kursa da bismo videli velika lovišta kitova, ogromna prostranstva mora koja su ograđena tako da plankton može da uđe, a kitovi ne mogu da izađu. Sa oduševljenjem sam posmatrao kako ženka kita doji svoje mladunče - ličilo je na avion koji uzima gorivo u vazduhu - kada se prozor ponovo zamrači da bi se prikazala još jedna Tontonova masaža:

Ako tako znoj ti smrdi
Tvoj će dasa da te grdi.

Mirisni efekti počеше. Morao sam da upotrebim kesu i mučio sam se nad njom dok je jedan od onih božanskih dueta mjaukao po taktu valcera:

Sva sam mokra, znoj mi curi,
Al' se dasa moj ne duri.

A zatim je hladan lekarski glas najavio u prozi:

NE POKUŠAVAJTE DA SPREČITE ZNOJENJE. TO JE SAMOUBISTVO. LEKARI SAVETUJU DA NE UPOTREBLJAVATE PREPARATE ZA SPREČAVANJE ZNOJENJA VEĆ DEZODORANSE!

A onda Jovo - nanovo. Samo, ovog puta nisam imao šta da povratim.

Tontonova specijalnost je bio hladan lekarski glas; mislio bi čovek da je to on izmislio.

Moj sused na sedištu, bezlična faca u Univerzalovom odelu, posmatrao je sa zadovoljstvom kako mi je muka. "Ne možete da izdržite, prijatelju?" upita pokazujući strahovitu superiornost koju ljudi koji pate od morske bolesti savršeno dobro poznaju.

"Uh", rekoh.

"Od nekih oglasa može svakome da se smučī", reče ohrabren mojim sjajnim pariranjem.

Pa, nisam mogao to tek tako da propustim. "Šta ste, u stvari, hteli da kažete tom svojom primedbom?" upitao sam ga.

Uplašio sam ga. "Samo sam hteo da kažem da malo mnogo zaudara", reče žurno. "Ovaj oglas, nisam mislio na sve oglase uopšte. Što se mene tiče, sve je u redu, prijatelju!"

"Bravo", rekoh i okretoh se na drugu stranu.

Još se nelagodno osećao i rekao mi je: "Ja sam sasvim lojalan, prijatelju. Iz dobre sam porodice, išao sam u dobru školu. Ja radim u proizvodnji - pravim boju u Filadelfiji - i znam da roba mora da se prodaje. Kanali raspodele. Stvaranje tržišta. Vertikalna integracija. Shvatate? Potpuno sam svestan."

"U redu", progundao sam. "Ali pazite šta govorite."

Šćućurio se u svom delu sedišta. Nisam uživao u tome što ga gazim, ali sam morao, iz principa. Trebalo je bolje da pazi.

Iznad Male Amerike morali smo malo da čekamo dok se nekoliko

drugih turističkih letelica spuštalo. Jedna od njih je bila iz Indije i rastopio sam se od zadovoljstva kad sam je video. Ceo brod bio je Indijastrijine proizvodnje. Posadu su sačinjavali ljudi koji su bili obučeni u Indijastriji i zaposleni kod Indijastrije. Putnici su i budni i u snu plaćali danak Indijastriji, a Indijastrija je plaćala danak Kompaniji Fauler Šoken.

Vučni traktor nas je odvuкао u veliku kupolu sa dvostrukim zidovima koja je predstavljala Malu Ameriku. Mala Amerika je nevidljivi izvoz - mamipara za turiste iz celog sveta i nije imala vojno-strategijski značaj. (Na Polu postoje vojne baze, ali one su male, retke i duboko pod ledom.) Mali torijumski reaktor snabdeva kupolu toplotom i pogonskom snagom. Čak i kad bi neka nacija, kojoj bi neophodno bio potreban materijal za cepanje atoma, pokušala da ga dobije i dobila ga, ne bi imala nikakve vojne koristi. Vetrenjače dopunjavaju torijumski reaktor, a tu je i neki, meni nerazumljivi, uređaj koji zovu "pumpe za zagrevanje", a koji dopunjava vetrenjače.

Na mestu za proveru pitao sam za Meta Ransteda. Službenik ga je potražio u knjizi i rekao: "On je došao na dvodnevni odmor iz Njujorka preko agencije Tomas Kuk i sin. Stan mu je u III-C-2205." Izvukao je mapu i pokazao mi da to znači treći koncentrični krug, treći sprat, peti sektor, soba 22. "Sigurno ćete naći. Mogu da vam dam sobu u blizini, g. Kortni."

"Hvala. Kasnije." Uronio sam u gužvu i laktovima se probijao kroz gomilu ljudi koji su govorili raznim jezicima u pravcu III-C-2205. Pritisnuo sam na zvono, ali se niko nije pojavio.

Prijatan mlad čovek mi se obrati: "Ja sam Kameron, vođa grupe. Mogu li vam pomoći?"

"Gde je g. Ransted? Želim da ga vidim u vezi sa nekim poslom."

"Pobogu, pa mi želimo da pobegnemo od toga - pogledaću u registar ako se strpite samo nekoliko trenutaka."

Odveo me je u svoju sobu koja je u isto vreme bila i kancelarija i spavaća soba i kupatilo i počeo da prevrće registar. "Otišao je da planinari po Starcelijusovom glečeru. Pobogu, otišao je sam. Krenuo je tačno u 7 časova obučen u električno odelo sa sledovanjem hrane i RZ-prijemnikom. Trebalo bi da se vrati kroz pet časova. Jeste li već našli stan, gospodine..."

"Još ne. Moram da krenem za Ranstedom. Hitno je." I zaista je bilo

hitno. Mislio sam da ću dobiti izliv krvi u mozak ako ga odmah ne šćepam.

Slatkorećivi vođa grupe ubeđivao me je oko pet minuta da je najbolje da se priključim njegovoj grupi, a on će sve ostalo da uredi. U protivnom, imao bih da šćtam od Pontija do Pilata kupujući i iznajmljujući potrebnu opremu od poverenika, a onda bi me kontrolna komisija vratila zbog neispravne opreme, morao bih da se potucam iznova dok na kraju ne bih zaključio da je vreme za povratak u Njujork. Pristao sam i on je zasijao od sreće. Dobio sam sobu u istom sektoru koja je predstavljala pravi luksuz. Da nije bila malo klinastog oblika, veličina bi joj bila oko četiri sa šest metara.

Posle pet minuta on mi je već našao potrebnu opremu. "Baterija sa energijom - pričvrstite je tako. Jedino to može da se pokvari; ako nestane energije, uzmite pilulu za spavanje i ništa ne brinite. Smrznućete se, ali ćemo vas pronaći pre nego što tkivo počne da vam se raspada. Čizme. Navucite ih ovako. Rukavice. Ogrtać. Kapuljaća. Naoćari za sneg, prijemnik za radio-znak. Dovoljno je da kontroloru kažete 'Starcelijusov glećer' i on će vam ga podesiti. Dva obićna prekidaća obeležena sa 'Gore' i 'Dole'. Kad odlazite, on zvući, 'bip-bip' - ton se povišava, a kad se vraćate 'bip-bip' - ton se spušta. Neka vas podseti to što kad se penjete na glećer ton se uzdiže, kad silazite ton se spušta. Signal u slućaju nesreće - velika crvena rućica. Čim je povućete, poćinje da emituje. Avioni će krenuti da vas traže u roku od petnaest minuta. Troškove traženja i spasavanja snosite sami, zato ja ne bih vukao rućicu da se provozam nazad. Kad god hoćete, možete da se odmorite i srknete Najkafu i nastavite put. Mapa sa ucrtanim putem. Cipele za sneg. Źiro-kompas i sledovanje hrane. G. Kortni, sad imate kompletnu opremu."

Odelo nije izgledalo tako loše kako se moglo pretpostaviti. Mnogo težu opremu sam imao kad sam bio u Čikagu da bih se zašćtito od vetrova sa jezera u zimu. Oprema u futrolama, kao što su baterija, RZ-prijemnik i sledovanje hrane bili su dobro rasporećeni. Krplje, kad se sklope, pretvarale su se u par šćtapova sa ćelićnim vrhovima pogodnim za penjanje po ledu, a bile su spakovane u tobolac koji sam nosio na lećima.

Provera je bila detaljna. Poćeli su pregled od srca i završili sa pregledom opreme sa posebnom paŹnjom na ispravnost baterije.

Prošao sam kontrolu, pokazivač pravca mi je bio tempiran na Starcelijusov glečer i dobio sam mnogo saveta da ne preterujem.

U odelu mi nije bilo hladno. Samo za trenutak sam otvorio prekrivač za lice. Odmah sam ga zatvorio. Četrdeset ispod nule, rekli su mi. Smešna brojka, izgledalo mi je sve dok je nisam osetio na nosu samo jednu desetinku sekunde. Na početku uspona nisu mi bile potrebne cipele za sneg; svuda je bila samo ledena kora u koju su se moje čizme sa šiljcima lako zabadale. Orijentisao sam mapu pomoću žiro-kompasa i zakoračio u ogromnu belinu koja se pružala svuda unaokolo. S vremena na vreme sam pritiskao drugme RZ-prijemnika i u unutrašnjosti kapuljače slušao veseli zvuk "bip-bip, bip-bip. bip-bip."

Prestigao sam grupu od nekoliko desetina ljudi koji su se zabavljali i šalili i veselo im mahnuo u prolazu. Izgledali su kao Kinezi ili Indusi. Za njih to mora da je bila prava avantura. Ali, kao slabi plivači koji se drže u blizini splava, oni su se zabavljali gotovo u samoj senci Male Amerike. Malo dalje, jedna druga grupa ljudi igrala je neku igru koju nisam znao. Na obe strane obeleženog igrališta nalazili su se stubovi sa korpama bez dna, a cilj igre je bio da se lopta od silikona protera kroz protivničku korpu. Još dalje su se videli učenici skijanja sa instruktorima u crvenim odelima.

Posle nekog vremena okrenuo sam se, ali se crvena odela više nisu videla. Nisam mogao da vidim detalje Male Amerike, već samo jednoličnu, sivobelu senku. "Bip-bip" čuo se moj RZ-prijemnik i ja sam nastavljao pešačenje. Uskoro ću stići Ransteda.

Usamljenost je bila jeziva, ali ne i neprijatna. Više iza sebe nisam mogao da vidim Malu Ameriku, čak ni kao sivobelu senku. Nije me bilo briga. Da li je takvo osećanje imao i Džek O'Ši? Da li se zbog toga mučio da nađe reči da opiše Veneru i nije bio zadovoljan rečima koje je pronašao?

Upao sam u dubok sneg, otkao i rasklopio krplje. One su mi se čvrsto pripile uza stopala i posle nekoliko teturavih koraka prešao sam na lak klizajući korak koji je predstavljao najprijatniji način savlađivanja ovakvog terena. To nije bilo ni lebdenje ni čvrsto pritiskanje cipela prilikom hoda po čvrstoj podlozi koju sam poznavao već trideset i više godina.

Proverio sam pravac pomoću kompasa orijentišući se prema okolnim

predmetima: čudno iskrivljenom ledenom brežuljku i plavoj senci na nanosu snega. RZ-prijemnik je stalno potvrđivao da sam na pravom putu. Bio sam pun ponosa što sam se tako snašao u divljini, ali odjednom sam osetio divljačku glad.

Trebalo je samo da otvorim zvono od silikonske tkanine u koju sam taman mogao da stanem. Promaljavajući oprezno nos, ocenio sam da se ispod njega dovoljno ugrijalo posle pet minuta. Sa apetitom sam gutao gulaš i čaj koji su se sami ugrijali i pokušao sam da popušim cigaretu. Kad sam povukao drugi dim, moj mali šator je bio pun dima, a ja zaslepljen do suza. Sa tugom sam ugasio cigaretu o don cipele, zatvorio masku za lice, sklopio šator i zadovoljno se protegao.

Posle kraćeg vremena ponovo sam krenuo. Do đavola, govorio sam sebi. Ovo neslaganje sa Ranstedom je bilo samo pitanje različitih temperamenata. On nema tako široke vidike kao ja. Tu nema nikakvih zlih namera. On smatra da je to propala stvar jer ne shvata da ima ljudi koji hoće da je sprovedu u delo. Sve to treba da mu se objasni.

Ovaj argument, koji je bio zasnovan na dobroj volji, srušio se pri najmanjem dodiru sa razumom. Ransted je takođe bio na glečeru. Sasvim je sigurno da je imao široke vidike, ako je od svih mesta na svetu odabrao baš Starcelijusov glečer. Bilo kako bilo, uskoro će doći do raspleta. "Bip-bip."

Vizirao sam kroz kompas i pronašao neki crni predmet koji je bio tačno na mom putu. Nisam mogao tačno da odredim šta je, ali se videlo i nije se kretalo. Pokušao sam da trčim, ali sam se zadihao, pa sam usporio. Bio je to čovek.

Kad sam bio na udaljenosti od oko dvadeset metara, čovek je nestrpljivo pogledao u sat, a ja sam ponovo nezgrapno potrčao.

"Met!" rekao sam. "Met Ransted!"

"Tako je, Mič", rekao je neljubazno. "Danas si tačan." Polako i pažljivo sam ga posmatrao razmišljajući kako da počnem. Sklopljene skije su ležale pored njega u snegu.

"Šta - šta", promućao sam.

"Ja imam puno vremena", rekao je, "ali si ti protraćio dobar deo svog vremena. Zbogom, Mič." Dok sam glupo stajao, on je podigao svoje

sklopljene skije, zamahnuo njima i tresnuo me. Pao sam od bola, zbunjenosti i besa od kojih mi je pucala glava. Osetio sam kako mi pretura po grudima, a zatim više nisam osećao ništa.

Probudio sam se misleći da mi je spao pokrivač i da je i suviše hladno za ranu jesen. Onda mi je ledeno, plavo nebo Antarktika zaslepilo oči, a pod sobom sam osetio sneg. Znači, dogodilo se. Glava me je strašno bolela i bilo mi je hladno. Užasno hladno. Pipanjem sam otkrio da mi nema baterije. Odelo, rukavice i čizme su bile ledene. Nije bilo energije za RZ-prijemnik. Alarmni uređaj takođe nije radio.

Teturajući se uspeo sam da se uspravim, a hladnoća me je stezala kao kandžama. U snegu su bili utisnuti tragovi stopala koji su vodili u daljinu, ali kuda? Na drugoj strani su se videli tragovi mojih krpji. Krenuo sam korak po korak po tragu.

Konzerve hrane. Mogao sam da ih ubacim u odelo, slomim pečat koji je čuvao toplotu i malo se ugrejem. Napredujući korak po korak razmišljao sam: da li da stanem i odmorim se dok prikupim toplotu iz konzerve ili da nastavim? Potreban ti je odmor, govorio sam sebi. Dogodilo se nešto stvarno čudno, glava te boli. Biće ti bolje ako malo sedneš, otvoriš jednu ili dve konzerve i onda nastaviš.

Nisam seo. Znao sam šta bi to značilo. Bolno sam koračao i iščeprkao konzervu Najkafe iz futrole drvenastim prstima i ubacio je u odelo. Palac mi je bio i suviše slab da bih mogao da slomim pečat, te rekoh sebi: sedi malo i prikupi snagu. Ne moraš da legneš, biće ti prijatno i ako... palac mi provali pečat i toplota koja iziđe izazva bol.

Zamaglilo mi se. Otvorio sam još nekoliko konzervi, a onda više nisam mogao da ih vadim iz futrole. Seo sam i odmah ustao. Zatim sam seo osećajući se krivim i posramljenim što sam popustio i sebi sam govorio da ću ustati za jednu sekundu, zbog Ketii, za dve sekunde, zbog Ketii, za tri sekunde, zbog Ketii.

Ali, nisam ustao.

7.

Zaspao sam na ledenoj planini. Probudio sam se; u ušima mi je dobovalo i zujalo, a crveni kolutovi pred očima slili su se u crvenu vatru oko koje sam video prave đavole. Bolji pakao nisam mogao da izmislim za Tontonove reklamoautore. Zbunjivala me je činjenica da se ja u njemu nalazim.

Zbunjenost nije dugo trajala. Jedan od đavola me grubo prodrma i reče: "Dig' se, čmavallo, i pomozmi da razapnem hengemit." U glavi mi se razbistrilo i bilo mi je jasno da je to neki potrošač niže klase - verovatno bolničar?

"Gde se nalazimo?" upitao sam ga. "Jesmo li se vratili u Malu Ameriku?"

"Ne lupaj", odbrusi. "Hajde, pomozmi mi."

"Šta ti pada na pamet", rekao sam mu. "Ja sam reklamoautor prve A klase."

Pogledao me je sažaljivo, rekao "brljivko" i izgubio se u treptavo crvenoj tami.

Ustao sam klataći se na nogama i zgrabio jedan lakat koji je zurio iz jedne tame u drugu.

"Izvinite", rekao sam. "Gde sam? Je li ovo bolnica?"

Čovek je opet bio potrošač, još gore raspoložen od prvog. "Skinmi mi se!" zarežao je. Pustio sam ga. "Za lekara ima da se ubrišeš dok ne ateriramo", rekao je.

"Ateriramo?"

"Da, ateriramo. Zar ti, trubio jedna, ne znaš šta si potpisao?"

"Potpisao? Ne, ne znam. Ali ti sebi i suviše dozvoljavaš. Ja sam reklamoautor prve A klase..."

Izraz na licu mu se promeni. "A-a", reče značajno. "Ja ću tebe već da sredim. Sedi tu, onu stvar ćeš odma' da dobiješ."

I vratio se 'odma'. 'Ona stvar' bila je mala zelena kapsula. "Samo pet stotki", zagugutao je. "Možda je poslednja na brodu. Hoćeš li da izideš sa tom drhtavicom? Ne! Ovo će ti dati snagu za ateriranje."

"Ateriranje, gde?" dreknuo sam. "Šta je sve ovo? Ne poznajem te i ne želim tvoju drogu. Samo mi reci gde sam i šta sam to potpisao i

izvući ću se odavde!"

Pogledao me je izbliza i rekao: "Tebi je loše. Možda te neko kvrcnuo po tintari. E pa, dragi moj Brljivko, nalaziš se na Tomasu R. Maltusu, transporteru radnika, pregrada broj šest. Vetar i vreme nisu važni. Kurs - 273. stepena. Brzina - 300. Cilj - Kostarika, teret - trube kao što smo ti i ja, za Klorela plantaže."

"Ti si..." oklevao sam.

"Z... do koske", gorko je završio i gledao u zelenu kapsulu koja mu je ležala na dlanu. Iznenada je proguta i nastavi: "Ali, ipak ću se vratiti." Oči su mu se iskriale, "Ima da uvedem nove i efikasne metode na plantaži. Da postanem brigadir za nedelju dana. Nadzornik za mesec dana, direktor za godinu. A onda, onda ću da kupim Kunardovu linijsku plovidbu i sve njihove rakete ću da pozlatim. Samo prvoklasan smeštaj. Napraviću ti pozlaćeni apartman na mom komandnom brodu, Brljivko. Moj pajtaš, Brljivko, ima da dobije sve tip-top. Ako ne voliš zlato, dobićeš platinu. Ako ne voliš..."

Malčice sam ustuknuo, ali on to nije primetio. Nastavio je da mitinguje. Bilo mi je milo što nisam uzeo 'onu stvar'. Došao sam do pregradnog zida, seo i naslonio se na njega izgubivši svaku nadu. Neko je seo pored mene i rekao "zdravo", mekanim glasom.

"Zdravo", rekao sam. "Čuj, da li mi zaista idemo u Kostariku? Kako mogu da dođem do kapetana broda? Ovo sa mnom je greška."

"O", reče covek, "ne lupaj glavu zbog toga. Živi i pusti druge da žive. Jedi, pij i budi veseo - to je moja deviza."

"Prestani da me pipaš", opomenuo sam ga.

Počeo je da se brani piskavim glasom, a ja sam ustao i krenuo saplićući se o noge i tela.

Palo mi je na pamet da, u stvari, nikada nisam dolazio u dodir sa potrošačima sem sa nekoliko slugu. Palo mi je na pamet da sam bez razmišljanja bio prihvatio njihovu homoseksualnost i koristio je u propagandi, a da nisam shvatio na šta se ona svodi u stvarnosti. Strašno sam želeo da se izvučem iz pregrade broj šest. Želeo sam da se vratim u Njujork da vidim šta je Ransted napravio i zašto, da se vratim Ketu i mom prijateljstvu sa Džekom O'Sijem i mom velikom poslu kod Faulera Šokena.

Na jednoj tablici iznad malih vrata je pisalo: 'Izlaz u slučaju opasnosti'. Pomislio sam o stotinama ljudi zatvorenim u ovom

odeljku kako se guraju da prođu kroz ta mala vrata i zgrozio sam se. "Izvini, lafe", neko mi grubo reče. "Bolje se malo pomeri." Počeo je da povraća. Na ovom transporteru očigledno nisu delili kese za ovakve slučajeve. Otvorio sam izlaz za slučaj opasnosti i izašao.

"Dakle?" grmnu ogromni stražar iz detektivske agencije.

"Hoću da razgovaram sa kapetanom broda", rekao sam "Ja sam ovde greškom. Zovem se Mičel Kortni. Ja sam reklamoautor u Kompaniji Fauler Šoken."

"Broj", odsekao je.

"16-156-187", rekao sam i moram priznati da mi se u glasu osećao ponos. Možete izgubiti i novac i zdravlje i prijatelje, ali vam ne mogu oduzeti nizak broj službe bezbednosti...

Zavrnuo mi je rukav, ali ne grubo. Sledećeg trenutka odleteo sam na pregradni zid, a lice mi je gorelo od strašnog šamara. "Natrag pod palubu, Brljivko!" zagrmje stražar. "Nisi na izletu i ne lupaj koješta!"

Sa nevericom sam gledao u svoju podlakticu. Na njoj je bio istetoviran broj 1304-9974-1416-156-187723. Moj broj se nalazio u njemu, ali se mastilo odlično slagalo. Brojke su se tako malo razlikovale da niko sem mene to ne bi ni primetio.

"Šta čekaš?" reče stražar. "Nisi nikada video svoj broj, a?"

"Ne", promucah, a noge su mi drhtale. Bio sam uplašen, strašno uplašen. "Nikad dosad nisam video ovaj broj. On je istetoviran oko mog pravog broja. Ja sam Kortni. Verujte mi. Mogu da dakažem. Platiću vam..." Preturao sam po džepovima, ali novca nije bilo. Odjednom sam shvatio da nosim čudno i pohabano Univerzalovo odelo koje je bilo umrljano hranom i još kojekakvim gorim stvarima.

"Pa, plati", reče stražar bezosećajno.

"Platiću vam kasnije", rekao sam mu. "Samo me odvedite do nekog nadležnog..."

Gizdav, mlad vazduhoplovni poručnik upade u uzani hodnik. "Šta se ovde događa?" upita stražara. "Svetlo na izlazu za slučaj opasnosti još uvek gori. Zar ne možeš da uspostaviš red pod palubom? Tvoja agencija će dobiti sjajan izveštaj o tebi, znaš." Na mene uopšte nije obraćao pažnju.

"Izvinite, g. Kobler", reče stražar otpozdravljajući u stavu mirno.

"Ovaj čovek pravi neprilike. Izašao je i tvrdi da je reklamoautor prve A klase i da je na brodu greškom..."

"Pogledajte moj broj!" viknuo sam poručniku.

Lice mu se namršti kad sam gurnuo svoj razgolićeni lakat pod nos. Stražar me zgrabi i zareža: "Odbi..."

"Samo trenutak", reče oficir. "Ja ću se pozabaviti ovim. To je visok broj, druškane. Šta misliš njime da dokažeš?"

"Na njega je dodavano, napred i nazad. Moj pravi broj je 16-156-187. Shvatate? Ispred i iza toga su drukčije napisani brojevi! To je prevara!"

Zadržavajući dah, poručnik pogleda izbliza. Rekao je:

"Hm. Možda je i tako... pođi sa mnom." Stražar požuri da nam otvori vrata. Izgledao je uplašen.

Poručnik me je proveo kroz buku mašinskog odeljenja do male blagajnikove kancelarije. Blagajnik je bio nakaza oštih crta lica, a uniforma mu je stajala kao džak. "Pokaži mu svoj broj", poručnik pokaza na mene i ja mu pokazah. Blagajniku reče: "Šta kaže njegov dosije?"

Blagajnik pažljivo ubaci traku u čitač i uključi "1304-9974-1416-156-187723", pročita najzad. "Grobi, Vilijam Džordž, 26 godina, neoženjen, iz osirotele porodice (otac napustio kuću), treći od petoro dece; uravnoteženost H-H, muškarac 1, zdravlje 2,9; klasa zanimanja 2, proveo na poslu sedam godina, 1,5 - tri meseca, obrazovanje - 9; potpisao ugovor za rad B kategorije." On pogleda u vazduhoplovnog oficira. "Vrlo beznačajan profil, poručniče. Imate li neki poseban razlog da se bavimo ovim čovekom?"

Poručnik reče: "Tvrdi da je reklamoautor koji je ovamo bačen greškom. Kaže da mu je neko promenio broj. Govori bolje nego ljudi iz njegove klase."

"Drn-zvrc", reče blagajnik. "Nemojte to da vas zabrinjava. Dete iz osirotele porodice srednjeg staleža, trudi se da se uzdigne. Ali primećuje se da..."

"Sad mi je dosta", zarežao sam na čovečuljka, sit svega. "Ja sam Mičel Kortni. Mogu da vas kupim i prodam, a da moj čekovni račun to i ne oseti. Ja sam šef projekta Venera Kompanije Fauler Šoken. Zahtevam da pozovete Njujork da prekinemo ovu lakrdiju. Brže, majku vam..."

Vazduhoplovni poručnik je izgledao zaplašen i krenuo je ka telefonu, ali se blagajnik nasmeši i izmače mu telefon. "Mičel Kortni, je l'?"

upita ljubazno. Dohvatio je jednu traku i ubacio je u čitač. "Evo", reče pošto je malo okretao. Poručnik i ja smo pogledali.

Bila je to naslovna strana Njujork Tajmsa. Na prvoj strani bila je posmrtnica Mičela Kortnija, šefa projekta Venera Kompanije Fauler Šoken. Našli su me promrzlog na Starcelijusovom glečeru blizu Male Amerike. Baterija se pokvarila. Čitao sam još dugo pošto se poručnik okrenuo na drugu stranu. Met Ransted je preuzeo projekt Venera. Bio sam težak gubitak za Kompaniju. Moja žena, dr Nevin, odbila je da dG izjavu. Naveden je tekst nekrologa koji je Fauler Šoken pročitao na mojoj komemoraciji. Bio sam lični prijatelj pionira na Veneri Džeka O'Šija koji je izrazio zaprepašćenost i bol kada je čuo novost.

Blagajnik reče: "To sam dobio u Kejptaunu. Poručniče, bacite ovog gušavog kretena pod palubu, molim vas."

Stražar je stigao. Šutirao me je i šamarao celim putem do pregrade broj šest.

Naleteo sam na nekoga kad me je stražar ubacio kroz vrata u crvenu tamu. Posle relativno čistog vazduha napolju smrad je bio užasan.

"Šta si uradio?" upita jedan čovek ustajući.

"Pokušao sam da im dokažem ko sam..." To me nikud nije vodilo.

"Šta sad?" pitao sam.

"Iskrcao se. Dobijemo smeštaj. Počinjemo rad. Koju kategoriju ugovora imaš?"

"Kategoriju B, kažu."

On zviznu. "Lepo su te udesili!"

"Zašto? Kakva je ta - B kategorija?"

"A - bio si slep, zar ne? Loša, prijatelju. Kategorija B je na pet godina. Za izbeglice, kretene i sve ostale koje mogu da namame da potpišu. U njoj je i klauzula o ponašanju. Meni su ponudili B, ali sam im rekao da ako je to sve što mi nude, onda idem da se prodam Brink Ekspresu. Nagovorio sam ih na kategoriju F. Mora biti da nemaju dovoljno radnika. Moj ugovor je samo na godinu dana, mogu da izlazim i kupujem u radnjama koje ne pripadaju kompaniji i slično."

Uhvatio sam se za glavu da mi ne eksplodira. "Ne može biti da je to baš tako loše mesto za rad", rekao sam. "Život u prirodi - zemljoradnja - svež vazduh i sunce."

"Hm", reče čovek nelagodno. "Mislim da je bolje nego hemijska industrija. Možda nije toliko dobro kao rudarstvo. Brzo ćeš videti." Odmakao se, a ja zadremah umesto da mislim kako da se iskobeljam.

Nije bilo upozorenja da se spuštamo. Tresnuli smo o pistu. Izlazna vrata se otvoriše i blještavo tropsko sunce zaslepi nas. Bilo je to pravo mučenje posle ovog mračnog zatvora. A unutra nije prodro svež vazduh, već smrad dezinfekcionog aerosola. Iskobeljao sam se iz gužve radnika koji su psovali i izjurio sa rekom na aerodrom.

"Stoj, budalo!" viknu čovek sa značkom Službe bezbednosti. Obesio mi je na vrat pločicu sa brojem. Svi smo dobili pločice i poređali se oko stola koji je stajao blizu broda. Stajali smo u senci plantaže Klorela, građevine od osamdeset spratova koja je štrčala u nebo i ličila na stub od žičanih korpi iz samoposluge. Na svakom spratu bio je po jedan otvor sa kapkom - ogledalom. Oko ogromne zgrade pružale su se ogromne sjajne površine čiji je blesak zasenjivao. Shvatio sam da su to ogledala koja su hvatala sunčeve zrake i bacala ih preko ogledala na otvorima u cisterne za fotosintezu. Iz vazduha je to bio spektakularan, mada ne i neobičan prizor. Na zemlji je to bio pravi pakao. Trebalo je da planiram kako da se izvučem, ali mi je na pamet dolazilo samo: 'Sa suncem obasjanih plantaža Kostarike, koje obrađuju vredne ruke slobodnih farmera, ponosnih na svoj rad, dolaze nam sočni i zreli proteini iz Klorele...' To sam ja nekada pisao.

"Napred!" vikao je čovek sa značkom službe bezbednosti. "Napred, vi prokleti džabalebaroši! Napred!" Zaklonio sam oči i teturao se napred za kolonom koja se kretala pored stola. Čovek sa crnim naočarima koji je stajao kraj stola upita me: "Ime?"

"Mičel Kort."

"O njemu sam vam već govorio", ču se blagajnikov glas.

"U redu, hvala." Zatim se obrati meni: "Grobi, do sada su mnogi pokušavali da izvrdaju ugovor kategorije B. Svi su zažalili što su i pomislili tako nešto. Da možda ne znaš koliki je godišnji budžet Kostarike?"

"Ne", promrmljao sam.

"Oko sto osamdeset tri biliona dolara. A da možda ne znaš koliki je godišnji porez Korporacije Klorela?"

"Ne. Pusti to, čoveče..."

Prekinuo me je: "Oko sto osamdeset biliona dolara. Iz ovog bi bistar momak kao što si ti trebalo da zaključi da vlada - i pravosude - Kostarike rade samo ono što Klorela želi. Ako želimo da se pokaže primer prekršioca ugovora, oni će to učiniti za nas. Možeš u život da se kladiš da će biti tako. Dakle, kako se zoveš, Grobi?"

"Grobi", rekoh promuklo.

"A ime? Stepen obrazovanja? Uravnoteženost H-H?"

"Ne sećam se. Ali ako mi te podatke date zapisane na parčetu hartije, zapamtiću ih."

Čuo sam kako se blagajnik smeje i govori: "I hoće."

"U redu, Grobi", reče dobroćudno čovek sa crnim naočarima. "Bez uvrede. Evo ti tvoj profil i raspored. Napravićemo mi od tebe dobrog skramera. Dalje."

Krenuo sam. Čovek iz bezbednosti pogleda na moj raspored i viknu: "Skrameri, ovuda."

"Ovuda" je bilo ispod zgrade kroz zaslepljujuće svetlo niz hodnik između plitkih smrdljivih rezervoara kroz vrata koja su vodila u centralni deo zgrade. Soba je bila dobro osvetljena, ali posle trostruko reflektovanog svetla tropskog sunca izgledala je polumračna.

"Skramer?" upita me neki čovek. Trepnuo sam i klimnuo glavom. "Ja sam Malen, pravim raspored smena. Da te pitam nešto, Grobi." Zvirnuo je u moj karton. "Potreban nam je skramer na 67. i na 41. spratu. Spavaćeš na 43. spratu centralnog dela. Dakle, gde bi više voleo da radiš? Još da te podsetim da nema liftova za skramere i ostale koji pripadaju drugoj klasi."

"Četrdeset prvi sprat", rekao sam, pokušavajući da mu vidim lice.

"To je pametno", reče mi. "Vrlo, vrlo pametno." Stajao je bez reči i ništa se nije događalo. Najzad je dodao: "Volim kad pametni ljudi pametno rade." Zatim je ponovo nastupila duga pauza.

"Nemam novaca kod sebe", rekao sam mu.

"U redu je", reče. "Pozajmiću ti. Potpiši ovu priznanicu, a dug ćemo srediti bez mnogo buke kad budeš primio platu. To je priznanica na samo pet dolara."

Pročitao sam priznanicu i potpisao. Morao sam ponovo da pogledam svoj karton jer sam bio zaboravio svoje ime. Malen oštro naškraba

"41" i svoje inicijale i odjuri negde, a nije mi dao pet dolara. Nisam krenuo za njim.

"Ja sam gđa Horoks, službenik za smeštaj", reče mi sladunjavo jedna žena. "Dobro došli u našu sredinu, g. Grobi. Nadam se da ćete provesti mnogo lepih godina sa nama. A sad na posao. G. Malen vam je rekao da će ova pošiljka - tj. ova grupa radnika - stanovati na 43. spratu, zar ne? Ja treba da se pobrinem da budete smešteni sa ljudima koji vam odgovaraju."

Njeno lice me je neodređeno podsećalo na otrovnog pauka. "Imamo jedan slobodan ležaj u spavaonici br. 7. U toj spavaonici ima mnogo lepih dečaka. Možda biste hteli tamo. Mnogo znači kad je čovek među svojimima."

Shvatio sam na šta cilja i rekao joj da ne želim u sedmicu.

Veselo je nastavila: "Onda spavaonica br. 12. Nažalost, tamo su prilično grubi, ali prosjak ne može da bira. Oni bi voleli da im dođe mladić kakav ste vi. Bogami, bi! Ali možete da ponesete nož ili nešto slično. Hoćete li u dvanaesticu, g. Grobi?"

"Ne", rekoh. "Šta imate još? I, da li možda možete da mi pozajmite pet dolara dok ne primim platu?"

"Staviću vas u spavaonicu br. 10", reče pišući. "A naravno da ću vam pozajmiti novac. Deset dolara? Samo ovde potpišite i stavite otisak palca, g. Grobi. Hvala." I ode da traži sledeću ovcu.

Neki čovek crvenog lica me zgrabi za ruku i reče promuklo: "Burazeru, dobro nam došao u Panamerički savez proizvođača buđnoslužnih proteina, samostalnu Kostarikansku filijalu u Kloreli. Iz ove brošure ćeš saznati kako PSBSP štiti radnike ove profesije od bezbrojnih smicalica i maltretiranja koja su nekada bila uobičajena u ovoj industriji. Upis i članarina se automatski odbijaju od plate, a brošura se posebno plaća."

Upitao sam ga: "Burazeru, šta najgore može da mi se desi ako je ne kupim?"

"Bolje da ne probaš", reče jednostavno.

Pozajmio mi je pet dolara da kupim brošuru. Nisam morao da se penjem na 43. sprat da bih stigao u spavaonicu br. 10. Za ljude druge klase nije bilo lifta, ali nagore se kretala beskrajna mreža za teret na koju se moglo okačiti. Trebalo je smelosti da se skoči na nju i sa nje jer je prostor bio tesan. Ako biste i suviše izbacili zadnjicu,

vrlo lako je moglo da se desi da ostanete bez nje.

U spavaonici je bilo oko šezdeset ležaja, na tri sprata. Posto se radilo samo danju, nije mi niko grejao krevet. Moj ležaj je bio samo moj, dvadeset četiri časa dnevno. Kakav luksuz!

Starac kiselog lica je mlitavo čistio prolaz između kreveta kada sam ušao. "Remac?" upitao me je i pogledao moj karton. "Tvoj ležaj je tamo. Ja sam Pajn, redar u sobi. Znaš li kako se skramuje?"

"Ne", rekoh. "Čujte, g. Pajn, kako odavde može da se telefonira?"

"Iz čitaonice", reče pokazujući palcem. Otišao sam u čitaonicu. Tamo je bio telefon i poveliki hipnovizor, čitači, trake i časopisi. Zaškrgutao sam zubima kad sam video bljesak Tontonovih novina na polici. Za telefon je, naravno, trebalo da se plati.

Otrčao sam natrag do spavaonice. "G. Pajn", rekoh, "možete li da mi pozajmite oko dvadeset dolara u metalnom novcu? Treba mi za jedan međugradski razgovor."

"Dvadeset pet za dvadeset?" upita prepredeno.

"Naravno. Kako vi kažete."

Polako je izvukao jednu priznanicu i ja sam se potpisao i stavio otisak prsta. Zatim mi je pažljivo odbrojao novac iz svojih ogromnih džepova.

Želeo sam da zovem Ketu, ali se nisam usudio. Mogla je da bude kod kuće, a mogla je da bude u bolnici. Nisam hteo da promašim. Okrenuo sam petnaest brojki Kompanije Fauler Šoken pošto sam u automat ubacio celu pregršt metalnog novca. Čekao sam da se javi centrala: "Kompanija Fauler Šoken, dobar dan, dan je uvek dobar za Kompaniju Fauler Šoken i njene klijente. Šta želite molim vas?"

Ali nisam čuo to. Iz telefona se čulo: "Su numero de prioridad, por favor?"

Prioritetni broj za međugradске razgovore. Ja ga nisam imao. Preduzeće je trebalo da zarađuje bar jedan bilion i da dobro plati da bi dobilo prioritetni broj sa četiri cifre za međugradске razgovore. Svetske telefonske veze su bile toliko zauzete da se pojedinačni prioritetni broj sa bilo kojim brojem cifara nije mogao dobiti. Naravno, takve brige nisam nikada imao kad sam tražio međugradsku iz Faulerove zgrade, na prioritetni broj Faulera Šokena. Prioritetni broj je bio jedan od malih luksuza od kojih sam polako morao da se odvikavam.

Mislio sam da bih možda mogao da pišem. Da pišem Ketu, Džeku O'Šiju, Fauleru, Kolijeru, Hesteri i Tildi. Da prevrnem svaki kamen. Draga ženo (ili dragi šefe): Ovim te obaveštavam da tvoj muž (ili službenik) za koga znaš da je mrtav u stvari nije mrtav, već je na neobjašnjiv način postao radnik pod ugovorom kod kostarikanske Klorele i moli te da učiniš sve i spaseš ga. Voli te tvoj muž (ili službenik) Mišel Kortni.

Ali trebalo je misliti i na cenzuru.

Polako sam se vratio u spavaonicu. Ostali stanari spavaonice br. 10 su ulazili.

"Remac!" uzviknu jedan od njih videvši me.

"Molim za tišinu u sudnici!" odjeknu drugi.

Ne krivim ih za ono što se potom dogodilo. To je bila tradicija, razbijanje monotonije, prilika da se sudi nekom još bednijem od njih, nešto što su svi oni preživeli. Pretpostavljam da bih u sedmici doživeo nešto mnogo gadnije, a u dvanaestici možda to ne bih ni preživeo. Desetka je bila samo jedna vesela spavaonica. Platilo sam 'kaznu' - opet priznanice - primio udarce, izrecitovao bestidnu zakletvu i tako sam postao punopravni član spavaonice.

Nisam otišao sa njima u menzu. Ležao sam na svom krevetu i žalio što nisam mrtav kao što su svi moji i mislili.

8.

Skramovanje nije bilo teško da se nauči. Ustajanje u zoru. Doručak navrat-nanos; šnicla koja je tog jutra odsečena sa Pilenceta i šolja Najkafe. Navlačenje kecelje, skakanje na mrežu za teret i vožnja do odgovarajućeg sprata. A onda beskrajna šetnja po vrelom suncu oko ogromnih plitkih cisterni po kojima pliva skrama od algi. Ako se ide polako, otprilike svakih trideset sekundi se primete mrlje sazrelih ugljenih hidrata. Zadatak skramera je da skramolovkom sakuplja te mrlje i baca ih u bunar u kome se one pakuju ili pretvaraju u glikozu kojom se hrani Pilence sa kojega se odsecaju kriške kojima se hrane ljudi od Bafinove Zemlje do Male Amerike. Svakog sata je

dozvoljeno da se malo popije iz čaturice i uzme tableta soli. Svaka dva sata se dobija odmor od pet minuta. Po zalasku sunca se skida kecelja i ide se na večeru i opet kriška Pilenceta - a posle toga slobodno vreme. Može da se razgovara, čita, pada u trans pred hipnovizorom u čitaonici, ide u kupovinu ili svađa, da se poludi od razmišljanja šta bi bilo kad bi bilo, ili da se spava.

Uglavnom se spava.

Napisao sam mnogo pisama i pokušavao sam da spavam što više.

Plata me je iznenadila. Nisam ni znao da su već prošle dve nedelje. Posle prve plate imao sam još nekih osam dolara i nekoliko centi duga. Osim raznih dugova koje sam sam napravio, plaćao sam i u fond zajedničke potrošnje (koliko sam ja mogao da prokljuvim, mi smo, u stvari, plaćali porez za Klorelu); članarine za udruženje i rate za upisninu; porez na prihod (ovo je bio moj sopstveni porez); za bolnice (ali probajte da odete u bolnicu, govorili su stariji ljudi) i penziono osiguranje.

Jedna od stvari koja me je do izvesne mere tešila bila je da kada - kada, a ne ako, uvek sam odlučno govorio - izađem biću bliže potrošacima no iko u našoj profesiji. Naravno, kod Faulera Šokena smo imali naše službenike iz tih redova koji su se, uglavnom, školovali sa stipendijama. Sada mi je bilo jasno da su oni bili i suviše

veliki snobovi da bi mi pružili istinite činjenice o životu i mislima potrošača. Ili, možda, nisu hteli čak ni sebi da priznaju kakvi su nekada bili.

Shvatio sam da reklame deluju na podsvest jače no što i sami reklamoautori misle. Uvek sam bio šokiran kada sam čuo da se o reklamama govori kao o 'tom dreku'. Prvo sam bio zbunjen, a zatim zadovoljan kada sam video da se one ipak probijaju i imaju uticaja. Naravno, najviše me je interesovalo reagovanje na projekt Venera. Nedelju dana sam slušao, kad god sam mogao, kako raste entuzijazam među ovim ljudima koji nikada neće ići na Veneru i koji uopšte ne poznaju nikoga ko će ići na Veneru. Čuo sam kako ih uveseljavaju pesmicama koje lansira Kompanija Fauler Šoken:

Mali badža, O'Ši Džek
Ima cicu kao tenk;
Pa s' njom badža tera keru
U raketi za Veneru.

Ili bilo kakvu drugu u kojoj bi se nazrelo saopštenje da uslovi života na Veneri pojačavaju potentnost muškaraca. Ben Vinstonov sektor za narodnu psihologiju, uvek sam govorio, imao je jednu od najtalentovanijih grupa od najveće važnosti u celom preduzeću Faulera Šokena. Oni su posebno dobro sastavljali pitalice: 'Zašto se Venera zove Zornjača? Kako bi se, na primer, zvala kad bi bila muškog roda?' Osnovni humor je u igri reči, a osnovni cilj ljudske rase jeste seks. U osnovi, šta je u životu važnije nego da se ukalupe i kanališu najosnovnija stremljenja ljudskih emocija. (Ja ne govorim u odbranu onih oportunistički koji maštovito govore o nekoj zamišljenoj 'želji za smrću' na koju bi prikačili privlačnost svojih proizvoda. To ostavljam Tontonima naše profesije; to je prljavo, to je nemoralno, ja ne želim da imam ikakve veze sa tim. Na kraju krajeva, to vodi do smanjenja potrošnje, što se vidi čim se malo dublje razmisli.)

Nema sumnje da povezivanje oglasa sa jednim od velikih prvobitnih nagona ljudskog duha može da učini više od proste prodaje robe; ono pojačava nagon, pomaže mu da izbije na površinu, pruža mu odgovarajući cilj. Na taj način iz godine u godinu osigurali smo povećavanje broja potrošača, što je osnovni uslov za proširenje

poslova.

Sa zadovoljstvom sam saznao da na Kloreli vode računa o zbrinjavanju radnika u tom pogledu. U hrani se dobijala odgovarajuća količina potrebnih hormona, a na 50. spratu se nalazila divna soba za rekreaciju sa hiljadu kreveta. Jedini uslov koji je kompanija postavila bio je da deca rođena na plantaži automatski pripadnu Kloreli ako jedan od roditelja bude tu zaposlen kada dete napuni deset godina.

Nisam imao vremena za posete sobi za rekreaciju. Ispitivao sam kanale, sredinu u kojoj se nalazim i čekao da se ukaže prilika. Ako se prilika ne ukaže dovoljno brzo, moraću da se potrudim da je sam stvorim i zbog toga sam morao da učim.

U međuvremenu, sa posebnom pažnjom sam pratio rezultate kampanje za projekt Venera. Izvesno vreme je sve išlo kao podmazano. Pošalice, feljtoni u časopisima i vesele pesmice imali su uspeha.

I odjednom se nešto pokvarilo.

Krenulo je nizbrdo. Trebalo je da prođe ceo dan da to primetim, a cela nedelja da poverujem da je stvarno tako. Reč 'Venera' se polako gubila iz svakodnevnih razgovora. Vasijska raketa je počela da se pominje samo u vezi sa 'trovanjem od radijacije', 'porezom', 'žrtvama'. Pojavile su se nove opasne priče - "Čujete li priču o onom nesrećnjakoviću koji se ugušio u svemirskom odelu?"

Možda niste još shvatili šta se događalo, a Fauler Šoken, dok je pažljivo pregledao izvode rezimea sažetih činjenica uprošćenih izveštaja o odlomcima prikaza napredovanja projekta Venera, niti je imao prilike da se raspita, niti je sumnjao u ono što mu se govorilo.

Ali ja sam znao šta se događa.

Met Ransted je uzeo stvar u svoje ruke.

Herera je bio najcenjenija ličnost u desetki. Posle deset godina rada u Kloreli napredovao je ka vrhu - topografski ka dnu - do ranga majstora rezača. Radio je u velikoj podzemnoj prohladnoj prostoriji gde je raslo Pilence sa koga su on i njegovi šegrti odsecali kriške. On je zamahivao velikim mačem za dve ruke i odsecao ogromne kriške mesa koje su preuzimali pakeri i obrezivači i njihovi bezlični pomoćnici da ga odmere, daju mu oblik, smrznu ga, pripreme za jelo kuvanjem i dodavanjem začina i otpreme u deo sveta koji je tog

dana bio na spisku.

Njegov posao bio je važniji od obične proizvodnje. On je bio neka vrsta ventila sigurnosti. Pilenca je raslo i raslo, kao što već decenijama raste. Otkako je počelo kao komad srčanog tkiva, ono nije moglo ništa drugo da radi do da raste oko jednog stranog tela i potpuno ga obuhvati. Stalno je raslo i punilo betonsku prostoriju u kojoj je bilo smešteno i tako rastući sabijalo i zgušnjavalo svoje ćelije. Raslo je dokle god je dobijulo hranu. Herera je vodio računa da raste pravilno, da tkivo ne prestari i ne otvrdne pre nego što se odseče i da se ne seče samo sa jedne strane već svuda unaokolo.

Sa ovakvim poslom dolazila je odgovarajuća plata, a Herera se ipak nije oženio niti je uzeo zaseban stan na jednom od gornjih spratova građevine. On se s vremena na vreme gubio i njegova odsustvovanja su bila predmet golicavih priča, ali kad je on bio prisutan, o njemu se govorilo samo pažljivo i učtivo. Sa sobom je uvek nosio svoj ogromni nož koji je oštrio u časovima dokolice.

To je bio čovek koga sam morao da upoznam. Imao je novac - morao je da ima novac posle deset godina - a meni je novac bio potreban.

Postalo mi je jasno šta znači ugovor B kategorije. Nikad niste u stanju da se oslobodite dugova. Lako dobijanje zajmova je bilo deo sistema, a mnoge stvari su vas na to nagonile. Da sam nedeljno trošio deset dolara više nego što sam zarađivao, po isteku ugovora dugovao bih Kloreli hiljadu sto dolara i morao bih da radim sve dok ne isplatim dug, a za to vreme bi se stvarali novi dugovi.

Hererin novac mi je bio potreban da se izvučem sa Klorele i platim put do Njujorka: do moje žene Ketii, moga posla na projektu Venera. Ransted je radio puno stvari koje mi se nisu sviđale, a sam bog zna šta je Ketii radila pod utiskom da je udovica. Pokušavao sam da ne razmišljam o jednoj stvari: Džeku O'Ši i Ketii. Čovečuljak se svetio ženama za godine kad su ga prezirale. Do svoje dvadeset pete godine bio je kepec od trideset kila kome su se smejali. Kad je napunio dvadeset šest godina, postao je najslavniji čovek na svetu, prvi koji se spustio na Veneru, besmrtnik koji tek što je počeo da živi. Žurio je da nadoknadi izgubljeno vreme. Priča se da je postavljao i obarao rekorde na svojim predavačkim turnejama. Te priče mi se nisu mnogo dopadale. Nije mi se svidao ni odnos između Ketii i

njega.

Tako je prošao još jedan dan, ustajanje u zoru, doručak, kecelja i naočari, mreža za teret, skidanje i ubacivanje skrame u toku celog toplog dana, večera i čitaonica i, ako bih uspeo, ćaskanje sa Hererom.

"Što je britka oštrica tvoga noža, Gas. Na svetu ima samo dve vrste ljudi: oni koji ne vode računa o svom alatu i oni pametni."

Sumnjičavo me je pogledao ispod svojih actečkih obrva. "Isplati se ako se dobro radi. Ti si remac?"

"Da. Ovde sam prvi put. Misliš da bi trebalo da ostanem?"

Nije shvatio. "Moraš da ostaneš. Ugovor." I uputi se ka polici sa časopisima.

Sutradan, novi dan.

"Zdravo, Gas. Jesi li umoran?"

"Zdravo, Džordž. Malo. Deset sati mahanja nožem. Od toga zabole ruke."

"Mogu da mislim. Skramovanje je lako, ali za to ti nije potreban mozak."

"Pa, možda ćeš napredovati jednog dana. Idem malo u trans."

A sledećeg dana:

"Zdravo, Džordž, kako ide?"

"Ne mogu da se požalim. Bar sam malo pocrneo od sunca."

"Naravno da si pocrneo. Još malo pa ćeš biti crn kao ja. Ha-ha! Kako ti se to sviđa?"

"Porque no, amigo?"

"Hej, tu hablas espariol! Cuando aprendiste la lengua?"

"Ne tako brzo, Gas! Znam samo nekoliko reči. Želeo bih da znam više. Kad budem zaradio neki dolar, ići ću u grad da okušam ženske."

"A, pa, one sve govore po malo engleski. Kad bi našao stalnu devojkicu, onda bi bilo dobro da znaš malo španski. Ona bi to sigurno volela. Ali gotovo sve znaju 'Daj mi - daj mi' i engleski pesmicu o onome što dobiješ za jedan dolar. Ha-ha!"

A sledeći dan je doneo iznenađenje.

Dobio sam platu i dug mi se povećao za osam dolara. Mučio sam se razmišljajući kuda je otišao novac i setio sam se. Sa rada sam došao

mrtav od žeđi, baš kao što su i želeli. Uzeo sam čašu popsi-kole iz automata, pošto sam otkučao svoju kombinaciju i plata mi se smanjila za dvadeset pet centi. Ručak je kao i obično bio užasno loš; nisam mogao da pojedem više od dva zalogaja Pilenceta. Kasnije sam ogladneo i otišao sam u kantu i uzeo kutiju keksa na kredit. Keks je izazvao takvo stanje u stomaku da sam morao da popijem još dve čaše popsi-kole, a ona je izazvala želju za 'star' cigaretama, koje su me opet gonile da jedem keks... Da li je Fauler Šoken imao takvu zamisao kad je organizovao Kompaniju Starcelijus Verili, prvi trust začaranog kruga?

Popsi - keks - cigarete - popsi.

Šest procenata kamate se plaćalo na novac koji je uzet unapred.

Morao sam što pre da se izvučem. Ako ne požurim, nikada neću uspeti. Osećao sam kako polako odumirem, ćelija po ćelija. Majušne doze alkaloida su mi ubijale volju, ali je najgore bilo beznadežno osećanje da su stvari onakve kakve su, da će uvek tako biti, da nije baš mnogo loše, da uvek može da se padne u trans ili da se napije popsi-kole, ili da se možda probaju zelene kapsule koje su išle iz ruke u ruku - prodavci su uvek bili spremni da sačekaju naplatu.

Moralo je nešto da se desi, i to što pre.

"Como 'sta, Gustavo?"

Seo je i nasmešio mi se na svoj actečki način. "Como sta, amigo Jorge? Se fuma?" Pružio mi je paklo cigareta.

Bile su to 'grinfilter' cigarete. Automatski sam rekao: "Ne, hvala, pušim, star', one su ukusnije", i automatski sam zapalio jednu. Postao sam potrošač kakvog smo uvek želeli. Pomisli na pušenje, pomisli na 'star', zapali 'star', pomisli na popsi, uzmi čašu. Uzmi jednu čašu, pomisli na keks, kupi kutiju. Kupi kutiju, pomisli na pušenje, zapali 'star'. I na svakom koraku izvikuj reči hvale koje su ti usađene u oči, uši i sve pore.

"Pušim 'star' jer je bolji. Pijem popsi jer je gaziran. Jedem keks jer mi nadražuje jezik. Pušim..."

A onda Gas mi reče: "Nisi baš mnogo srećan, Horhe."

"Nisam amigo." Na to sam čekao. "U gadnoj sam situaciji." Sad treba da zagriže.

"Mislio sam da nešto nije u redu. Ti si inteligentan momak, momak koji je dosta proživeo. Možda bih mogao da ti pomognem?"

Divno, divno. "Nećeš požaliti, Gas. Reskiraš, ali sigurno nećeš izgubiti. Evo kako stoje stvari..."

"Pst! Ne ovde!" ućutkao me je. Tiho mi reče: "Te stvari su uvek rizične. Ali uvek se isplati da reskiram kad vidim bistrog momka koji hoće da radi. Jednom ću pogrešiti, seguro. A onda će me uhvatiti i elektrolizovati mi mozak. Šta mari, mogu da im se nasmejem u brk. Ja sam svoje učinio. Eto ti. Mislim da ne moram da ti kažem da paziš gde ćeš ovo da otvoriš." Rukovali smo se i ja osetih kako mi nešto prijanja za dlan. Prešao je preko dnevne sobe do hipnovizora, pritisnuo svoj broj i pao u trans sa ostalim posmatračima.

Ušao sam u kupatilo, pritisnuo svoj broj da bih mogao deset minuta da koristim kabinu - ode mi još deset centi od plate - i uđoh. Lepljivi komadić na mom dlanu se otvon u jedan komad hartije na kojem je pisalo:

Jedan život je u vašim rukama

Ovo je formular br. 1 za uspostavljanje veze sa Svetskim savezom konzervacionista. Dobili ste ga od člana SSK koji je ocenio da ste: a) inteligentni; b) nezadovoljni sadašnjim stanjem u svetu; c) potencijalno korisni za Savez. Njegov život je sad u vašim rukama. Molimo vas da pročitate sve pre nego što išta preduzmete.

Činjenice o SSK

SSK je tajna organizacija koju su zabranile sve vlade sveta. Ona veruje da je bezobzirna eksploatacija prirodnih izvora stvorila nepotrebno siromaštvo i nepotrebnu ljudsku bedu. Ona veruje da bi nastavak takve eksploatacije doveo do uništenja čovečanstva na Zemlji. Ona veruje da ova opasnost može da se otkloni ako se ljudi sa Zemlje obrazuju do te mere da zahtevaju planiranje stanovništva, ponovno pošumljavanje, stvaranje obradive zemlje, deurbanizaciju, kao i kraj nekorisne proizvodnje sprava i koncentrovane hrane za kojima nema prirodne potražnje. Ovaj prosvetni program se sprovodi propagandom - kao što je ova - primenom sile i sabotadžom u fabrikama koje proizvode razne tričarije.

Laži o SSK

Verovatno ste čuli da su konzervacionisti ubice, psihopati i ignoranti

koji ubijaju i uništavaju bez razloga ili iz čiste zavisti. To nije istina. Članovi SSK su humane, uravnotežene ličnosti, mnogi od njih su na visokim položajima. Oni koji tvrde suprotno zlonamerni su klevetnici, ljudi koji imaju koristi od eksploatacije koju mi želimo da ukinemo. Postoje nerazumni, neuravnoteženi zločinci koji čine zla dela u ime konzervacionista bilo iz ideala ili služeći se time kao štitom za pljačku. SSK nema nikakve veze sa takvim ljudima i na njihove postupke gleda sa gnušanjem.

Šta ćete sada učiniti?

To zavisi od vas. Možete: a) da prijavite osobu koja vam je dala ovaj formular; b) da uništite formular i sve zaboravite; c) da odete do osobe od koje ste dobili formular i tražite dalja obaveštenja. Molimo vas da dobro razmislite pre nego ma šta preduzmete.

Duboko sam se zamislio. Mislio sam da je formular a) najglupiji, najniži tip reklame koji sam ikada video; b) proizvoljno iskrivljena slika stvarnosti; c) mogućnost da pobegnem iz Klorele i vratim se Ketu.

Dakle, to su bili ti opasni konzervacionisti! Sve je to bilo protivurečno drljanje - no ipak ne tako loše. Oglas je sačinjen - nesvesno, u to sam bio siguran - onako kako bismo mi sastavili brošuru za farmaceutsku firmu koju bi koristili samo lekari. Mirni i učeni, mi smo ljudi sa zdravim razumom i velikim znanjem, možemo iskreno da govorimo o osnovnim stvarima.

Bio je to apel razumu, a to je uvek opasno. Razumu nikad ne možete verovati. Mi smo ga odavno izbacili iz naše profesije i nikad nismo za njim zažalili.

Elem, očigledno su postojala dva izlaza. Mogao sam da odem u kancelariju i cinkarim Hereru. Možda bih se malo proslavio, možda bi me saslušali, možda bi mi poverovali toliko da eventualno provere moje izjave. Ipak, sećao sam se da su dostavljačima konzervacionista katkad elektrolizovali mozak, što je potpuno na svom mestu. Oni su bili izloženi virusu koji bi kasnije, možda, stupio u dejstvo, posle prve, zdrave reakcije. To ne bi valjalo. Mnogo rizičnije ali i herojskije bilo bi da se uvučem u njihove redove. Ako su zaista svetska organizacija kao što tvrde, nisam video zašto ne bih

dogurao do Njujorka i tamo ih raskrinkao.

Nijednog trenutka nisam sumnjao u mogućnost napredovanja. Jedva sam čekao da zgrabim olovku, redigujem tekst formulara i začinim ga rečima koje imaju čulne efekte, a koje bi mu dale potrebnu snagu. Vrata kabine se otvoriše, mojih deset minuta je isteklo. Žurno sam ubacio formular u klozetsku šolju, pustio vodu i otišao u dnevnu sobu. Herera je još stajao u transu pred hipnovizorom.

Čekao sam oko dvadeset minuta. Najzad se stresao, trepnuo i pogledao unaokolo. Video me je, ali mu je lice bilo nepomično, kao od granita. Nasmešio sam mu se i klimnuo glavom, a on mi priđe. "U redu, companiero?" upitao je tiho.

"U redu je", rekao sam. "Kad budeš rekao, Gas."

"Uskoro", rekao je. "Uvek posle takvih stvari ja odem malo u trans jer ne mogu da podnesem čekanje na rezultat. Jednoga dana dok se budem osveščivao osetiću kako ovi volovi ubijaju boga u meni." Počeo je da oštri ivicu svog noža džepnim brusom.

Pogledao sam u nož sa novim razumevanjem. "Za volove?" upitao sam.

Zgranuo se. "Ne", rekao je. "Grešiš, Horhe, to je za mene. To će me sprečiti da izdam."

Reči su mu bile plemenite, iako se borio za pogrešne ideale. Mrzeo sam te konzervacionističke pokvarenjake zbog toga što su zaveli jednog tako dobrog potrošača kao što je Gas. Bilo je to isto što i ubistvo. On je mogao da odigra svoju ulogu u svetu, da kupuje, koristi, radi i zarađuje za svoju braću u celom svetu, da stalno uvećava broj svojih želja i potreba i pomaže da drugi rade i troše i da vaspitava decu da postanu novi potrošači. Bilo je bolno videti ga pretvorenog u sterilnog zanesenjaka.

Rešio sam da učinim sve što mogu da mu pomognem kad ih raskrinkam. Greška nije bila njegova. Ljudi koji su ga nahuškali na svet moraće da plate ceh. Sigurno da je postojao neki način lečenja za konzervacioniste, za budale kao što je bio Gas. Zatražiću - ne, bolje bi bilo da ne tražim ništa. Ljudi bi prebrzo stvarali zaključke. Već ih čujem kako lupaju: "Ne kažem da Mič nije svestan, ali tu je otišao malo predaleko." "Pa da. Jednom konzervacionista, uvek konzervacionista." "Svi to znaju. Ne kažem da Mič nije svestan, ali..." Do đavola sa Hererom. On može da rizikuje kao i svi drugi. Ko god

pokuša da okrene svet naopačke nema prava da se žali ako upadne u sopstveni žrvanj.

9.

Dani su prolazili kao godine. Herera je sa mnom retko razgovarao, dok jedno veče u dnevooj sobi iznenada ne upita: "Jesi li ikada video Gallinu?" To je bilo Pidence. Rekao sam da nisam. "Hajdemo dole. Mogu da te uvedem. To vredi videti."

Prošli smo kroz hodnik i okačili se za mrežu za teret koja se kretala naniže. Zatvorio sam oči. Kada se gleda nadole, može da se dobije vrtoglavica. Četrdeseti, trideseti, dvades,eti deseti, nulti, minus deseti...

"Skači Horhe", reče Herera. "Ispod minus desetog su mašine." Skočio sam.

Minus deseti sprat je bio mračan, a voda se cedila sa betonskih zidova. Plafon je bio poduprt ogromnim gredama. Hodnik u koji smo uskočili bio je pun isprepletanih cevi. "Hranljiva tečnost", reče Herera.

Upitao sam ga zašto tavanica izgleda toliko teška. "Beton i olovo. Štiti od kosmičkih zrakova. Katkad i Gallina dobije rak." Pljunuo je. "Tada nije dobra za jelo. Moraš celu da je spališ ako ga ne uhvatiš na vreme i..." Svojim ogromnim nožem je zasekao vazduh da bi mi pokazao šta je mislio kad je rekao "uhvatiš."

Gurnuo je vrata koja se teško otvoriše. "Ovo joj je gnezdo", rekao je ponosno. Pogledao sam i progutao pljuvačku.

Bila je to velika betonska kupola sa betonskim podom. Gallina ju je ispunjavala maltene celu. Izgledala je kao sivkastomrka gumasta polulopta oko petnaest metara u prečniku. Desetine cevi ulazilo je u njeno pulsirajuće meso. Videlo se da je živa.

Herera mi reče: "Ceo dan idem oko nje. Kad vidim da neki deo raste brže i da izgleda dobro i meko, ja ga odsečem." Njegov nož ponovo sevnu. Ovog puta je odsekao komad mesa debeo oko dva centimetra. "Momci koji stoje iza mene odvuku meso, raskomadaju ga i stave na pokretnu traku." Na spoljnim zidovima kupole videli su se tuneli u kojima su se belasale pokretne trake.

"Zar ne raste i noću?"

"Ne. Hrana se gotovo sasvim isključi, a izmet se akumulira. Svake

noći ona maltene umre. Svako jutro ponovo vaskrsava kao San Lazaro. Ali se niko ne moli pred Probrecita Gallina, a?" On sa ljubavlju potapša gumastu masu pljoštimice svojim nožem.

"Voliš je", reko.

"Naravno, Horhe. Naučio sam je da izvodi trikove." Pogledao je unaokolo i obišao celo gnezdo pogledavši u svaki tunel. Izvadio je kratku gredu iz jednog tunela i namestio je na vrata koja su vodila do gnezda. Greda se tačno uglavila između poprečne šipke na vratima i jednog žleba na betonskom podu. Tako su vrata bila sigurno zatvorena.

"Sad ću da ti pokažem trik", reče sa svojim actečkim osmehom. Mađioničarskim pokretom izvadi iz džepa neku vrstu pištaljke. Nije imala pisak. Imala je rezervoar sa vazduhom koji se punio pomoću male ručne pumpe. "To nisam napravio ja", požurio je da me uveri. "Zovu je Galtonova pištaljka, ali ne znam ko je taj Galton. Gledaj - i slušaj."

Počeo je da pomera pumpu okrećući pištaljku prema Pilencetu. Nije se čuo nikakav zvuk, ali sam zadrhtao kada sam video kako se gumasta protoplazma povlači od pištaljke i stvara poluloptasto ulegnuće.

"Ne boj se, companero", reče mi. "Samo gledaj." Pumpao je sve jače i dodao mi je baterijsku lampu koju ja glupo upalih. Herera je svirao bez muzike u pravcu Pilenceta. Ono je reagovalo tako da je stvaralo sve veći otvor koji se pretvorio u polukružni prolaz čiji je pod bio, u stvari, betonski pod gnezda.

Herera je ušao u prolaz i rekao: "Za mnom." Pratio sam ga dok mi je srce uplašeno lupalo. Polako je napredovao pumpajući pištaljku, a prolaz je postao kupola. Ulaz u Pilence iza nas bio je sve manji... manji... manji.

Bili smo sasvim unutra u poluloptastom mehuru; kretali se kroz masu od sto tona sivomrkog gumastog mesa. "Osvetli pod, companero", reče, i ja okrenuh baterijsku lampu nadole. Na betonu su bile ucrtane linije koje su izgledale kao da su slučajno tu, ali se Herera upravljao po njima. Polako smo išli napred, a ja sam sa strahom razmišljao šta bi se desilo kad bi se Galtonova pištaljka pokvarila.

Posle oko dve hiljade godina sporog napredovanja svetlo iz moje baterije pade na jedan metalni polukrug. Herera je duvao i duvao

tako da se polukrug pretvori u disk. Još uvek duvajući, on tri puta lupi nogom po njemu i on se podiže kao poklopac na šahtu. "Prvo ti", reče, i ja skočih kroz otvor ne znajući da li ću lupiti o meko ili tvrdo. Bilo je meko i ja sam ostao ležeći i drhćući.

Trenutak posle mene Herera tresnu pored mene, a otvor se zalupi za njim. On se uspravi trljajući ruku. "Naporno ovo", reče. "Pumpam, pumpam, a ništa ne čujem. Jednog dana će prestati da radi, a ja neću ni primetiti sve dok..." On se ponovo isceri.

"Džordž Grobi", predstavi me Herera. "Ovo je Roni Bauen." Bio je to zdepast, flegmatičan potrošač u činovničkom odelu. "A ovo je Arturo Dencer." Dencer je bio vrlo mlad i nervozan.

Nalazili smo se u dobro osvetljenoj, maloj kancelariji koja je bila sva od betona i snabdevena aparatima za regeneraciju vazduha. U njoj su se nalazili pisači stolovi i oprema za komunikacije. Bilo je teško poverovati da je jedini put dovede bio zatvoren tom planinom protoplazme. Još teže je bilo poverovati da nečujni visokofrekventni zvučni talasi mogu naterati tu planinu da otvori prolaz.

Bauen me preuze. "Milo mi je što si sa nama, Grobi", rekao je. "Herera kaže da si pametan. Mi se ne bavimo gomilanjem dosijea, ali bih ipak hteo da imam tvoje podatke."

Dao sam mu Grobijeve podatke i on ih zapisa. Usta su mu se sumnjičavo skupila kad sam mu rekao svoj niski stepen obrazovanja.

"Da budemo iskreni", reče, "ne govoriš mi kao neobrazovan čovek."

"Znate kakva je omladina", rekao sam. "Slobodno vreme sam provodio u čitanju i posmatranju. Teško je živeti u petočlanoj porodici. Nisi dovoljno star da te poštuju, a nisi ni dovoljno mlad da te maze. Dobio sam komplekse, pa sam se potrudio da se uzdignem."

Prihvatio je to. "U redu je. A sad, šta znaš da radiš?"

"Pa... mislim da mogu da napišem bolji formular za uspostavljanje veze od onog koji imate."

"Zaista. Šta još?"

"Pa, propagandu uopšte. Mogli biste da počnete od priča koje bi kružile među ljudima, a oni ne bi ni znali da te priče potiču od kon... od nas. Nešto što će ih učiniti nezadovoljnim i što će ih razdrmati."

"Vrlo dobra ideja. Daj mi jedan primer."

Mozak mi je dobro funkcionisao. "Pustite glas kroz trpezariju da je

pronađen način za pravljenje novih proteina. Kažite da imaju ukus kao pečena govedina i da će moći da se kupe po ceni od jednog dolara. Kažite da će detalji biti objavljeni kroz tri dana. A onda posle tri dana bez ikakve objave pustite štos: 'Kakva je razlika između pečene govedine i Pilenceta?' Odgovor: 'Sto pedeset godina progresa.' Tako nešto se uvrti ljudima u mozak i oni počnu nostalgичno da razmišljaju o dobrim starim vremenima."

Bilo je lako jer to nije bio prvi put da sam podrivao proizvod za koji nisam mario.

Bauen je sve zapisivao na pisačkoj mašini sa prigušivačem. "Dobro", reče. "Vrlo pametno, Grobi. Probaćemo. Zašto kažeš 'tri dana'?"

Nisam mogao da mu kažem da su tri dana optimalni period cirkulisanja proturene vesti. Umesto toga rekoh mu nelagodno se osećajući: "Pa, to mi je izgledalo kao najbolje."

"Pa, pokušaćemo tako. Čuj, Grobi, ti moraš da prođeš kroz studijski period. Ovde imamo klasičnu konzervacionističku literaturu koju treba da pročitaš. Takođe imamo publikacije od posebnog interesa za nas, a koje ti treba redovno da pratiš: Statistički izvodi, Žurnal vasijskih letova, Bilten poljoprivredne biometrike i još mnogo drugih. Ako naiđeš na nešto što ti nije jasno, a naići ćeš, potraži pomoć. U stvari, treba da odabereš predmet koji te posebno privlači i da se specijalizuješ za njega vodeći računa i o novim otkrićima. Obavešteni konzervacionista je efikasni konzervacionista."

"Zašto Žurnal vasijskih letova?" upitao sam sa sve većim iznenađenjem. Odjednom sam našao odgovor: Ranstedova sabotaža, moje kidnapovanje, beskrajna odlaganja i nezgode u projektu. Da li su to bile zavere konzervacionista? Da li su konzervacionisti u svojim pokvarenim, nelogičnim mozgovima došli do zaključka da vasijski let ugrožava ljudske živote?

"To je vrlo važno", reče Bauen. "Potrebno je da o njima saznaš sve što možeš."

Usudio sam se. "Mislite da bismo ih sprečili?"

"Sigurno da ne!" eksplodirao je Bauen. "Pobogu, Grobi, pomisli samo šta nam Venera znači - netaknuta planeta bogatstva kakva su nam potrebna, polja, hrane i sirovine. Promisli malo, čoveče!"

"A", rekoh. Gordijev čvor je ostao nerazrešen.

Zatrpao sam se trakama Biometrike i svaki čas sam tražio

objašnjenja koja mi nisu bila potrebna. Biometrika je bila svakodnevni alat reklamoautora. U njoj su se javljali podaci o promenama broja stanovništva, koeficijenta inteligencije, stepena smrtnosti, uzroka smrtnosti i ostalog. U gotovo svakom broju je bilo dobrih vesti za nas - vesti na koje su ovi konzervacionisti gledali s prezirom. Porast stanovništva je uvek bila dobra vest za nas. Više ljudi, više prodaje. Manje mozga, više prodaje. Ali ovi ekscentrični fanatici to nisu mogli tako da sagledaju, a ja sam morao da se pretvaram da se slažem sa njima.

Posle izvesnog vremena prešao sam na Žurnal vasijskih letova. Tu su vesti bile loše, sasvim loše. Nastala je opšta apatija; javljao se nemi protest zbog ograničenja koja je zahtevala izgradnja rakete za Veneru; uopšte uzevši, javljao se opšti defetizam u pogledu stvaranja kolonije na Veneri; sumnjalo se da će kolonisti imati išta da rade čak i ako se nasele.

Ali najgore od svega je bila naslovna strana poslednjeg broja. Legenda je glasila: 'Džek O'Ši se smeje dok mu ljupka prijateljica čestita na počasnoj medalji koju mu je upravo uručio predsednik.' Ljupka prijateljica je bila moja žena Keti. Nikad nije lepše izgledala.

Ušao sam u konzervacionističku ćeliju. Za tri dana se već osetilo rastuće nezadovoljstvo zbog hrane u trpezariji. Posle nedelju dana potrošači su govorili: "Što nisam rođen pre sto godina... što je ova spavaonica toliko velika... želeo bih da mogu da dobijem malo zemlje bilo gde i da radim za sebe."

Ćelija je bila puna uzbuđenja. Bilo je očigledno da sam učinio više za nedelju dana nego oni za celu godinu. Bauen, koji je radio u Personalnom odeljenju, mi je rekao: "Potrebna nam je takva glava, Grobi. Ti se nećeš znojiti kao skramer celog života. Ovih dana šef personala će te upitati da li znaš nešto o hemijskom sastavu hranljivih sastojaka. Kazaćeš mu da znaš. Ja ću te na brzinu naučiti svemu što treba. Prvo ćemo te skloniti sa onog vrelog sunca."

Dogodilo se to posle nedelju dana kada su svi govorili: "Baš bi bilo fino šetati po šumi. Možete li da zamislite sve ono drveće koje je nekada postojalo?" ili: "Proklet bio sapun za slanu vodu!" a nikad im ranije nije ni palo na pamet da razmišljaju o sapunu za slanu vodu. Šef personala je došao kod mene i rekao poslovno: "Grobi, da li

znaš nešto o sastavu hranljivih sastojaka?"

"Kud baš to da spomenete", rekao sam mu. "Proučavao sam to prilično. Znam odnose sumpora, fosfora, ugljenika, kiseonika, vodonika i azota za Klorele, znam optimalne temperature i slične stvari."

Očigledno je bilo da je i to što sam mu rekao prevazilazilo njegovo znanje. "Je l'?" i ode impresioniran.

Posle nedelju dana prepričavao se mastan vic o trustu Starcelijus Verili, a mene su prebacili na nov posao sa osmočasovnim radnim vremenom u centru zgrade gde sam čitao razne instrumente i okretao ventile koji su kontrolisali protok hranljivih sastojaka u rezervoare Klorele. Bio je to lakši posao. Vreme sam provodio ispod Pilenceta - mogao sam da prođem ispod njega pomoću Galtonove pištaljke gotovo bez po muke - rirajući fantastično neprikladan formular br. 1 za uspostavljanje veze:

Imate li uslove za napredovanje u poslu

Vi i samo vi možete da odgovorite na ova važna pitanja: Jeste li inteligentan, napredan čovek ili žena u godinama između četrnaeste i pedesete?

Imate li elana i ambicije koji su potrebni za vođenje pravih velikih poslova koje će doneti sutrašnjica? Mogu li vam se poveriti - potpuno poveriti - najveće novosti našeg vremena u koje se polažu najveće nade? Ako ne možete da se isprsite i uzviknete DA! na svako od ovih pitanja, onda vas molimo da ne čitate dalje. Ali, ako možete, onda vi, vaši prijatelji i vaša porodica imate mogućnost da stignete u prizemlje...

I tako dalje. Bauen je bio zaprepašćen. "Zar ne misliš da taj apel na gornje granice koeficijenta inteligencije nije malo preteran?" upitao je zabrinuto. Nisam mu rekao da je jedina razlika između ovog standarda i standarda za radnike dvanaeste klase bila u tome što se dvanaestoj klasi to serviralo oralno - jer oni nisu umeli da čitaju. Rekao sam da ne mislim tako. On je klimnuo glavom. "Ti si rođeni reklamoautor, Grobi", rekao mi je svečano. "U konzervacionističkoj Americi ti bi dogurao do - prve A klase." Skromno sam prihvatio taj kompliment. On je nastavio: "Ne mogu da te zadržavam; moram da

te prebacim na viši stepen. Nije pravo da se tvoj talent traći u ćeliji. Poslao sam izveštaj o tebi", pokazao je na aparat za komunikacije, "i očekujem da će te preuzeti. To si zaslužio. Ne volim što nam ideš. Međutim, ja sam već uredio neke stvari. Evo ti priručnik za kupovine sa Klorele..."

Srce mi je zaigralo. Znao sam da Klorela ima ugovore za isporuku sirovina sa izvesnim brojem filijala u Njujorku.

"Hvala", promućao sam. "Želim da radim tamo gde najbolje mogu da poslužim."

"Znam, Grobi", reče. "Nego, čuj, pre nego što odeš. Ovo nije zvanično, Džordž, ali - i ja malo pišem. Imam ovde neke beleške, da ih tako nazovem, i bilo bi mi milo ako bi ih poneo sa sobom i..."

Najzad sam izišao sa priručnikom i samo četrnaest Bauenovih 'beležaka'. Bila su to detinjasta piskaranja u kojima nije bilo ni trunke reklame. Bauen mi je rekao da ima još mnogo takvih stvari na kojima bismo on i ja mogli da radimo.

Bacio sam se na priručnik iz sve snage.

Posle osam sati okretanja ventila osećao sam se mnogo življi nego posle skramiranja, a Bauen se trudio da mi posao bude što lakši da bi me oslobodio za rad na njegovim 'beleškama'. Rezultat toga je bio da sam najzad imao dovoljno slobodnog vremena da ispitam sredinu u kojoj se nalazim. Herera me je jednom poveo u grad i tako sam otkrio šta radi za vreme svojih izleta o kojima se niko nije usuđivao da govori. Saznanje me je šokiralo, ali mi se nije zgadilo. U krajnjoj liniji, podsetilo me je da se provalija između izvršne vlasti i potrošača ne može premostiti nečim apstraktnim i nestvarnim kao što je 'prijateljstvo'.

Pošto smo izišli iz staromodne pneumatičke železnice na maglovitu kostarikansku kišicu, prvo smo svratili u trećerazredni restoran na ručak. Herera je insistirao da pojedemo po jedan krompir, i to na njegov račun. "Ne, Horhe, to će biti mala proslava. Dozvolio si mi da živim pošto sam ti dao formular za uspostavljanje veze, zar ne? Zato ćemo da proslavimo." Herera je sijao tokom obeda, mnogo je govorio na dva jezika sa mnom i sa konobarom. Sjaj njegovih očiju, brz, tečan govor, lak, nepotreban smeh - sve je to ličilo na veselje mladića na sastanku sa devojkom.

Mladić na sastanku sa devojkom. Setio sam se svog prvog sastanka

sa Ketii, tog dugog popodneva u Centralnom parku, šetnje ruku pod ruku duž slabo osvetljenih hodnika, sale za igru, tog večnog trenutka koji sam proveo pred njenim vratima...

Herera me je potapšao po ramenu i video sam kako se on i konobar smeju. Ja sam se, takođe, nasmejao braneći se, a njihov smeh se udvostručio; očigledno, šala je bila na moj račun. "Ništa, Horhe", reče Herera, smejući se. "Idemo, mislim da će ti se dopasti ono što sam spremio za posle ručka." Platio je račun, a konobar podiže jednu obrvu.

"U zadnju prostoriju", reče Herera. "Hajde, Horhe."

Išli smo između stolova dok nam je konobar pokazivao put. Otvorio je vrata i brzo nešto na španskom procedio Hereri. "A, ne brini", reče mu Herera. "Nećemo se dugo zadržavati."

Pokazalo se da je "zadnja prostorija" bila biblioteka.

Bio sam svestan da me Herera ne ispušta iz vida i mislim da mi se na licu nije videlo šta osećam. Ostao sam sa njim bezmalo ceo sat dok je on gutao neku požutelu knjigu koja se zvala nešto kao *Mobi Dik*, a ja prelistavao neke prastare časopise. Neki od ovih starih klasika su mi malo olakšali savest - tu sam video jednu od prvih: Da li pravite uobičajene greške u engleskom? i lepo izdanje knjige *Niko* se nije zakašljao u punom automobilu koje bi lepo izgledale na zidu moje kancelarije u Šokenovoj zgradi. Ali, ipak, nisam mogao potpuno da se opustim okružen sa tako mnogo knjiga u kojima nije bilo ni jednog jedinog oglasa. Ja nisam protiv usamljeničkih zadovoljstava kada ona služe korisnoj nameni, ali i moja tolerancija ima granica.

Mislim da je Herera znao da ga lažem kad sam mu rekao da me boli glava. Kada je mnogo kasnije saplićući se ušao u spavaonicu, okrenuo sam glavu. Posle toga jedva da smo uopšte i razgovarali.

Nedelju dana kasnije, posle gotovo otvorene pobune u trpezariji (koju su izazvale glasine da je u kolače sa jabukama stavljana strugotina), pozvali su me u kancelariju.

Glavni personalac me je pozvao unutra posle celog sata čekanja. "Grobi?"

"Da, g. Milo."

"Odlično ste napredovali. Odlično. Vidim da je vaša efikasnost ocenjena sve samim peticama."

To je Bauen namestio. On je pravio izveštaje. Trebalo mu je pet

godina da se uglavi na to mesto. "Hvala, g. Milo."

"Nema na čemu, nema na čemu. Izgleda da ćemo u bliskoj budućnosti imati jedno slobodno mesto. Jedan od naših ljudi na severu počeo je da podbacuje u radu."

Nije on podbacivao - izveštaji o njegovom radu su podbacivali; senka njegovog rada na hartiji; senka koju je pažljivo ocrtao i zacrnio Bauen. Počeo sam da cenim neograničenu moć konzervacionista.

"Da li se možda interesuješ za kupovine, Grobi?"

"Kud baš to da me pitate", rekoh monotono. "Uvek sam imao interesa za nju. Mislim da ću se pokazati kao dobar kupac."

Pogledao me je skeptično jer sam mu dao prilično standardan odgovor. Počeo je rafalom pitanja, a ja sam kao iz rukava izbacivao odgovore iz priručnika Klorele. On ih je naučio pre nekih dvadeset godina, a ja tek pre nedelju dana. Nije mogao da se meri sa mnom. Posle jednog sata bio je ubeđen da je Džordž Grobi jedina nada za Klorela proteine i da bi me trebalo odmah ubaciti na odgovarajući položaj.

Uveče sam pričao o tome u ćeliji.

"To znači Njujork", reče Bauen uvereno. "To znači Njujork." Nisam mogao da zadržim duboki uzdah. Keti, pomislio sam. Nastavio je nemarno: "Moram da ti kažem nešto važno. Pre svega da te upoznam sa znacima raspoznavanja."

Naučio sam znake raspoznavanja. Dodir šake za blizinu. Znak i velike opasnosti za srednji domet. Šifra u obliku novinskog oglasa za daljinu. Morao sam da vežbam znake i da naučim šifru napamet. To je trajalo do u sitne sate. Kada smo izlazili kroz Pilence, palo mi je na pamet da toga dana nisam video Hereru. Kad smo izašli, pitao sam šta se desilo.

"Kalirao je", reče prosto Bauen.

Ništa nisam rekao. To je bila neka vrsta lakonskog razgovora među konzervacionistima. "Taj i taj je kalirao" značilo je: "Taj i taj je godinama radio za stvar SSK. Predavao je svoju celu zaradu i odricao se i ono malo zadovoljstava koja je za nju mogao da kupi. Nije se ženio niti je spavao sa ženama jer je to moglo da ugrozi bezbednost. Borio se sa takvim sumnjama koje nije smeo da priča ni sebi ni nama. Sumnje i strah su rasli. Rastrzao se na mnogo strana, digao je ruku na sebe i umro."

"Herera je kalirao", rekooh glupo.

"Ne misli o tome", reče oštro Bauen. "Ti ideš na sever. Imaš svoj posao."

I zaista sam ga imao.

10.

U Njujork sam otputovao vrlo pristojno, u jeftinom službeničkom odelu, u drugoj klasi turističke rakete. Iznad mene su časni kostarikanski potrošači uzvikivali od oduševljenja gledajući kroz prizmatične prozore dok su pažljivo prebrojavali svoj sitniš pitajući se dokle će ih on odvesti u zadovoljstvima koja je prodavao kolos sa severa.

Ispod palube, mi smo bili dronjavije i prostije društvo, ali to ipak nije bio transporter radnika. Nismo imali prozora, ali zato smo imali svetla, prodavnicu-automat i kafe. Čovek iz Službe bezbednosti planteže održao je kratak govor pre nego što smo se ukrcali: "Vi, kesaroši jedni, idete na sever van kostarikanske jurisdikcije. Vi ćete dobiti bolje poslove, ali ne zaboravite da je to posao. Želim da svi zapamtite da ste pod ugovorom sa Kloreloom i da Klorela ima prevashodno pravo na vas. Ako samo neko od vas misli da može da raskine ugovor, videće kojom brzinom će biti izvršena ekstradicija zbog komercijalnog prekršaja. A ako neko misli da može tek tako da nestane, neka samo pokuša. Klorela plaća Bernsovoj detektivskoj agenciji sedam biliona godišnje, a Berns isporučuje robu tačno i na vreme. Pa, sad, ako vi želite da nas malo zaposlite, samo izvolite, čekamo vas. Je li jasno?" Sve je bilo jasno. "U redu. Penjite se i srećan put. Vodite računa o svojim dokumentima. Pozdravite mi Brodvej."

Spustili smo se na Montok bez incidenta. Sedeli smo i čekali dok su potrošači sa turističke palube izišli noseći svoj prtljag. Zatim smo seli i čekali dok su se službenici prehrambene carine sa crveno-belim trakama oko ruke dramatično raspravljali sa našim stjuardima oko viška hrane - četiri čoveka iz naše grupe je umrlo na putu, a stjuardi su, naravno, zadržali njihove kotlete od Pilenceta da ih prodaju na crnoj berzi. Potom smo opet sedeli i čekali.

Najzad je došlo naređenje da izlazimo u grupama od po pedeset. Poređali smo se, a na zglavke su nam utisnuli dozvolu za ulazak; odmarširali smo po vodovima do podzemne železnice i utovarili se za put do centra. Imao sam sreće, moja grupa je dobila teretni

vagon.

Na berzi rada su nas pregrupisali, ovog puta prema poslovima koje je trebalo da radimo. Među ljudima se pojavio strah kad se saznalo da je Klorela prodala ugovore za dvadeset ljudi I. G. Farbenu - niko nije želeo da radi u rudnicima uranijuma - ali ja nisam mario. Čovek koji je stajao pored mene tužno je gledao kako straža odvaja dvadesetoricu i odvodi ih. "Postupaju sa nama kao sa robovima", reče gorko, vukući me za rukav. "To je zločin, zar ne, Mek? To je kršenje osnovnog dostojanstva rada."

Ljutito sam ga pogledao. Čovek je sasvim jasno pripadao konzervacionistima. Istog trenutka sam se setio da sam privremeno i ja konzervacionista. Razmišljao sam da li da upotrebim znak za blizinu, ali sam odustao od te namere. On bi možda bio koristan, ukoliko mi bude potrebna pomoć, ali ako se prerano identifikujem, možda će se on obratiti meni.

Krenuli smo dalje ka skladištima Klorele u predgrađu Njujorka.

Ne bacaj ništa i nećeš ni u čemu oskudevati. Ispod Njujorka, kao ispod svakog grada u svetu, odvodni kanali su vodili do niza bazena i rezervoara za prikupljanje. Znao sam, kao što svi građani znaju, da se organski otpaci od dvadeset tri miliona ljudi prenose vodom kroz sprovodnike gradske kanalizacije, da se soli neutrališu razmenom jona, da se preostala tečnost pumpa i upotrebljava za navodnjavanje farmi oko zaliva Long Ajlend i da se otpaci koji ostaju tovare na tankere i upućuju na Klorelu. Sve sam to znao, ali nikad nisam video. Imao sam zvanje izvršnog ekspeditora devete klase. Posao mi se sastojao u spajanju cevi kroz koje su tekli otpaci. Posle prvog dana potrošio sam celu nedeljnu platu da bih kupio tampone protiv čadi; sav smrad nisam uspeo da otklonim, ali je bar bilo podnošljivo.

Trećeg dana sam posle smene krenuo odmah ka tuševima. To sam smislio unapred: posle šest sati kod rezervoara gde nije bilo automata za prodaju hrane, iz prostog razloga što u toj atmosferi nije moglo ništa da se jede, pije ili puši, ljudi bi posle posla jurnuli na popsi - koks - 'star' i prošlo bi pola sata pre no što bi se iko setio tuša. Pošto sam jakom voljom potisnuo želju, koja je u meni bila slabija jer sam imao manje vremena da se navikavam, uspeo sam da se istuširam gotovo sam. Kad je masa naišla, krenuo sam ka

automatima. Bila je to prosta primena inteligencije, a ako to nije osnovna razlika između reklamoautora i potrošača, onda ne znam šta jeste? Naravno, kao što sam rekao, kod mene je navika bila slabija.

U odeljenju sa tuševima bio je samo još jedan čovek, ali pošto smo bili samo nas dvojica, jedva da smo se i dodirivali. Kad sam ušao, pružio mi je sapun; otvorio sam tuš i pustio da se voda sliva niz mene pod punim pritiskom recirkulatora. Umalo sam zaboravio na prisustvo onog drugog, ali kad sam mu vraćao sapun, osetio sam kako je srednjim prstom dodirnuo moj zglavak, a kažiprstom opisao krug oko mog palca.

"A", rekoh glupo, i odmah uzvratim stisak. "Jeste li i vi kon..."

"Pst!" procedi on. Nervozno je pokazao na špijunski mikrofon koji je visio sa tavanice. Okrenuo mi je leđa i ponovo počeo pažljivo da se sapuna.

Kada mi je vratio sapun, video sam na njemu parče hartije. U svlačionici sam ga iscedio i raširio. Na njemu je pisalo: 'Večeras imamo voljno. Idi u Metropolitenski umetnički muzej, u salu klasike. Budi ispred eksponata 'Devojka' tačno pet minuta pre zatvaranja.'

Stao sam u red pred nadzornikovim stolom čim sam se obukao. Za manje od pola sata dobio sam propusnicu koja mi je omogućila da budem odsutan sa večernje prozivke. Vratio sam se u spavaonicu da uzmem svoje stvari, upozorio sam novog vlasnika kreveta na čoveka koji je spavao na gornjem krevetu i pričao u snu, odneo torbu u magacin i uhvatio pneumatičku železnicu za Bronksvil. Prešao sam u lokalnu železnicu koja je išla na sever, sišao na prvoj stanici, vratio se na jug i izašao kod Šokenove zgrade. Izgleda da me niko nije pratio. U stvari, nisam ni očekivao da će me pratiti, ali ne treba rizikovati.

Imao sam blizu četiri sata do sastanka u muzeju. Stajao sam u holu dok jedan policajac, primetivši moje jeftino odelo, ne krete prema meni. Nadao sam se da će možda naići Hester ili lično Fauler Šoken, ali nisam bio te sreće. Video sam mnoga lica koja sam poznavao, ali nijedno u koje sam mogao da imam poverenja. Rešio sam da dok ne saznam šta je ležalo u pozadini događaja na Starcelijus glečeru ne otkrijem bilo kome da sam još živ.

Policajac grmnu: "Hoćeš da upoznaš Šokena, a? Možda mu nosiš

veliki posao?"

"Izvinite", rekao sam i krenuo ka izlazu. Kao što sam i mislio, nije me pratio kroz gužvu u holu. Obišao sam oko sale za rekreaciju gde je grupa potrošača posmatrala na ekranu ljubavnu priču o preparatu 'Antibeba' i srkutala uzorke Najkafe. Uleteo sam u lift za poslugu. "Osamdeseti", reko u mikrofon i odmah sam shvatio da sam napravio grešku. Iz zvučnika se čuo glas rukovaoca:

"Liftovi za poslugu idu samo do sedamdesetog sprata, vi u petoj kabini, šta želite?"

"Kurir", bedno sam lagao. "Moram da odnesem nešto u kancelariju g. Šokena." Rekao sam im da me neće pustiti u kancelariju g. Šokena. Rekao sam im: "Čujte, pa on sigurno ima bar dvadeset pet sekretarica. Moram da prođem pored svih njih da bih stigao do njega."

"Soba za poruke je na četrdeset petom spratu", reče rokovalac malo manje oštro. "Stanite ispred vrata tako da mogu da vas vidim."

Pomerio sam se i stao ispred malog otvora. Nisam to želeo, ali se drukčije nije moglo. Učinilo mi se da čujem neki glas, ali nisam bio siguran. Nikada nisam bio u sobi rokovaoca liftovima gde su pritiskali drugmad i slali kabine gore-dole, a sada sam se gorko kajao što nisam.

Stajao sam oko pola minuta, a zatim se ponovo ču rukovaočev glas: "U redu, vratite se u kabinu. Četrdeset peti sprat, prva vrata levo."

Moji saputnici u kabini su me posmatrali nezainteresovanim pogledima iz očiju otežalih od alkaloida iz Najkafe sve dok nisam izišao. Stupio sam na pokretnu traku koja je vodila pored vrata na kojima je pisalo 'Pošta' i odvezao se do kraja hodnika gde je traka prestajala. Trebalo mi je prilično vremena da pronađem stepenište. Psovao sam na sva usta, ali se nisam usudio da ponovo idem liftom. Jeste li ikada pokušali da se peške popnete sa četrdeset petog na osamdeseti sprat?

Pred kraj je penjanje išlo teško. Ne samo da me je bolelo celo telo i da sam gubio vreme koje mi je sve više bilo potrebno, već se približavalo deset časova, a potrošači koji su spavali na stepeništu počeli su da se pripremaju da provedu noć. Išao sam što sam pažljivije mogao, ali sam se ipak bezmalo potukao na sedamdeset

četvrtom spratu gde je čovek koji je ležao na stepeniku imao duže noge nego što sam mogao da pretpostavim.

Srećom, iznad sedamdeset osmog sprata niko nije spavao, stigao sam u zemlju šefova.

Šunjabo sam se kroz hodnike potpuno svestan činjenice da će me prva osoba koja obrati pažnju na mene ili poznati ili izbaciti napolje. U hodnicima su se kretali samo činovnici koje nisam poznavao, tako da me je sreća služila sve više.

Fortuna mi ipak nije bila dovoljno naklonjena. Kancelarija Faulera Šokena bila je zaključana.

Upao sam u kancelariju njegove sekretarice, u njoj nije bilo nikoga, pa sam na miru mogao da sredim misli. Fauler je obično posle završenog radnog vremena odigrao po nekoliko partija golfa u klubu. Bilo je prilično kasno, tako da nisam mogao da očekujem da ću ga tamo naći, ali sam ipak rešio da pokušam, jer se klub nalazio samo četiri sprata iznad mene.

Popeo sam se za tren oka. Klub je bio vrlo lep; nije ni čudo kad se pomisli kolika je samo članarina. Pored terena za golf su se nalazila teniska igrališta i drugi objekti za razne sportove, cela severna strana prostorije je bila pod šumom - više od desetinu divnih imitacija drveta - a bilo je najmanje dvadeset kabina za čitanje, gledanje filmova ili neko drugo vizuelno zadovoljstvo.

Četvoro ih je igralo golf. Prišao sam im što sam bliže mogao a da ih ne uznemirim. Bili su zauzeti brojčanicima i dugmadima pomoću kojih su upravljali svoje igrače ka dvanaestoj rupi. Pročitao sam njihove rezultate na tabli i razočarao se, svi su bili znatno iznad devedeset poena. Nespretnjakovići. Fauler Šoken je u proseku uvek imao ispod osamdeset poena. On sigurno nije bio u toj grupi i kad sam prišao bliže video sam da su mi oba muškarca nepoznata.

Oklevao sam da se povučem pokušavajući da smislim šta da radim. Nigde u klubu nisam mogao da vidim Šokena. Pretpostavljao sam da je možda u nekoj kabini, ali nisam mogao da ih sve redom otvaram da bih se uverio da li je tamo ili ne. Izbacili bi me iz mesta ako bih pogrešio ili ako me sreća ne bi toliko pomazila da naletim pravo na Šokena.

Zvuci razgovora igrača golfa zagolicali su mi uši. Jedna od devojaka je upravo uspela da ubaci lopticu u rupu sa udaljenosti od desetak

centimetara; veselo se smešeci dok su joj ostali čestitali, ona se naže napred da bi povukla ručicu kojom je htela da premesti lutku-igrača do trinaeste rupe. U tom trenutku sam uspeo da joj vidim lice. Bila je to Hester, moja sekretarica.

Sad je sve bilo lakše. Nije mi bilo jasno otkud Hester u klubu, ali sam o njoj znao ono što je u tom trenutku bilo najpotrebnije. Otišao sam do jednog alkova u blizini ulaza u odeljenje za dame i čekao. Posle nepunih deset minuta ona se pojavila.

Onesvestila se. Opsovao sam i uneo je u alkov u kojem se nalazio kauč i položio je pošto sam zatvorio vrata.

Trepnula je u mom pravcu kad joj se vratila svest. "Mič", rekla je tonom koji je bio negde između šapata i vriska.

"Nisam mrtav", rekao sam joj. "Neko drugi je umro i zamenili su tela. Ne znam ko su 'oni', ali ja sam živ. Da, to sam zaista ja, Mič Kortni, vaš šef. Mogu da vam dokažem. Na primer, sećate li se Božića prošle godine, kada ste bili zabrinuti za..."

"Nije važno", reče žurno. "Pobogu, Mič, to jest g. Kortni..."

"Dobro je i Mič", rekao sam. Pustio sam joj ruku koju sam masirao, a ona se uspravi da bi me bolje pogledala. "Čujte", rekoš. "Živ sam, ali sam upao u gadan sos. Moram da se sastanem sa Faulerom Šokenom. Možete li to da mi uredite i to odmah?"

"Uh." Progutala je pljuvačku i mašila se cigarete dolazeći potpuno svesti. Automatski sam izvukao 'star'. "Uh, ne mogu, Mič. G. Šoken je na Mesecu. To je velika tajna, ali mislim da vama mogu da kažem. Nešto u vezi sa projektom za Veneru. Posle vaše smrti - znate šta mislim - posle toga kad je postavio Ransteda na vaše mesto i kad je počelo da ide naopako, on je odlučio da uzme stvar u svoje ruke. Dala sam mu sve vaše beleške. U jednoj od njih je bilo nešto o Mesecu; otišao je pre nekoliko dana."

"Do đavola", rekoš. "Pa, ko ga ovde zamenjuje? Harvi Bruner? Možete li..."

Hester odmahnu glavom. "Ne, nije g. Bruner, Mič. G. Ransted ga zamenjuje. G. Šoken je otišao tako iznenada da niko drugi nije mogao da preuzme njegov posao izuzev g. Ransteda. Njega mogu odmah da pozovem."

"Ne", rekoš. Pogledao sam na sat i uzdahnuo. Imao sam taman

toliko vremena da stignem do muzeja. "Čujte", reko. "Moram da idem. Nemojte nikome ništa da pričate, molim vas. Smisliću nešto i pozvaću vas. Čekajte, kad vam budem telefonirao reći ću da sam - kako se zvaše lekar vaše majke - dr Galant. Urediću da se nađemo i da vam kažem šta ćemo da radimo. Mogu li da računam na vas, Hester?"

"Naravno, Mič", reče bez daha.

"Odlično", reko. "Sada ćete morati da me ispratite liftom do izlaza. Nemam vremena da idem peške, a sigurno bi nastala gužva ako bi čoveka obučenog kao ja uhvatili na spratu na kojem se nalazi klub." Zastao sam i pogledao je. "Kad smo već tu", reko, "šta vi radite ovde?"

Hester je pocrvenela. "E, znate kako je", rekla je nesrećno. "Kad ste vi nestali, nije bilo posla za sekretaricu; ostali šefovi su imali svoje sekretarice, a ja nisam ponovo mogla da postanem potrošač, Mič, nisam to nikako mogla. I, onda se pojavilo slobodno mesto ovde..."

"A", reko. Nadam se da mi se na licu nije videlo šta mislim, a bog mi je svedok da sam pokušao to da sakrijem. Proklet bio, Ranstede, reko u sebi, misleći o Hesterinoj majci i mladiću za koga je ona, možda, uskoro trebalo da se uda i o tome kako jedan podlac kakav je Ransted može da uzme zakon u svoje ruke i uništava živote izvršnih organa - moj, i živote osoblja, Hesterin, i sroza ih na nivo potrošača.

"Ne brinite, Hester", rekao sam blago. "Zadužićete me ovim i verujte da me nećete morati podsećati. Sve ću vam nadoknaditi." Znao sam kako ću to da učinim. Priličan broj devojaka pod ugovorom kategorije ZZ uspeva da izbegne automatsko obnavljanje ugovora i degradiranje. Koštalo bi me mnogo da otkupim njen ugovor pre isteka godine dana, tako da to nije dolazilo u obzir; ali neke devojke su dobro prolazile sa jednim šefom posle prve godine. Ja sam bio dovoljno važna ličnost tako da, ako kažem neku reč rokovodiocu neke filijale ili šefu kancelarije, on ne bi mogao da to zanemari ili da sa njom loše postupi.

Ja nisam za sentimentalnost kad su u pitanju poslovi, ali, kao što vidite, postao sam prava naivčina u tom pogledu kad su u pitanju lični odnosi.

Hester je uporno nastojala da mi da na zajam izvesnu sumu novca, tako da sam uspeo da stignem u muzej nešto ranije pošto sam uzeo taksi. Iako sam šoferu platio unapred, on nije mogao, kad sam izišao, da se uzdrži a da ne prokomentariše, na svoj gadni način, život potrošača na visokoj nozi. Da nisam imao važnija posla, sigurno bih mu na licu mesta dao dobru lekciju.

Uvek sam voleo muzej. Mene religija mnogo ne uzbuđuje (delimično, pretpostavljam, zato što je to više Tontonova stvar), ali oko starih remek-dela u muzeju vlada ozbiljna, produhovljena atmosfera, koja u meni stvara osećanje smirenosti i dubokog poštovanja. Već sam rekao da sam stigao malo ranije. Čekanje sam proveo tiho stojeći pred biste Dž. Vašingtona Hila i osećao sam se opuštenije nego na južnom polu.

Tačno pet minuta pre ponoći stajao sam ispred velike figure devojke iz kasnog perioda - broj trideset pet, u katalogu zavedene kao: 'Sanjala sam da lovim ribu na ledu u svom prslučetu' - kad sam shvatio da neko zviždi u hodniku iza mene. Melodija nije bila važna, ali je kadenca odgovarala jednom od signala za raspoznavanje koje sam naučio ispod Pilenceta.

Jedna od službenica muzeja prođe. Pogledala me je preko ramena i nasmešila se.

Prema svim spoljnim znacima bio je to slučajan sastanak. Rukovali smo se i ja osetih pritiskanje prsta o moj zglavak koje je značilo:

**NE GOVORITE KADA VAS OSTAVIM
IDITE U DNO SOBE SEDITE I ČEKAJTE.**

Klimnuo sam glavom. Odvela me je do vrata prekrivenih plastikom, otvorila ih i pokazala unutra. I onda sam ušao.

Tamo je nekih deset ili petnaest potrošača sedelo na stolicama sa uspravnim naslonima okrenuto prema jednom starijem potrošaču sa jarećom bradicom. Našao sam slobodno mesto u dnu sobe i seo. Niko nije obraćao posebnu pažnju na mene.

Predavač je govorio o nekim važnim datumima prekomercijalnog perioda. Slušao sam ga sa pola pažnje pokušavajući da uhvatim šta je ovim na izgled tako različitim ljudima oko mene bilo zajedničko. Svi su bili konzervacionisti - u to sam bio siguran, jer zašto bih inače

ja bio tu? Ali osnovnu činjenicu, spoljni znak unutrašnjeg fanatizma, koji je trebalo da je očigledan, nisam uspeo da uhvatim. Sve su to bili potrošači sa karakterističnim pogledima kakve neizbežno stvaraju kobasice od soje i kolači od kvasca, ali bih pored svakog od njih prošao na ulici, a da ga i ne primetim. Ipak, bili smo u Njujorku, a Bauen mi je govorio da su konzervacionisti koje tamo budem sreo na prilično visokim položajima.

I to je trebalo da uzmem u obzir. Kad se izvučem iz ove gužve - kad dođem do Faulera Šokena i povratim svoj status - možda ću biti u mogućnosti da raskrinkam celu ovu prljavu zaveru, ako budem odigrao na pravu kartu. Malo pažljivije sam prešao pogledom preko ljudi koji su sedeli oko mene pamteći njihova lica. Nisam želeo da mi se desi da ih ne prepoznam kada se budemo ponovo sreli.

Mora da se čuo neki signal koji je meni promakao. Predavač je prestao da govori usred rečenice, a bucmasti čovečuljak sa bradicom ustade iz prvog reda. "U redu", reče običnim glasom, "svi smo se okupili i nema razloga da više gubimo vreme. Mi smo uopšte protiv uzaludnog trošenja; zato smo se i skupili." Popeo se na malo postolje. "Bez buke", upozorio je, "i ne pominjite imena. Na ovom sastanku ćemo upotrebljavati brojeve; mene možete da oslovljavate sa 'jedan', vas 'dva' - pokazao je na čoveka do sebe - i tako dalje redom sve do kraja sobe. Jasno? U redu, a sad pažljivo slušajte. Okupili smo vas zato što ste svi novajlije. Sada ste u najvišim sferama saveza. Ovo je svetski operativni štab, upravo ovde u Njujorku, odavde se ne može više napredovati. Svi ste vi izabrani zbog svojih posebnih kvaliteta - vi znate kojih. Svi ćete dobiti zadatke, sada odmah, ali pre nego što vam ih dam, želeo bih nešto da istaknem. Vi me ne poznajete i ja vas ne poznajem; vi imate odlične karakteristike koje ste dobili u ćelijama, ali ljudi na terenu se katkad i suviše oduševljavaju. Ako su pogrešili u vezi sa vama... No, vi razumete ove stvari, zar ne?"

Svi su klimali glavom. Ja takođe, ali sam posebnu pažnju obratio na to da zapamtim tog bucmastog bradonju. Brojevi su prozivani redom, i jedan po jedan, novajlije su ustajale, razgovarale sa bradonjom i odlazile u parovima ili trojkama u nepoznatom pravcu. Mene su prozvali bezmalo na kraju; pored mene u sobi je bila još samo jedna vrlo mlada devojkica sa narandžastom kosom i malo razrokim očima.

"Još vas dvoje", reče čovek sa bradicom. "Vas dvoje ćete raditi zajedno, pa možete i da se upoznate. Grobi, upoznajte se sa Korvinovom. Grobi je neka vrsta reklamoautora, Silija je umetnica."

"U redu", reče ona paleći 'star' na opušak koji je htela da baci. Bila je tip savršenog potrošača samo da je nisu korumpirali ovi zanesenjaci; primetio sam da neprekidno žvaće gumu, iako je stalno pušila.

"Dobro ćemo se slagati", rekoah sa odobravanjem.

"Naravno da ćete se slagati", reče čovek sa bradicom. "Moraćete. Vi znate kako stoje stvari, Grobi. Da bismo vam dali priliku da pokažete šta znate, moraćemo da vas obavestimo o mnogo stvari koje ne želimo da se razglase na sve strane. Ako ne izvršite zadatak, Grobi", rekao je ljubazno, "bićemo primorani da za vas pravimo druge aranžmane." Kucnuo je po poklopcu neke bočice sa bezbojnom tečnošću. Gotovo nečujni zveket aluminijumskog zatvarača nije bio ništa slabiji od mog glasa kada sam rekao: "Da, gospodine", jer sam pretpostavljao šta može da sadrži bočica sa bezbojnom tečnošću.

Međutim, ispalo je da to nije toliko veliki problem. Proveo sam tri mukotrpna sata u toj maloj sobi, a onda sam rekao da ako se ne vratim na vreme u kasarnu, propustiću jutarnju prozivku, a to bi značilo da treba da platim ogromnu kaznu. Pustili su me da idem.

Ipak sam propustio jutarnju prozivku. Iz muzeja sam izišao u pravu prolećnu zoru, osećajući se, sve u svemu, prilično zadovoljan životom. Jedna silueta se pomoli iz magle i unese mi se u lice. Poznao sam iskeženo lice taksiste koji me je dovezao do muzeja. On oštro reče: "Zdravo, g. Kortni", a zatim me obelisk koji je stajao ispred muzeja ili nešto što je strašno ličilo na njega tresnu iz sve snage u potiljak.

11.

"...probuditi za nekoliko minuta", čuo sam kako je neko rekao.

"Je li spreman za Hedi?"

"Sačuvaj bože?"

"Samo sam pitao."

"Trebalo bi bolje da znaš. Prvo im se da amfetamin, plazma i možda konjska doza nijacina. Tek onda su spremni za Hedi. Ona ne voli da joj padaju u nesvest i ljuti se zbog toga." Čuo se nervozan hladan smeh.

Otvorio sam oči i rekao: "Hvala bogu!" jer nad sobom sam video tavanicu sivkaste boje mozga, a takvu boju možete da nađete samo u sobi reklamne agencije. Bio sam sigurno u rukama Faulera Šokena - ali da li je baš tako bilo? Nisam poznao lice koje se nagnulo nada mnom.

"Zašto si toliko zadovoljan, Kortni?" upita lice. "Zar ne znaš gde se nalaziš?"

Posle ovoga nije bilo teško da se pogodi. "Kod Tontona", procedio sam.

"Tako je."

Pokušao sam da pomerim ruke i noge, ali nisam uspeo. Nisam sigurno znao da li je to od droga ili sam se nalazio u plastičnoj čauri. "Čujte", rekoah mirno. "Ne znam šta nameravate da uradite, ali bolje da prestanete. Ovo je očigledno kidnapovanje iz poslovnih razloga. Vi ćete me sigurno pustiti ili ubiti. Ako me ubijete, a to niste prethodno najavili, dobićete cerebrin; zato me sigurno nećete ubiti. Znači, pustićete me, pa je bolje da to učinite odmah."

"Da te ubijemo, Kortni?" upita lice glumeći iznenađenje. "Kako bismo mogli da te ubijemo? Ti si već mrtav. Svi to znaju. Umro si na Starcelijusovom glečeru, zar se ne sećaš?"

Pokušao sam da se dalje borim, ali uzalud. "Uništiće vam mozak", rekao sam. "Jeste li poludeli? Ko želi da mu unište mozak?"

Lice mi nonšalantno reče: "Iznenadićeš se", a nekome koji je stajao kraj mene dobaci: "Reci Hedi da će uskoro biti spreman." Video sam da nešto rade oko mene, čuo se neki zvuk; pomogli su mi da

sednem. Pritegnutost zglobova mi je pokazala da se nalazim u plastičnoj čauri i da bi trebalo da čuvam snagu. Nije vredelo da se borim.

Zvonce je zazvonilo i oni mi oštro rekoše: "Pazi šta i kako govoriš, Kortni, dolazi g. Tonton."

B. Dž. Tonton upade, pijan. Izgledao je upravo onako kao što sam ga već viđao izdaleka dak je sedeo za govorničkim stolom na stotinama banketa: crven, debeo, natrontan i - pijan.

Gledao me je stojeći raskrečenih nogu sa rukama na kukovima, malo se ljuljajući. "Kortni", reče. "Loše ti se piše. Od tebe je moglo da ispadne nešto da se nisi povezao sa onim razbojnikom Šokenom."

Bio je pijan, sramotio je našu profesiju i bio je odgovoran za mnoge zločine, ali za trenutak nisam mogao a da mu ne kažem sa poštovanjem: "Gospodine, mora biti da je došlo do nesporazuma. Kompanija Tonton nije izazvana toliko da izvrši komercijalno ubistvo, zar ne?"

"Ne", reče stisnutih usana, i dalje se ljuljajući. "Nije bila izazvana, ako se gleda sa pravne strane. Samo taj smrdljivi Šoken mi je ukrao poslove, preuzeo moje senatore, poništio iskaze mojih svedaka i ukrao mi Veneru!" Kreštao je. A onda je normalnim glasom nastavio: "Ne, nije bilo izazivanja. Uvek je pazio da ne ubija moje ljude. Lukavi Šoken, etičar Šoken, budala Šoken!" siktao je.

Očima punim sarkazma buljio je u mene. "Svinjo!" reče. "Od svih niskih, pišljivih, neetičkih, jeftinih majstorija koje ste mi priredili, tvoja je bila najpokvarenija. Ja..." on se lupi po grudima i gotovo izgubi ravnotežu, "ja sam smislio način da izvedem savršeno komercijalno ubistvo, a ti si se pritajio kao uplašeni pacov. Bežao si kao zec. Ti, pseto."

"Gospodine", rekoh, očajno, "ne znam na šta ciljate." Godine koje je proveo uživajući alkohol počele su da ga sustižu. Reči koje je izgovarao mogle su da se rode samo u mozgu natopljenom alkoholom.

Zaljuljao se i hteo da sedne: jedan od njegovih ljudi jurnu za stolicom i podmetnu je pod njegovu ogromnu zadnjicu u poslednjem trenutku. Sa širokim pokretom B. Dž. Tonton mi reče: "Kortni, ja sam u suštini umetnik."

Reči mi same izleteše: "Naravno, gospodine..." Umalo ne rekoh

"Šokene." Bio je to dobro istreniran refleks. "Naravno, g. Tontone", izustih.

"U suštini", ponavljao je, "u suštini umetnik. Sanjalica, vizionar." Stvorila mi se nejasna dvostruka slika. Učinilo mi se da vidim Faulera Šokena kako sedi na mestu svog suparnika, čoveka koji je bio protiv svega što je zastupao Fauler Šoken. "Želeo sam Veneru, Kortni, i imaću je. Šoken mi je ukrao, ali ću je vratiti. Šokenov projekt Venera će otići do đavola. Nijedna Šokenova raketa neće nikad uzleteti pa makar morao da podmitim ili pobijem sve njegove šefove. Jer, u osnovi, ja sam umetnik."

"G. Tontone", rekoh mirno, "ne možete da pobijete sve šefove tek tako. Unišće vam mozak. Daće vam cerebrin. Niko neće preuzeti na sebe vaš rizik. Niko ne želi da provede dvadeset godina u paklu." On sanjalački reče: "Potplatio sam mehaničara da ispusti gepek helikoptera, zar ne? Potplatio sam jednu nezaposlenu skitnicu da puca na tebe kroz prozor, zar ne? Na žalost, obojica su promašila, a onda si nas prevario kukavičkim bekstvom sa glečera."

Ćutao sam. Bekstvo sa glečera nije bila moja zamisao. Ko zna čija je to zamisao bila da me Ransted onako udari, ošamuti i stavi tuđi leš na moje mesto.

"I pobegao bi", nastavljao je Tonton, "da nije bilo nekoliko poniznih vernih slugu - taksiste i nekoliko drugih - i nikad te ne bismo uhvatili. Ali ja imam svoje instrumente, Kortni.

Možda bi mogli da budu bolji ili gori, ali moja sudbina je da sanjam i realizujem vizije. Veličina umetnika je u njegovoj jednostavnosti, Kortni. Kažeš mi: "Niko ne želi da mu unište mozak." To je zato što si mediokritet. Ja kažem: 'Nađi nekog ko želi da mu unište mozak i upotrebi ga.' Tako govore veliki ljudi, a ja sam veliki čovek."

"Želi da mu unište mozak", ponavljao sam glupo. "Želi da mu unište mozak."

"Objasni", reče Tonton jednom od svojih pomoćnika. "Hoću da bude potpuno uveren da smo mi u pravu."

Jedan od njih mi reče suvo: "To je pitanje broja stanovnika, Kortni. Jesi li čuo za Alberta Fiša?"

"Ne."

"On je bio fenomen prvih dana, prvih dana Ere razuma - 1920. godine, ili tu negde. Albert Fiš je zabadao igle u sebe, pekao se

vatom natopljenom alkoholom, šibao se - on je to voleo. Kladim se da bi se njemu dopalo i uništavanje mozga. To bi za njega predstavljalo dvadeset divnih godina dranja kože, davljenja, gušenja i mučenja. Bilo bi to ostvarenje sna Alberta Fiša.

U to vreme je postojao samo jedan Albert Fiš. Vrlo veliki pritisak i naprezanje je potrebno da se stvori jedan Albert Fiš. Bilo bi nerazumno očekivati da se stvori više od jednog u malobrojnom i prostorno raštrkanom stanovništvu toga doba - koje je bilo manje od tri milijarde. Danas kad se stanovništvo toliko množi, ima mnogo Alberta Fiša oko nas. Treba ih samo naći. Naše neprevaziđene istraživačke mogućnosti ovde kod Tontona omogućile su nam da otkrijemo nekoliko. Oni dolaze u bolnice, katkad groteskno unakaženi. Oni su dobrovoljne ubice; oni žele zadovoljstvo kazne. Ti kažeš da ne možemo da nađemo ubice jer se ljudi plaše kazne, ali g. Tonton sad kaže da možemo da najmimo ubicu ako nađemo čoveka koji voli da bude kažnjen. A najgore od svega je to što oni koji vole da budu mučeni u isto vreme vole da muče druge. Da muče, recimo, tebe."

To je zvučalo potpuno tačno. Naša generacija mora da se navikava na čuda. Istorije fantastičnog heroizma i nečuvene pokvarenosti plave naše novine - znao sam iz izvestača da ljudi ranije nisu bili ni toliko hrabri ni toliko pokvareni. To me je zbunjivalo. Mi imamo takve ljude kao što je Melon koji je kopao tunel šest godina da bi u jedno nedeljno jutro digao u vazduh Red Benk u Nju Džersiju. Brinkov saobraćajni policajac ga je uhvatio svog u ranama. Nasuprot tome, imamo Džemsa Revera, heroja nesreće Belog oblaka. Taj stidljivi, žgoljavi stjuard iz turističke klase na svojim leđima je izvukao sedamdeset šest putnika stalno ulazeći u plamen dok mu je sprženo meso otpadalo sa kostiju, krčeći put pod sobom patrljicama koji su nekada bili ruke. To je istina. Kad ima dovoljno ljudi, uvek se nađe neko ko može i hoće da uradi ono što se od njega traži. Tonton je zaista umetnik. On je shvatio tu prostu istinu i iskoristio je. To je značilo da sam već mrtav. Ketu, pomislio sam. Moja Ketu.

Tontonov duboki glas me prekide u razmišljanju.

"Shvataš li shemu?" upitao je. "Veliku sliku? Temu? Poruku? A osnovna stvar je u tome što ću povratiti Veneru. Dakle, da počnemo

iz početka, pričaj nam o Kompaniji Šoken. Sve tajne, sve slabosti, sve što prima i izdaje, o službenicima koji mogu da se podmite, o njenoj imovini, o vezama u Vašingtonu - sve što znaš."

Ja sam mrtvac koji nema šta da izgubi, mislio sam. "Ne", rekao sam. Jedan od Tontonovih ljudi odjednom reče: "Spreman je za Hedi", ustade i izađe.

Tonton je rekao: "Ti si učio praistoriju, Kortni. Možda ti je poznato ime Žil de Rec." Bilo mi je poznato i osetih kako mi se glava steže kao da je čelični šlem polako pritiska. "Sve generacije od praistorije do današnjih pet milijardi ljudi", pričao je Tonton, "sve generacije dale su samo jednog Žil de Reca, koga ti možda znaš pod imenom Plavobradi. Danas ih imamo nekoliko. Od svih ljudi koje sam mogao da odaberem da za mene obavljaju specijalne zadatke, ja sam uzeo Hedi. Videćeš zašto."

Vrata su se otvorila i na njima se ukaza bleđa, ljigava devojkica opuštene plave kose. Lice joj je bilo razvučeno u čudan osmeh, a usne tanke i bez krvi. U jednoj ruci je držala iglu dugu oko petnaest centimetara koja je bila uglavljena u ručicu od plastike.

Pogledao sam je u oči i počeo da vrištim. Nisam mogao da prestanem sve dok je nisu odveli i zatvorili vrata. Bio sam slomljen.

"Tontone", najzad sam prošaputao. "Molim..."

On se udobno zavalio u stolicu i reče: "Propevaj onda."

Pokušao sam, ali nisam mogao. Nisam imao glasa, a glava mi je toliko bučala da se ničega nisam sećao. Nisam mogao da se setim ni da li mi se preduzeće zove Fauler Šoken ili Šoken Fauler.

Najzad, Tonton ustade i reče: "Stavićemo te malo na led, Kortni, da bi se povratio. Moram nešto da popijem." Neka drhtavica mu prođe telom, a zatim se ponovo smiri. "Ne mogu da spavam bez pića", reče i nesigurno izađe.

Dva njegova čoveka me na kolicima izguraše iz sobe, provozaše duž hodnika i uguraše u praznu kabinu sa jakim vratima. Izgleda da se u reklamnom preduzeću nije radilo. Ni u jednoj kancelariji pored kojih smo prošli ništa se nije događalo, svetla su bila prigušena, a stražar u hodniku je zevao za svojim stolom.

Upitao sam uznemireno: "Hoćete li da mi skinete ovu čauru? Užasno ću izgledati ako ne izađem iz nje."

"Ništa nije naređeno", reče kratko jedan od njih. Zalupili su i

zaključali vrata.

Valjao sam se po podu pokušavajući da pronađem nešto oštro čime bih pocepao plastiku i oslobodio se čaure, ali kabina je bila potpuno prazna. Posle neverovatnih muka, trzaja i padova uverio sam se da ne mogu da stanem na noge. Kvaka na vratima mi je bila još jedina nada, ali se činila milion milja daleko.

Mičel Kortni, reklamoautor. Mičel Kortni, šef projekta Venere. Mičel Kortni, potencijalni uništitelj konzervacionista. Mičel Kortni koji se premetao po podu ćelije u zgradi najgore i najpokvarenije agencije na svetu, bez ikakve nade izuzev izdaje i - ako ga sreća posluži - blage smrti. Bar Ketu nikad neće saznati. Ona će misliti da sam umro kao budala na glečeru nespretno baratajaći baterijom...

Čuo se ključ u bravi. Dolazili su po mene.

Međutim, kada su se vrata otvorila, nisam video mnoštvo nogu u pantalonama, već samo jedan par tankih gležnjeva u najlonkama.

"Volim te", reče čudni mrtvački glas neke žene. "Rekli su mi da moram da čekam, ali nisam mogla." Bila je to Hedi sa svojom iglom u ruci.

Pokušao sam da dozivam u pomoć, ali sam bio potpuno paralizovan kad je zacakljenih očiju klekla pored mene. Izgledalo je kao da je temperatura u sobi pala za deset stepeni. Priljubila je svoje beskrvne usne na moje, osećao sam ih kao vrelo gvožđe, a onda mi se učinilo kao da mi je cela leva strana glave odsečena. To osećanje je trajalo nekoliko sekundi i mešalo se sa crvenim kolotovima i nesvesnicom.

"Probudi se", čuo sam mrtvački glas. "Želim te. Probudi se." Munja me udari u desni lakat i ja trgoh ruku. Ruka mi se pomerila.

Pomerila se.

Beskrvne usne se ponovo spustiše na moje, a igla mi se ponovo zabode u vilicu pogađajući tačno u nerv trigeminus. Borio sam se sa crvenim kolotovima koji su me obuhvatali. Ruka mi se pomerila. Probušila je membranu čaure i sad je mogla da se rascepi. Igla me ponovo ubode, ali je bol ovog puta otišao u desnu ruku. U jednom trzaju uspeo sam da je oslobodim.

Mislim da sam je zgrabio za vrat i stegao. Ne znam tačno i ne želim da znam. Ali posle pet minuta ni ona ni njena ljubav više nisu bili važni. Cepao sam i skidao plastiku sa sebe oslobađajući se i stenjući od ukočenosti.

Stražar u hodniku više nije predstavljao prepreku. Kad nije došao na moje krike, nikad neće ni doći. Izišao sam iz sobe i video stražara kako spava licem naslonjenim na sto. Kad sam prišao, video sam kako mu se između žila na mršavom vratu stvorila lokvica krvi i seruma. Jedan ubod pravo u kičmenu moždinu i Hedi je obavila posao. Mogu da potvrdim da je savršeno poznavala topografiju nervnog sistema.

Stražar je imao revolver, koji sam hteo da uzmem, ali nisam. U njegovim džepovima sam našao nekoliko dolara koji će mi koristiti više nego revolver. Požurio sam prema stepeništu. Sat na stražarevom stolu je pokazivao 6.05.

Već sam iskusio penjanje uza stepenice, a sad sam savlađivao silaženje. Ako vam je srce zdravo, onda je gotovo sasvim svejedno da li se penjete ili silazite niza stepenice. Trebalo mi je oko trideset minuta da siđem iz zemlje šefova do naseljenog dela stepeništa. Zaposleni potrošači su već počinjali da se bude. U prolazu sam se potukao bar šest puta i dobio sam ranu na licu. Spavači u Tontonovoj zgradi su bili prljava, bedna gomila koju nikad ne bi pustili u Šokenovu zgradu, ali to je bilo dobro. Moje prljavo odelo i rana na licu nisu privlačili ničiju pažnju. Čak su neke devojkice zviždale za mnom, ali to je bilo sve. Ljudi koji spavaju u prastarim zgradama kao sto su RCA i Empajer Stejt rastrgli bi me da sam im samo uzvratio pogled.

Sa vremenom sam dobro stajao. Napustio sam zgradu usred mase koja je vrila na vratima žureći na pneumatičku železnicu koja će ih odvesti na njihova bedna radna mesta. Učinilo mi se da vidim detektive u civilnim odelima kako sa prozora na drugom spratu pretražuju masu, ali nisam gledao gore i ušao sam u stanicu pneumatičke železnice.

Na automatu sam promenio sav novac u sitninu i ušao u kupatilo. "Hoćemo li zajedno pod tuš, prijatelju?" upita me neko. Tuš mi je bio neophodno potreban, i to da budem sam, ali nisam smeo da odbijem. Ubacili smo novčiće za po pet minuta slane vode i trideset sekundi slatke sa sapunom. Primetio sam da stalno trljam desnu ruku. Kad mi je voda zahvatila levi obraz, gotovo sam se zaneo od bola.

Posle tuširanja probio sam se do pneumatičke železnice i proveo

dva sata vozeći se po gradu pokušavajući da zametnem trag. Poslednja stanica mi je bila Tajms skver, u centru velikih pijaca. Dok su potrošači psujući teglili gajbe proteina u razne delove grada, pokušao sam da telefoniram Ketu, ali je nisam našao.

Telefonirao sam Hesteri u Šokenovoj zgradi. Rekao sam joj: "Podignite sav novac koji imate u banci; uzajmite odelo Starcelijusove proizvodnje i dođite što brže možete na mesto gde je vaša majka pre dve godine slomila nogu. Tačno tamo, zapamtite!"

"Mič", rekla je. "Da, zapamtiću. Ali moj ugovor..."

"Ne terajte me da vas molim, Hester", molio sam.

"Verujte mi. Pobriniću se za vas. Požurite, zaboga. I, ako vidite da su me uhvatili, pravite se da me ne poznajete. Sad, napred."

Prekinuo sam vezu i ostao u govornici sve dok ljudi koji su stajali napolju nisu počeli nervezno da lupaju na vrata. Polako sam obišao oko stanice, popio Najkafu, pojeo sendvič sa sirom i kupio jutarnje novine. Priča o meni je bio običan člančić na trećoj strani, a novine su imale svega četiri:

TRAŽI SE ZBOG KRŠENJA UGOVORA I UBISTVA.

Džordž Grobi se nije vratio na posao kod Klorele posle isteka važnosti propusnice i u međuvremenu je provalio u Tontonovu zgradu u prostorije šefava. Ubio je sekretaricu koja je slučajno naišla i pobegao.

Pola sata kasnije našao sam se sa Hesterom kod iste dizalice iz koje je pre dve godine izletela gajbica i slomila nogu njenoj majci. Izgledala je uplašeno. Po zakonu, i ona bi odgovarala za kršenje ugovora kao i 'Džordž Grobi'.

Uzeo sam paket sa odelom i upitao je: "Imate li hiljadu pet stotina dolara?"

"Otprilike toliko. Majka je izbezumljena..."

"Rezervižite mesta na prvom brodu za Mesec, ako je moguće još za danas. Naći ćemo se ovde, biću u novom odelu."

"Za nas? Mesec?" jauknula je.

"Da, za nas. Moram da bežim sa Zemlje pre nego što me ubiju. A ovog puta će stvarno uspeti."

12.

Moja mala Hester je slegla ramenima i otišla da stvara čuda. Deset sati kasnije stajali smo jedno pored drugog ispod rampe za lansiranje broda David Rikardo na Mesec. Ona se hladnokrvno predstavila kao Šokenova službenica koja ide na Mesec po specijalnom zadatku, a mene je upisala kao Grobija, analizatora prodaje šeste klase. Prirodno da pretraživanje grada u potrazi za Grobijem ekspeditorom devete klase nije obuhvatalo kosmodrom Astoriju. Naravno, radnici sa kanala koji beže od policije zbog kršenja ugovora i ubistva nemaju novaca za putovanje raketom. Uzeli smo kabinu i sledovanje prve klase. David Rikardo je bio tako konstruisan da su putnici uglavnom imali kabine i sledovanja prve klase. To nije bio brod za dokone radoznalce iz redova potlačenih petnaest šesnaestina stanovništva. Na Mesec se išlo samo poslom: rudarstvo - i malo razgledanja. Naši saputnici koje smo uspeli da vidimo na rampi bili su prezaposleni inženjeri, nekoliko radnika i glupavi bogataši sa ženama koji su putovali samo zato da bi mogli da kažu da su bili na Mesecu.

Posle uzletanja, Hester je bila histerično vesela, a potom se smirila. Jecala je na mom ramenu uplašena svim onim što je uradila. Bila je odgajena u duboko moralnoj, reklamobojažljivoj kući i od nje se nije moglo očekivati da poćini veliki komercijalni zloćin kakav je kršenje ugovora i da ostane potpuno spokojna.

Jecala je: "G. Kortni, Mić, kad bih samo bila sigurna da je to dobro! Znam da ste uvek bili dobri prema meni i da ne biste ćinili nepravdu, ali sam tako jadona i uplašena!"

Obrisao sam joj oći i odlućio.

"Reći ću vam sve, Hester", kazao sam. "Vi presudite. Tonton je oćkrio nešto užasno. Pronašao je ljude koji se ne povlaće pod pretnjom cerebrina kao kaznom za neizazvano komercijalno ubistvo. On misli da mu je g. Šoken oćeo Veneru na nemoralan naćin i neće prezati ni od ćega da je se ponovo dokopa. Pokušao je bar dva puta da me ubije. Mislio sam da je g. Ransted jedan od njegovih agenata koji je dobio zadatak da oćete Šokenov rad na projektu Venera. Sad, ne

znam. G. Ransted me je napao kad sam krenuo za njim na Južni pol, prebacio me na transporter radnika pod lažnim imenom i ostavio tuđe telo umesto mog. A", rekao sam, "u to su umešani i konzervacionisti."

Ona iznenađeno uzviknu.

"Ne znam kako su se oni uvukli", rekao sam. "Ali ja sam bio u konzervacionističkoj ćeliji..."

"Gospodine Kortni!"

"To mi je služilo kao maska", žurno sam objasnio. "Bio sam zarobljen na Kloreli u Kostariki i jedini put u slobodu izgleda da je vodio kroz mrežu konzervacionista. Imali su ćeliju u fabrici. Prišao sam im, pokazao im svoj talent i oni su me prebacili u Njujork. Ostalo znate."

Dugo je ćutala, a zatim reče: "Jeste li sigurni da je ovo dobro?"

Očajnički želeći da bude tako, rekoh odlučno: "Naravno, Hester!"

Ona mi se nasmeši. "Doneću hranu", reče, oraspoloživši se. "Vi bolje ostanite tu."

Posle nekog vremena rekao sam Hesteri: "Prokleti crnobertzijanac stjuard je doterao daleko! Pogledajte ovo!" podigao sam posudu sa vodom i kutiju sa hranom. Pečat je očigledno bio skidan sa obe stvari i isto tako je bilo očigledno da nedostaje vode. "Sledovanje hrane prve klase", nastavio sam govornički, "treba da bude osigurano protiv nasilnog otvaranja, ali jasno je da je ovde reč upravo o tome. Kako izgleda vaše?"

"Isto", rekla je nestrpljivo. "Tu se ništa ne može. Hajde da jedemo malo kasnije, g. Kortni." Trudila se da bude vesela. "Hoćemo li malo tenisa?"

"Možemo", progundao sam i postavio teren koji smo pozajmili iz odeljka za rekreaciju na brodu. Ona je igrala tenis bolje od mene, ali sad sam je pobeđivao bez muke. Koordinacija pokreta joj je bila vrlo slaba. Pogrešno je pritiskivala dugmad, tako da joj je lopta letela van igrališta i kad nije trebalo, ako ne bi sasvim promašila dugme ili ako ne bi propustila da levom rukom doda više snage lopti tako da je završavala u mreži. Pola sata vežbe nam je dobro činilo. Ona se razveselila i mi smo pojeli naša sledovanja.

Tenis pre obeda je postao tradicija. Ionako je u našoj skućenoj kabini bilo malo šta da se radi. Svakih osam sati ona bi otišla po naše

sledovanje. Ja bih gundao zbog nasilnog otvaranja kutija, igrali bismo tenis i onda jeli. Ostatak vremena smo provodili posmatrajući oglase (naravno Šokenove) na zidovima. Odlično, mislio sam. Šoken je na Mesecu i tamo ću ga sigurno naći. Misli su mi letele. Mesec, Šoken, Ketii. Mogao sam kao slučajno da pitam Hester o Džek O'Šiju, ali nisam. Plašio sam se da mi se možda neće svideti ono što je ona čula o tom heroju-kepecu i njegovom trijumfalnom putu od grada do grada, od žene do žene.

Monton glas prekide niz oglasa: SVI KUVARI U BRODSKU KUHINJU ZA POSLEDNJI TEČNI OBROK. OVO JE H-8 I NE SME SE UZIMATI VIŠE NIKAKVA ČVRSTA ILI TEČNA HRANA DO SPUŠTANJA.

Hester se nasmešila i izišla sa poslužavnikom.

Kao i obično, vratila se posle desetak minuta. Mesečeva gravitacija je počela da deluje tek toliko da mi se uznemirio stomak. Povraćao sam dok sam je čekao.

Vratila se sa dve posude Najkafe i veselo me ukorila "Hej, Mič, niste postavili igralište za tenis."

"Ne igra mi se. Hajde da jedemo." Pružio sam ruku da uzmem svoje sledovanje. "Dakle?"

"Samo jedan set?" molila je.

"Do đavola, devojko, zar me nisi čula", odsekao sam. "Ne treba da zaboravite ko je ko ovde." Verovatno da to ne bih rekao da nije u pitanju bila Najkafa. Posuda crvene Starcelijusove boje me je potpuno pomela - delirijum tremens maltene. Već dugo je nisam pio, ali je teško da se čovek oslobodi Najkafe.

Ona se uozbilji. "Izvinite, g. Kortni." A onda se iznenada uhvati za stomak iskrivljena lica. Iznenađeno sam je zgrabio. Bila je samrtnički bleđa i mlitava; stenjala je od bolova.

"Hester", rekoh. "Šta se desilo? Šta je..."

"Ne pijte", promuklo reče dok je rukom pritiskivala stomak. "Najkafa. Otrov. Vaše sledovanje. Ja sam ga probala." Noktima je prvo pocepala svoj najlonski veš, a zatim ih je zabila u kožu na stomaku gde je osećala najjači bol.

"Zovite lekara!" vikao sam u mikrofon koji se nalazio u kabini. "Žena umire!"

Glavni stjuard mi odgovori preko zvučnika: "Odmah, gospodine."

Brodski lekar će odmah doći."

Hesterino napregnuto lice poče da se opušta i ja se strašno uplaših. Ona nežno reče: "Keti je fufa. Ostavila te na cedilu. Mič sa fufom. Smešno. Ti si i suviše dobar za nju. Ona ne bi. Moj život. Tvoj." Lice joj se još jednom zgrči. "Žena protiv sekretarice. Smejuriya. Uvek je i bila. Nikad me niste ni poljubili..."

Nisam stigao da je poljubim. Umrla je dok je brodski lekar žurio prema našoj kabini. Lice mu se smrači. Odneli smo je u ambulantu i on je stavi u aparat za masažu srca.

Srce je ponovo počelo da joj radi, grudi su joj se dizale i spuštale i ona otvori oči.

"Gde... se... nalazite?" upita lekar razgovetno i glasno. Ona malo pomeri glavu i u meni se probudi nada.

"Reaguje?" šapano sam lekaru.

"Automatski", reče sa profesionalnom hladnoćom. Bio je u pravu. Pomerila je glavu još nekoliko puta, a očni kapci su joj nervozno zadrhtali. Međutim, sve su to bili refleksni pokreti. Uporno je nastavlja da postavlja pitanja: "Ko... ste... vi?" Čelo joj se nabra i usna zadrhta, ali to je bilo sve. Posle jednog trenutka uzaludne nade, ponovo je umrla.

Lekar poče blago da mi objašnjava: "Sad ću da isključim. Ne smete više da se nadate. Očigledno je da je nastupila nepovratna klinička smrt. Često je vrlo teško da osoba koja ima emocionalne veze poveruje..."

Posmatrao sam kako joj drhte kapci, jedan u dvočetvrtinskom, a drugi u tročetvrtinskom taktu. "Isključite je", rekoh promuklo. Kad sam rekao "je" mislio sam na Hester, a ne na mašinu. On isključi struju i izvuče iglu.

"Je li joj bilo muka?" upitao je. Klimnuo sam glavom. "Prvi put leti u svemir?" klimnuo sam glavom. "Bol u stomaku?" Opet sam klimnuo.

"Ranije se nije ni na šta žalila?" Odmahnuo sam glavom. "Da li je nekad imala vrtoglavicu?" Klimnuo sam glavom, mada nisam znao. On je na nešto ciljao. Postavljao je pitanja, a odgovori su bili očigledni kao kad mađioničar vadi karte iz rukava. Alergije, laka krvavljenja, glavobolje, bolne menstruacije, popodneveni zamor - najzad odlučno reče: "Mislim da je to Flajšmanova bolest. O tom oboljenju znamo samo toliko da, možda, potiče od nekag

poremećaja funkcije u adenokortikotropskim telima prilikom slobodnog leta. Time se prekida lančana reakcija rada tkiva koja podstiče fluid kičmene moždine..."

Pogledao me je i rekao promenjenim glasom: "Imam pića u kabini, možda biste hteli..."

Krenuo sam da uzmem flašu, a onda sam se setio: "Posle vas", rekao sam.

On klimnu glavom i bez ustručavanja povuče iz jednog od grlića na flaši iz koje su mogla da piju dvojica. Video sam kako mu se pomera Adamova jabučica. "Nemojte mnogo", upozorio me je. "Ubrzo se spuštamo."

Nekoliko trenutaka sam ćutao posmatrajući ga, a onda popih naskap bar četvrt litre pedesetpostotnog alkohola. Jedva sam se odvuкао u svoju kabinu.

Bilo mi je muka od mamurluka, tuge, straha i odvratnih formalnosti pri iskrcavanju na Mesec. Mora da sam izgledao prilično glupo jer sam nekoliko puta čuo kako članovi posade dovikuju ljudima sa kosmodroma: "Ne gnjavite momka. Izgubio je devojkę za vreme leta."

U kancelariji za prijem prepunoj beskrajnih upitnika ispostavilo se da ne znam ništa o svojoj misiji. Ja sam Grobi, analizator prodaje šeste klase i najbolje što su mogli da urade bilo je da me pošalju Fauleru Šokenu. Shvatio sam da je trebalo njemu da se javimo. Oni su samo zvznuli na tu mogućnost i poslali me da čekam na klupi dok oni pošalju upitnike Šokenovoj filijali u Luna Sitiju.

Čekao sam, posmatrao i pokušavao da mislim. Nije mi bilo lako. Zaposlena gomila u kancelariji za prijem sastojala se od ljudi koji su išli sa jednog mesta na drugo i obavljali pojedine poslove. Ja sam bio suvišan, kao posećeni palac sa kojim ne znate šta da počnete. Sad će me raskrinkati...

Na nekoliko metara od mene iznad pisaćeg stola počеше da se pale slova. Čitao sam poluzatvorenih očiju:

ŠOKEN PRIJEMNOG ODGOVOR NA UPITNIK NE OČEKUJEM MISIJU OVIM BRODOM KOD NAS NIJE ZAPOSLEN NIKAKAV GROBI FAULER ŠOKEN NIJE PITAN ALI JE NEMOGUĆE DA

POSTOJI NEKO TAKAV U ŠESTOJ KLASI PRIJAVITE GA RADITE
PO SVOME NAHOĐENJU OČIGLEDNO NIJE NAŠ KRAJ.

Zaista je bio kraj. Kod pisaćeg stola su tiho razgovarali i bacili poglede u mom pravcu. Svakog trenutka su mogli da pozovu nekog od Bernsovih detektiva koji su stajali po sobi.

Ustao sam sa klupe i umešao se u gužvu sa samo jednom preostalom mogućnošću. Napravio sam pokret rukom, konzervacionistički Znak velike opasnosti.

Jedan Bemsov detektiv se probio kroz gužvu i stavi mi ruku na rame. "Hoćeš li da praviš gužvu?" upitao je.

"Ne", rekoh. "Vodi me."

On poverljivo mahnu u pravcu stola i oni mu odgovoriše mahanjem i osmesima. Terao me je kroz iznenađenu gužvu ljudi kuckajući me palicom po donjem delu leđa. Ukočeno sam ga pustio da me sprovede iz kupole za prijem niz ulicu sa radnjama koja je ličila na tunel.

SUVENIRI SA MESECA, NAJJEFTINIJI U GRADU OPROBAJTE
DOBRU TRGOVINU NA MESECU NOVINE IZ VAŠEG GRADA

ODELA ZA MESEC U NAJAM

50 godina garantije

KOMPANIJA ZA IZNAJMLJIVANJE SIGURNIH ODELA ZA MESEC

73 godine garantije

MODA SA MESECA

Divni komadi odeće kojima ćete dokazati da ste bili ovde

VOREN ASTRON

Predskazivanje budućnosti iz zvezda samo uz zakazane sastanke

treptalo je i namigivalo na mene iz radnji dak su se novodošli turisti zijajući gurali uz i niz ulicu.

"Stoj", promumla detektiv. Stali smo ispod firme Voren Astron. On mi šapnu: "Otmi mi palicu i udari me po glavi. Ispali iz njene drške na

ulično svetlo. Uskoči u ovu radnju i pokaži im znak. Srećno - i nemoj da mi slomiš kost."

"Ti si - ti si -", mucao sam.

"Da", rekao je nevoljno. "Bolje bi mi bilo da nisam video tvoj znak. To će me koštati čina i povišice. Hajde, kreći."

Oteo sam mu palicu i pokušao sam da ga ne udarim ni mnogo jako ni mnogo slabo. Metak koji izlete iz palice razbi sijalicu i ta buka izazva vrisku i komešanje na ulici. Pucanj odjeknuo kao grom u zasvođenoj ulici.

Jurnuo sam kroz bela Astronova vrata i stvorio se pred visokim, mršavim čovekom sa kozjom bradicom.

"Šta znači ova gužva?" upitao me je. "Ja proričem samo ako je zakazano..." Zgrabio sam mu ruku. "Begunac?" upita odmah odbacujući hladni profesionalizam.

"Da, brzo."

Proveo me je kroz sobu do male i visoke opservatorije sa providnom kupolom u kojoj se nalazio teleskop, induske mape rasporeda zvezda, satovi i stolovi. Pomerio je jedan od stolova i on se okrete na šarkama oslobađajući otvor koji je vodio u podrum. "Silazi", rekao je. Sišao sam u mrak.

Podrum je bio dubok oko dva metra, a zahvatao je površinu od oko šest kvadratnih metara. Na zid su bili naslonjeni budak i lopata, a pored njih je stajalo nekoliko kofa punih mesečevog kamenja. Tu se očigledno radilo.

Prevrnuo sam jednu kofu i seo na nju. Pošto sam odbrojao pet stotina sedamdeset šest udaraca pulsa, seo sam na pod i prestao da brojim. Pokušao sam da uklonim mesečevo kamenje i da legnem. Dok sam to radio, čuo sam glasove tačno iznad sebe. Jedan je pripadao Astronu, a drugi, moglo se pogoditi, nekoj debeloj ženi. Izgleda da su sedeli za stolom koji je zatvarao moje sklonište.

"...zaista izgleda neobično, dragi doktore."

"Kako gospoda želi. Ako biste dozvolili jedan trenutak, vratio bih se na svoje astronomske tablice..."

"Ali, g. Astrone, ja nisam mislilac..."

"Gospođa će me izviniti što sam prebrzo stvorio zaključak da gospođa ne želi da mi da moj uobičajeni honorar... to je u redu. Sad, datum i čas rođenja."

Ona ih promuća, a ja se upitah kakve li probleme ima Astron sa ženama koje kriju godine.

"Dakle... Venera u kući Marsa... Merkur se povoljno uzdiže..."

"Šta je to?" upita ona sumnjičavo! "Ja prilično poznajem Veliku umetnost, ali tako nešto nikad nisam čula."

A onda hladan glas: "Gospođa mora da shvati da opservatorija na Mesecu stvara mogućnosti za koje gospođa ranije nije čula. Mesečeva opservatorija omogućava usavršavanje Velike umetnosti do stepena koji nije mogao ranije da se postigne kada se posmatralo kroz gusti i debeli sloj vazduha oko zemlje."

"A...a, naravno. To sam, naravno, čula. Molim vas, nastavite, g. Astrone. Hoćete li mi dopustiti da pogledam kroz vaš teleskop da vidim svoje planete?"

"Kasnije, gospođo. Dakle... Merkur se povoljno uzdiže, planeta borbi i smicalica ukrštena sa Jupiterom, koji nosi sreću, dakle..."

"Čitanje", posle kojeg su došla još dva slična, trajalo je oko pola sata, a zatim zavlada tišina.

Malo sam spavao, a onda me probudi jedan glas. Sto je bio podignut, a Astronova glava se ocrtavala u svetlu otvora. "Iziđi", rekao je. "Sledećih dvanaest sati nemamo čega da se bojimo."

Uspentrao sam se i primetio da je kupola opservatorije zamračena.

"Ti si Grobi", rekao je.

"Da", odgovorio sam prestrašen.

"Dobili smo izveštaj o tebi od kurira sa Rikarda. Bog će ga znati šta smeráš, to je za mene i suviše." Primetio sam da mu ruka stoji u stražnjem džepu. "Stvorio si se na Kloreli, ti si rođeni reklamoautor, prebacili su te u Njujork, kidnapovan si ispred muzeja - slučajno ili prema prethodnom dogovoru - ubio si devojkju i nestao i - sad si na Mesecu. Bog će znati šta smeráš. To je za mene i suviše. Uskoro će doći član Centralnog komiteta da te ispita i vidi šta će s tobom. Hoćeš li nešto da kažeš? Možda da priznaš da si provokator? Ili da si predmet manijačke psihoze?"

Ćutao sam.

"U redu", rekao je. Negde se čulo otvaranje i zatvaranje vrata. "To je, verovatno, ona", rekao mi je.

U sledećem trenutku u opservatoriju uđe moja žena Keti.

13.

"Mič", rekla je zaprepašćeno. "Pobogu, Mič", smejala se kao da ju je uhvatila histerija. "Nisi hteo da čekaš, a? Nisi hteo da ostaneš na ledu."

Astrolog izvadi revolver iz džepa i upita je: "Da li?"

"Ne, Voren. U redu je. Poznajem ga. Možete nas ostaviti nasamo. Molim vas."

Ostavio nas je. Keti se sruši u stolicu, drhteći. Ja sam stajao nepomičan. Moja žena je bila veliki konzervacionista. Mislio sam da je poznajem, ali nisam bio u pravu. Uvek me je lagala, a ja to nisam znao.

"Zar nećeš ništa da mi kažeš?" upitao sam.

Bilo je očigledno da se pribrala. "Šokiran?" upitala je.

"Ti, reklamoautor prve A klase ljubakaš se sa konzervacionistkinjom? Bojiš li se da će se to saznati i da će ti škoditi u poslu?" Ona se na silu podsmehnu, ali joj se lice uozbilji čim sam je pogledao. "Do đavola", prasnu. "Sve što sam od tebe tražila kad sam se osvestila bilo je da se izgubiš iz mog života i da mi se više ne vraćaš. Najveću grešku sam napravila kad sam sprečila Tontona da te ubije."

"Ti si naterala Ransteda da me udari?"

"Jer sam bila luda. Šta radiš sad ovde? Šta znače te tvoje divljačke majstorije? Zašto me ne ostaviš na miru?" vrištala je.

Keti konzervacionista. Ransted konzervacionista. Odlučivali su i radili ono što je bilo najbolje za jednog Miča. Tonton je odlučivao i radio ono što je bilo najbolje za jednog Miča. Pomerali su me po šahovskoj tabli kako su hteli.

"Damin pešak", rekao sam, podigao je i ošamario. Snaga joj se izgubi iz očiju, tako da je izgledala samo iznenađena. "Zovi onoga, kako se zvaše, unutra", rekao sam.

"Šta smerlaš, Mič?" upitala je pribrano.

"Zovi ga ovamo."

"Nećeš mi ti naređivati..."

"Hej, ti", viknuo sam. "Mađioničaru!"

Utrčao je pravo na moju pesnicu. Ketu mi se kao divlja mačka bacila na leđa dok sam mu pretresao džepove. Našao sam revolver, gadnu stvarčicu, automatski pištolj kalibra 0,25 i odbaci je na pod. Gledala me je iznenađeno, mehanički trljajući ugruvani kuk. "Ti si stvarno gadan", reče zapanjeno.

"Odjednom", složio sam se. "Da li Fauler Šoken zna da si na Mesecu?"

"Ne", reče trljajući palcem o kažiprst.

"Lažeš."

"Mali moj detektoru za otkrivanje laži", tepala mi je ironično. "Mali moj vatreni reklamoautoru..."

"Budi pristojna", rekao sam, "ili ćeš dobiti ovim posred lica."

"Pobogu", rekla je. "Ne misliš valjda ozbiljno." Ona polako podiže ruku ka licu gledajući u revolver.

"Milo mi je što si se opametila. Da li Fauler Šoken zna da si na Mesecu?"

"Ne, zapravo", rekla je posmatrajući revolver. "On me je savetovao da otputujem da prebolim svoj gubitak."

"Zovi ga. Neka dođe ovamo."

Ćutala je i nije ni pokušala da se približi telefonu.

"Slušaj", rekao sam. "Sad ti govori Grobi. Grobija su tukli, boli noževima, pljačkali i kidnapovali. Video je pre nekoliko sati kako mu je jedini prijatelj koga je imao otrovan. Njega je obradovala sadistkinja koja odlično poznaje anatomiju. On ju je zbog toga ubio i nije mu žao. On se toliko zaglibio u Klorelu da se nikada neće izvući. Traže ga zbog ubistva i kršenja ugovora. Žena za koju je mislio da ga voli pokazala se kao lažljivi fanatik i kučka. Grobi nema šta da izgubi. Mogu da pošaljem metak kroz kupolu i da se svi nadišemo praznine. Mogu da iziđem na ulicu, predam se i kažem sve što znam. Neće mi verovati, ali će proveravati da bi se uverili i pre ili posle će dobiti potvrdu moje izjave - meni će već biti uništen mozak, ali to nije važno. Nemam šta da izgubim."

"A", upitala je mirno, "šta imaš da dobiješ?"

"Prekini tu tvrdoglavost. Zovi Šokena."

"Samo još jedan pokušaj, Mič. Jedna reč me je posebno uvredila - 'fanatik'. Ima dva razloga zašto sam tražila od Ransteda da te onesvesti. Želela sam da sprečim Tontona da te ubije i želela sam da

malo okusiš život potrošača. Mislila sam... ne znam. Mislila sam da ćeš videti kako su svi postali pokvareni. To se teško vidi sa vrha. Sa dna se bolje uočava. Mislila sam da ćemo moći razumno da razgovaramo kad te vratimo u život i da ćemo moći zajedno da radimo na jednom poslu koji vredi raditi. Ali, nije išlo. Taj tvoj prokleti mozak - tako pametan, a tako izopačen. Ti samo želiš da ponovo postaneš prva A klasa i da jedeš, piješ i spavaš malo bolje od ostalih. Šteta što i ti nisi fanatik. Isti stari Mič. Pa, bar sam pokušala. Hajde, učini šta misliš da bi trebalo da učiniš. Ne vređaj me samo pričajući o tome. Neće me više povrediti nego one noći koje smo proveli vrišteći jedno na drugo. Ili kad sam obavljala konzervacionističke zadatke, a nisam mogla da ti kažem i kad sam morala da gledam tvoju ljubomoru. Ili kad sam te otpremila na Klorelu težeći da od tebe stvorim zdravog, razumnog čoveka uprkos onome što su reklame učinile od tebe. Ili što nikad nisam mogla potpuno da volim, da ti se cela dam, dušom i telom, zbog moje tajne. Bila sam vređana. Udaranje revolverom je šala prema onome kako sam bila vređana."

Nastupila je pauza, duga kao večnost.

"Zovi Šokena", rekoh nervozno. "Reci mu da dođe ovamo. Onda se gubi i povedi astrologa sa sobom. Ne znam - ne znam šta ću mu reći, ali ću se smilovati na tebe i tvoje prijatelje za nekoliko dana. Daću vam vremena da promenite sedišta i znake raspoznavanja i celu vašu glupu lakrdiju. Zovi Šokena i gubi se odavde. Ne želim više da te vidim."

Nisam mogao da joj vidim izraz lica dok je dizala slušalicu i pritiskala brojeve.

"Sekretaricu g. Šokena, molim", rekla je. "Ovde dr Nevin, udovica g. Kortnija. Nadam se da ćete me naći na spisku... hvala. Sekretaricu g. Šokena, molim. Ovde dr Nevin, udovica g. Kortnija. Mogu li da dobijem sekretaricu g. Šokena? Na spisku sam... hvala... Halo, gđica Grajs; ovde dr Nevin. Mogu li da dobijem g. Šokena?... Naravno... hvala..." Okrenula se meni i rekla: "Treba da sačekam nekoliko minuta." Minuti su prolazili u tišini, a zatim ona reče: "Halo, g. Šoken... dobro, hvala. Da li biste možda mogli da dođete, imam sa vama nešto važno da razgovaram... poslovno i privatno... što pre to bolje, na žalost... Prva ulica radnji, blizu prijemne - kod dr Astrona..."

ne, ne. Samo zgodno mesto za sastanak. Velika hvala, g. Šokene." Zgrabio sam slušalicu od nje i čuo Faulera Šokena kako kaže: "U redu je, draga moja. Misterija me privlači. Do viđenja." Klik. Ona je bila dovoljno pametna i mogla je da se pravi kao da razgovara, ali nije. Glas je bio pravi. Vratila su mi se sećanja na sastanke Odbora kada je završavao duge i teške sate rada rečima "Odlično, odlično!" a njegovo lukavo vođenje kroz naš zamršeni poziv me ispuni nostalgijom, osećao sam se kao kod kuće.

Tiho i uporno Keti je podizala astrologovo opušteno telo. Bez reči je izišla iz opservatorije. Vrata se otvoriše i zatvoriše.

Do đavola sa njom.

Prošlo je nekoliko minuta pre nego što se čuo veseli glas Faulera Šokena: "Keti! Gde si?"

"Ovamo", pozvao sam.

Dva naša Brinksova detektiva i Fauler Šoken uđoše. Lice mu je imalo purpurnu boju. "Gde je..." počeo je, a zatim: "Vi ličite na - ti si! Mič!" Zgrabio me je i oduševljeno okretao po okrugloj sobi dok su detektivi zapanjeno gledali. "Kakvu ste to šalu pripremili starcu? Šta je s tobom, momče? Gde je Keti?" Zaustavio se zadihan čak i pri slaboj mesečevoj gravitaciji.

"Radio sam neke tajne poslove", rekao sam. "Nažalost, upao sam u neprilike. Da li bi hteo da pozoveš još ljudi iz bezbednosti? Možda ćemo morati da se borimo sa Bernsovim ljudima iz filijale Luna Sitija." Naši brinksovci, koji su bili ponosni na svoj posao, srećno se isceriše.

"Naravno, Mič. Zovi", rekao je postrance naredniku koji veselo pritrča telefonu. "Zbog čega je sve ovo?"

"Za sada", rekao sam, "recimo da je to put na teren koji se pokvario. Recimo da sam se privremeno i samovoljno ponizio da bih ocenio kako stoji projekat Venera među potrošačima - i zaglavio sam. Fauleru, molim te da ne ulazimo u detalje. Loše se osećam. Gladan sam, umoran, prljav i uplašen."

"U redu, Mič. Ti znaš moju devizu. Nađi dobrog konja, pusti ga da misli svojom glavom i podržavaj ga do najveće mere. Do sada me nisi izneverio i - bog mi je svedok da mi je mило što te opet vidim. Koristićeš projektu Venera. Sve je krenulo naopako. Indeksi za Severnu Ameriku su opali na 3,77, a trebalo bi da budu bar 4,00 ili

još više. A obrt? Bože! Došao sam ovamo da regrutujem, znaš: mali napad na kompaniju Luna Sitija, na mesečeve rudnike i druge odeljke u potrazi za sezonskim ljudima."

Bilo je divno što sam ponovo među svojimima. "Ko vodi projekt?" pitao sam.

"Ja. Rotirali smo nekoliko ljudi iz Odbora, ali ništa nije vredelo. Osim drugih poslova morao sam sGm da preuzmem projekt Venera. Milo mi je što si se vratio!"

"Ransted!"

"On me zamenjuje, jadnik. U kakvu si to gužvu upao da ti je potrebna tolika zaštita? Gde je Ketij?"

"Molim te, kasnije... Traže me na Zemlji zbog ubistva i kršenja ugovora. Ovde sam sumnjiva osoba bez dokumenata. Osim toga, protivio sam se hapšenju, onesvestio sam detektiva i štetio svojinu Luna Sitija."

Bio je ozbiljan. "Znaš, ne sviđa mi se kršenje ugovora", rekao je. "Pretpostavljam da je bila neka formalna greška u ugovoru?"

"Nekoliko", uveravao sam ga.

Oraspoložio se. "Onda ćemo platiti kaznu za ostatak vremena i boriti se da se raščisti kršenje ugovora, ako je potrebno sve do Trgovinske komore, koja firma je u pitanju?"

"Klorela iz Kostarike."

"Hm. Srednje veličine, ali solidna. Odlični ljudi. Pravo je zadovoljstvo poslovati sa njima."

Ali ne odozdo nagore, mislio sam i ćutao.

"Siguran sam da je njihova krivica. A ako i nije, imam većinu ljudi iz Trgovinske komore u džepu. Moram nešto da učinim za svoje ljude, a?" On me krišom munu u rebra. Bio je beskrajno oduševljen što se oslobodio projekta Venera.

Ušlo je desetak naših brinksovaca. "To će biti dovoljno", sinu Fauler Šoken. "Poručniče, Bernsovi ljudi koji rade za Kompaniju Luna Sitija će možda pokušati da nam otmu g. Kortnija. Mi to nećemo dozvoliti."

"Ne, gospodine", reče poručnik hladnokrvno.

"Onda, idemo."

Išli smo niz Prvu ulicu radnji iznenadivši nekoliko zakasnelih turista. Iz ove ulice smo prešli u Prvu ulicu stanova, zatim Drugu i Treću i najzad stigli do Prve trgovačke ulice.

"Hej, vi!" viknu Bernsov pozornik. Mi smo išli raštrkano i on očigledno nije shvatio da su Brinksovi ljudi moja pratnja.

"Idi, igrajklikere, burazeru", reče mu narednik.

Pobledeo je, ali je zviznuo na uzbunu i u tom trenutku su ga naši ljudi izgazili i premlatili.

Bernsovi ljudi su jurili zasvođenim ulicama. Na vratima kuća pojavila su se radoznala lica. Naš komandir odeljenja naredi: "Gotovs!" i njegovi ljudi počeoše da vade cevi, postolja, redenike i ostale delove ispod svojih uniformi. Za tren oka su dva mitraljeza bila postavljena na svoja tronoga postolja spremna da otvore vatru na oba kraja ulice. Bernsovi ljudi se nesigurno zaustaviše nekoliko metara dalje. Stajali su neodlučno i klatili svoje palice.

Naš poručnik viknu: "Kakva vas nevolja muči, gospodo?"

Bernsov čovek odvrati: "Je li taj čovek Džordž Grobi?"

"Jeste li vi Džordž Grobi?" upita me poručnik.

"Ne, ja sam Mičel Kortni."

"Čuli ste ga", viknu poručnik. Nišandžije su otkočile svoje mitraljeze na znak svog komandira. Zvuci koji su se čuli pri napinjanju mitraljeza tako su odjeknuli od svodova da su se i poslednji radoznalci povukli.

"Ej", slabim glasom reče Bernsov čovek, "onda je u redu. Možete da produžite." Okrenuo se ostalim pozornicima. "Dakle? Šta čekate, punjene ptice? Zar me niste čuli?" Oni su ga poslušali, a mi produžismo niz Prvu trgovačku ulicu. U broju 75 nalazila se filijala Kompanije Fauler Šoken u Luna Sitiju. Ušli smo zvizdućući. Naši ljudi su postavili mitraljeze u predvorju.

Bila je to fantastična predstava. Nikad nisam video tako nešto. Šoken mi je sve objasnio dok me je vodio u unutrašnjost agencije, "Tako ti je to na granici, Mič. To je nešto što bi trebalo da ubaciš u svoje tekstove. 'Uravntimerovka', tako to zovu. Rang pojedinca ovde ne vredi mnogo. Do zuba naoružan vod predstavlja vrhunac zakona u stratosfeti. To je vraćanje na elementarne stvari u životu; čovek je čovek bez obzira koliko mu je visok broj službe bezbednosti."

Prošli smo kraj jednih vrata. "O'Šijeva soba", rekao je. "Naravno, još se nije vratio. Čovečuljak je otišao u lov na ružine pupoljke dok još može - a neće još dugo. Jedini dosadašnji putnik na Veneru. Prevazići ćemo ga, zar ne, Mič?"

Uveo me je u malenu spavaću sobu i spustio mi krevet. "Zabavljaj se ovim", rekao je vadeći svežanj beležaka iz unutrašnjeg džepa na kaputu. "Nekoliko beležaka da pregledaš. Poslaću ti nešto za jelo i Najkafu. Sat-dva rada na beleškama, a zatim san pravednika, a?"

"Da, g. Šoken."

Pogledao me je veselo i otišao, navukavši zavesu. Bezizrazno sam buljio u beleške. "Šestbojni dvostruki kamioni. Napasti ranije neusp. let. Cit. Lirojd. 1959, Holden. 1961. Mek Gil 2002 i ost. herojske pionire, nesebične žrtve itd. itd. Ne pominjati Majer-Vajtov pad 2010. jer verovatno eksploz. pre nego ušli Mesečevu orb. Pokušati odstranjivanje slučaja M-U iz novinske dokument i istor. arhiva. Predračun troškova. Pretražiti arhive i naći slike L, H i MG. 1. plav, 2. smeđ, 3. riđ. Vasijski brodovi u pozadini. Senke. Zadihana žena, ali zaneseni pogledi heroju pionira ne obraćaju pažnju. Pikantnih knjiga nema..."

U sobici sam našao olovku i hartiju. Počeo sam da pišem: "Bili smo obični momci. Voleli smo Zemlju i sve lepo što nam je pružala. Jutarnja šolja Najkafe... prvi dim 'stara'... divno osećanje novog Verilijeovog prugastog odela... topao osmeh devojke u svetloj prolećnoj haljini - ali sve to nije bilo dovoljno. Postojala su udaljena mesta koja smo morali da vidimo i stvari koje smo morali da saznamo. Mali momak je Lirojd, 1959, ja sam Holden, 1961, crvena kosa pripada Mek Gilu, 2002. Da, mi smo mrtvi, ali smo bili na udaljenim mestima i saznali smo ono što smo morali saznati pre nego što smo umrli. Ne žalite nas. Sve smo učinili zbog vas. Sedokosi astronomi su mogli da nagađaju o Veneri. Otrovni gas, govorili su. Vetrovi su toliko vreli da se kosa pali i toliko jaki da podižu i bacaju ljude na veliku daljinu. Ali, oni nisu bili sigurni. Šta radite kad niste sigurni? Odete i vidite."

Čuvar je ušao sa sendvičima i Najkafom. Jeo sam i pio jednom rukom, dok sam drugom pisao.

"Za to vreme smo imali relativno dobre brodove. Spakovali su nas i snabdeli sa dovoljno goriva da stignemo tamo, ali nije bilo goriva za povratak. Ne žalite nas; morali smo da saznamo. Uvek je postojala mogućnost da su astronomi pogrešili, da ćemo moći da se izvučemo, da dišemo čist vezdah i da se kupamo u hladnoj vodi - i da se snabdemo gorivom za povratak sa divnim novostima. Ali, nije

ispalo tako. Ispalo je da astronomi nisu pogrešili. Lirojd nije čekao da umre od gladi u svojoj krletki; otvorio je kabinu i udahnuo metan pošto je završio svoj dnevnik. Moja krletka je bila lakša. Vetar ju je podigao i razbio - mene sa njom. Mek Gil je imao više hrane i pića i teži brod. Sedeo je tamo i pisao nedelju dana i onda - pa, bilo je izvesno šta će mu se desiti. Sa sobom je poneo cijanid. Ali, ne žalite nas. Bili smo tamo i videli smo i na izvestan način smo poslali vesti jer se nismo vratili. Sad znate šta i kako da radite. Znate da su astronomi u pravu. Venera je divlja žena i zato morate da imate opremu i znanje da biste je ukrotili. Kad je ukrotite, biće dobra prema vama. Ne žalite nas, kad nađete nas i naše krletke. To smo učinili za vas. Znali smo da nas nećete izneveriti."

Ponovo sam bio stari Mič Kortni.

14.

"Molim te, Fauleru", rekao sam. "Nemoj danas, sutra." Oštro me je pogledao. "U redu, Mič", rekao je. "Do sada nikad nisam sedeo na zadnjem sedištu u kolima." Pokazao je jednu od svojih sposobnosti koje su učinile da bude gazda. Začas je iz glave izbacio radoznalost koja ga je pekla da sazna gde sam bio i šta sam radio. "Ovo ti je dobar članak", rekao je, udarivši rukom po tekstu koji sam napisao prethodne noći. "Razgovaraj sa O'Šijem. On jedini može da ti dG pravi utisak po sistemu vidi-oseći-pomiriši-oslušni-okusi. I spakuj se za povratak brodom Vilfredo Puerto. Umalo sam zaboravio, pa ti i nemaš šta da pakuješ. Evo ti nešto novca i kad stigneš kupi šta ti treba. Povedi sa sobom nekoliko momaka. 'Uravnilovka' - ne zaboravi." Namignuo mi je.

Otišao sam u susednu sobicu i našao O'Šija sklupčanog u krevetu kao mačka. Kada se okrenuo i prazno me pogledao, mali čovek je izgledao bolesno. "Mič", rekao je zbunjeno. "Opet strašni snovi."

"Džek", rekao sam ubedljivo. "Probudi se, Džek."

Odskočio je i uspravio se u krevetu gledajući me. "Kakav je sad ovo trik?... Zdravo, Mič. Sećam se. Rekli su mi nešto o tebi kad sam jutros stigao." Držao je glavu obema rakama. "Umirem", rekao je izgubljen. "Nađi mi neki lek, hoćeš li? Poslednji savet koji ću ti dati kad budem umirao jeste: nikad ne budi heroj. Ti si i suviše dobar momak..."

Čovečuljka obuze obamrlost dok se polako njihao pri svakom otkucaju srca. Otišao sam u kuhinju i uzeo Najkafu, Maksčaj i parče hleba. Kad sam već bio pošao natrag, vratio sam se do bara i uzeo dupli viski.

O'Ši je pogledao u poslužavnik i štucnuo. "Šta je, do đavola, ovo?" upitao je slabašno gledajući u Najkafu, Maksčaj i hleb. Iskapio je viski, stresao se i pogledao me.

"Dugo te nisam video, Džek", rekao sam.

"O", uzdahnuo je. "Pomoglo mi je. Zašto mešanje pića otežava mamurluk?" Pokušao je da se uspravi do svoje pune visine od devedeset centimetara, ali se ponovo sruši u krevet dok su mu noge

drhtale. "Mislim da mi je još ostalo da se zakaluđerim. Živim onako kako to moj ugled zahteva, a to me polako, ali sigurno ubija. O, ta divna turistkinja iz Nove Škotske! Sad je proleće, zar ne! Šta misliš da li to nešto objašnjava? Možda u njoj ima eskimske krvi."

"Sad je kasna jesen", rekao sam.

"Uf. Možda ona nema kalendar... Dodaj mi tu Najkafu." Bez "molim", bez "hvala." Uobrazio čovek da je svet njegov i da svi moraju da rade ono što on želi. Promenio se.

"Hoćeš li moći danas da radiš?" upitao sam ga pomalo hladno.

"Možda", reče nezainteresovano. "Ovo je Šokenovo delo u svakom slučaju. Čuj, šta se to događalo sa tobom?"

"Istraživao sam", rekoh.

"Jesi li video Ketí?" pitao je. "Divnu devojkú imaš, Mič." Osmeh mu je možda poticao od prijatnih uspomena. U svakom slučaju, nije mi se uopšte dopao.

"Milo mi je što si uživao u njoj", rekoh drsko. "Svrati kad god zaželiš." Dunuo je u Najkafu i rekao, pažljivo spuštajući šolju: "Kakav si to posao mislio da treba da se radi?"

Pokazao sam mu članak. Srkao je Maksčaj i počeo je da se sređuje dok je čitao.

"Sve si pomešao", rekao je najzad prezrivo. "Ne znam da su Lirojd, Holden i Mek Gil toliko poznati, ali sam siguran da su beznačajni istraživači. Čoveka Venera ne vuče, njega guraju tamo." Sedeo je prekrštenih nogu i razmišljao.

"Mi pretpostavljamo da vuče", rekao sam. "Ako hoćeš, mi pokušavamo da ubedimo ljude da ih Venera vuče. Od tebe jedino tražimo da u članak ubaciš nekoliko čulnih utisaka. Samo nekoliko stvari, onako kako ti misliš o tome?"

"Sa gađenjem", rekao je dosađujući se. "Hoćeš li da mi zauzmeš tuš, Mič? Deset minuta sveže vode, vruće. Nije važno koliko će da košta. I ti ćeš biti slavan. Samo treba da imaš sreće kao ja." Prebacio je svoje kratke noge preko ivice kreveta i posmatrao prste koji su se klatili desetak centimetara iznad poda. "Pa", uzdahnu, "ja uzimam dok vredi uzimati."

"Šta će biti sa člankom?" upitao sam.

"Potraži moje izveštaje", rekao je. "Šta je bilo sa tuširanjem?"

"Potraži svoga slugu", rekao sam i besan izišao napolje. U svojoj

sobici sam se nekoliko sati znojio dok sam ubacivao čulne utiske u članak. Uzeo sam vod pratilaca i krenuo u kupovinu. Nije bilo čarki sa patrolama. Primetio sam da se u izlogu Astronove radnje nalazi objava:

Dr Astron žali što je po hitnom poslu morao da ode na izvesno vreme na Zemlju.

Upitah jednog od momaka: "Je li Rikardo odleteo?"
"Pre nekoliko sati, g. Kortni. Sledeći brod je Puerto, sutra."
Znači mogao sam da govorim.

Ispričao sam Fauleru Šokenu celu priču.
Fauler Šoken nije verovao ni jednu jedinu reč.
Bio je ljubazan i nije hteo da povredi moja osećanja. "Niko ne baca krivicu na tebe, Mič", rekao je ljubazno. "Pretrpeo si mnoge nevolje. To nam se svima događa u borbi sa realnošću. Nisi ostavljen sam sebi, momče. Razmotrićemo celu stvar. Svakome je potrebna pomoć s vremena na vreme. Moj analitičar..."

Čini mi se da sam dreknuo na njega.

"De, de", reče još uvek ljubazan i pun razumevanja. "Tek tako - laici ne smeju da se mešaju u ove stvari, ali mislim da znam ponešto o tome i mogu da govorim objektivno - dozvoli mi bar jednom da pokušam da ti objasnim..."

"Objasni ovo!" viknuo sam na njega i poturio mu svoj promenjeni tetovirani broj službe bezbednosti.

"Ako hoćeš", rekao je mirno. "To je deo cele slike tvog kratkog, da ga tako nazovemo, izleta iz realnosti. Bio si na psihološkoj probi. Pobegao si od sebe samog. Prihvatio si novi identitet, što je moguće udaljeniji od tvog normalnog, radnog i beskrajno sposobnog identiteta. Odabrao si lenji, laki život skramera, opuštenog na tropskom suncu..."

Sad sam znao ko nije imao veze sa realnošću.

"Tvoje jezive klevete protiv Tontona su kristalno jasne, ovaj, osobi koja donekle razume porive naše podsvesti. Milo mi je što si ih izrekao. To je značilo da si krenuo natrag ka realnosti. Šta je naš

glavni problem - glavni problem pravog Miča Kortnija, reklamoautora? Onemogućiti opoziciju! Slomiti konkurenciju! Uništiti je! Tvoja fantazija o Tontonu ukazuje, ovaj, obavještenoj osobi da se vraćaš pravom Mičelu Kortniju, reklamoautoru. Zavijena u simbole, pomračena protivrečnim stavovima, fantazija o Tontonu je ipak jasna. Tvoj zamišljeni susret sa devojkom 'Hedi' pravi je primer iz udžbenika!"

"Do đavola s tim", dreknuo sam. "Pogledaj mi vilicu! Vidiš li rupu? Još me boli!"

On se samo nasmešio i rekao: "Budimo zadovoljni što nisi sebi učinio ništa gore, Mič. Vidiš..."

"A, Keti?" upitah promuklo. "A podaci o konzervacionistima koje sam ti dao? Hvatanja, znaci raspoznavanja, lozinke, sastajališta?"

"Mič", reče iskreno, "kao što sam rekao, ne bi trebalo da se mešam, ali to sve nije stvarno. Seksualna odvratnost stvorena pretvaranjem tvoje ličnosti u 'Grobija'-Kortnija poistovetila je tvoju ženu sa predmetom mržnje i straha, konzervacionistima. 'Grobi' je pažljivo uredio sve tako da tvoji podaci o konzervacionistima ne mogu da se proveriti, dakle, ni da se dokažu. 'Grobi' je za tebe uredio - za pravog tebe, mislim - da dobiješ imaginarne 'podatke' i da ih znaš sve dok konzervacionisti ne iskoriste priliku da ih promene. 'Grobi' je delao u samoodbrani. Kortni se vraćao i on je to znao; 'Grobi' je osećao da gubi tlo pod nogama. Vrlo dobro; on je dobro upotrebio vreme. On je sve podesio tako da može da se vrati..."

"Ja nisam lud!"

"Moj analitičar..."

"Moraš da mi veruješ!"

"Ovi nesvesni sukobi..."

"Kažem ti da Tonton ima ubice!"

"Znaš li šta me je uverilo, Mič?"

"Šta?" upitah gorko.

"Fantazija o ćeliji konzervacionista u Pilencetu. Simbolizam..." zastao je za trenutak. "Da, tu nema greške."

Digao sam ruke od svega sem od jedne stvari: "Da li ljudi još povlađuju ludacima, g. Šokene?"

"Ti nisi lud, momče. Tebi je samo potrebna pomoć kao mnogim..."

"Biću određeniji. Hoćeš li mi povlađivati samo u jednom pogledu?"

"Naravno", nasmejao se povlađujući mi.

"Uzmi čuvare za sebe i mene. Tonton ima ubice - sigurno; ja ili Grobi ili neko drugi misli da Tonton ima ubice. Ako mi budeš učinio da uzmeš čuvare za sebe i mene, obećavam da neću više da pravim gluposti i pričam koješta. Čak ću otići i do tvog analitičara."

"U redu", nasmešio se povlađujući mi.

Jadni Fauler. Ko bi mogao da mu zameri? Svaka reč koju sam izgovorio kosila se sa njegovim svetom iz snova. Moja priča je bila huljenje na Boga Reklame. On nije mogao da veruje da ja - pravi ja - verujem u nju. Kako je mogao Mičel Kortni, reklamoautor, da mu kaže tako strašne stvari kao što su:

Interesi proizvođača i potrošača nisu isti.

Većina ljudi na svetu je nesrećna.

Radnici ne nalaze odmah posao koji im najviše odgovara.

Preduzimači ne igraju fer i po pravilima.

Konzervacionisti su mentalno zdravi, inteligentni i dobro organizovani.

Za njega su to bili udarci maljem, ali Fauler Šoken je bio elastičan. Malj je odskakao i tragovi koje je ostavljao bili su prolazni. Za sve je postojalo objašnjenje, a Reklama nije mogla da pogreši. Prema tome, Mičel Kortni, reklamoautor, nije sedeo tu i pričao mu te strašne stvari. To je bio zli, neukrotivi deo Mičela Kortnija ili đavolski "Džordž Grobi" ili neko drugi - bilo ko sem Kortnija.

Na rastrojen način koji bi oduševio Faulera Šokena i njegovog analitičara rekoh sebi: "Znaš, Mič, to govoriš kao konzervacionista."

Odgovorio sam: "Pa, i jesam. To je strašno."

"Pa", odvratio sam. "Nisam znao za to. Možda..."

"Da", rekoh zamišljeno. "Možda..."

Aksiom našeg zanata jeste da su stvari nevidljive, sem ako se ne nalaze na osnovi različite boje. Kao, na primer, mišljenja i stavovi Faulera Šokena.

Povlađuj mi, Fauleru, mislio sam. Čuvaj me. Ne želim ponovo da uletim u fantaziju sa Hedi. Simbolizam je možda očigledan, ali ona me je stvarno ubola svojom simboličnom iglicom.

15.

Ransted nije bio tamo kad se naša mala procesija pojavila u oblasti šefava u Šokenovoj zgradi. Procesiju smo sačinjavali Fauler, ja, Džek O'Ši, sekretarice i naoružani vod koji sam tražio.

Ranstedova sekretarica nas je obavestila da će se on odmah vratiti i mi smo čekali... i čekali... i čekali. Jedan sat kasnije primetio sam da se verovatno neće vratiti. Dva sata kasnije obavestili su nas da je pronađeno smrskano telo na ispustu zgrade, nekih trideset metara niže. Identifikovanje je bilo vrlo, vrlo teško.

Sekretarica je histerično plakala i otvorila nam Ranstedov sto i sef. Tamo smo pronašli dnevnik koji se odnosio na nekoliko poslednjih meseci Ranstedovog života. Izmešano sa detaljima o poslu, ljubavnim avanturama, beleškama o budućim kampanjama, zapisima o dobrim restoranima u zabačenim delovima grada i sličnim stvarima bilo je uneseno i sledeće: "Sinoć je ponovo bio ovde. Rekao mi je da se više založim u vezi sa zaštitnim odelom. Plaši me... Kaže da u Starcelijusovoj kampanji treba imati više hrabrosti. Strahovito me plaši. Mislim da je plašio sve oko sebe kad je bio živ... Dž. V. H. ponovo sinoć... Prvi put sam ga video po danu. Skočio sam i viknuo, ali niko nije obratio pažnju. Poželeo sam da ode... Zubi Dž. V. H. danas izgledaju veći i oštiji. Treba neko da mi pomogne... Rekao je da ne valjam, da sramotim profesiju..."

Posle izvesnog vremena smo shvatili da je "on" - duh Džordža Vašingtona Hila, tvorca naše profesije, osnivača reklamnih pesmica, pronalazača vrednosti šoka i bog te pita čega još.

"Jadnik", reče Šoken, bled u licu. "Jadni, jadni čovek. Da sam samo znao. Da je samo na vreme došao do mene."

Poslednji pasus je glasio: "Rekao mi je da ne valjam. Znam da ne valjam. Nisam dostojan profesije. Svi to znaju. Vidim im na licima. Svi to znaju. On im je rekao. Proklet. Proklet bio i on i njegovi zubi. Proklet..."

"Jadnik", reče Šoken, gotovo jecajući. Okrenuo se meni i rekao. "Vidiš! Napori naše profesije..."

Naravno da sam video. Namešten dnevnik i gomila protoplazme koja

nije mogla da se identifikuje. Možda je to bilo samo devedeset kilograma Pilenceta dole na ispustu zgrade. Ali nije vredelo da pričam. Klimnuo sam ozbiljno glavom, povlađujući mu.

Vratio sam se na svoj posao na čelu projekta Venera. Svakodnevno sam išao kod Faulerovog analitičara i držao se svoje naoružane pratnje. Na tugaljivim sastancima stari bi mi govorio: "Moraš da se oslobodiš tog simbola, Mič. To je jedino što stoji između tebe i stvarnosti, Mič. Dr Loler mi je rekao..."

Dr Loler je rekao Fauleru ono što sam ja rekao dru Loleru - da moja 'integracija' sporo napreduje. Najmio sam studenta medicine da mi razradi sve traume pod pretpostavkom da je vreme koje sam proveo kao potrošač bilo fuga psihoze i on mi je doneo neke rezultate. Neke sam morao da odbacim jer nisu bili u skladu sa mojim dostojanstvom, ali je ipak ostalo dovoljno da dr Loler svaki čas ispušta olovku. Jednog dana smo radili na njihovom uklanjanju i ja sam se dosađivao kao nikad.

Jedino čega nisam mogao da se odreknem bilo je moje uporno tvrđenje da su moj i Faulerov život u opasnosti.

Fauler i ja smo se sve više zbližavali - kao i pre. Mislio je da me je preobratio. Bilo me je stid što se zamlaćujem sa njim. Bio je dobar prema meni, ali u pitanju su bili život ili smrt. Sve ostalo nije bilo važno.

Jednog dana, Fauler Šoken mi blago reče: "Mič, na redu je primena herojskih mera. Ne tražim od tebe da se lišiš svoje ograde od realnosti, ali ja ću da raspustim svoju pratnju."

"Ubiće te, Fauleru!" puklo je iz mene.

Blago je njihao glavom. "Videćeš, ja se ne bojim." Nije vredelo raspravljati se. Posle kraćeg razgovora, vođenog na zdravim psihološkim principima, on reče poručniku kancelarijskog voda: "Više mi nećete biti potrebni. Molim vas, javite se sa svojim ljudima u Centar za bezbednost da vas rasporede na drugo mesto. Velika vam hvala na odanosti i pažnji koju ste mi ukazali tokom ovih nekoliko nedelja."

Poručnik je otpozdravio, ali se na njegovom licu, kao i na licima njegovih ljudi, videlo da su nezadovoljni. Napuštali su lak posao u oblasti šefova i kretali na teže zadatke u patroli ili noćnoj smeni, ili na zaštitu pošte i kurira, a sve to u nemoguće radno vreme. Izišli su, a

ja sam znao da su časovi Faulera Šokena odbrojani.

Te noći, na povratku kući, zadavio ga je neki čovek koji je prethodno pretukao šofera i umesto njega seo za volan Faulerovog kadilaka. Ubica, poluidiot, suprotstavljao se hapšenju i smejaio se dok su ga prebijali. Tetovirani broj je bio uklonjen tako da nije mogao da bude identifikovan.

Lako možete pretpostaviti kako se sutradan radilo u kancelariji. Održan je komemorativan sastanak Odbora i donet zaključak o tome koliko je to veliki gubitak i da to Velika profesija nikada neće preboleti i tako dalje. Izjave saučešća stizale su sa svih strana, pa čak i od Tontona. Gledali su me čudno kad sam Tontonov telegram zgužvao u šaci i rekao nešto što nije za štampu. Na kraju krajeva, trgovačko suparništvo ima svoje granice. Svi smo mi džentlmeni. Oštra, čista borba, i neka pobedi najbolja agencija.

Međutim, niko iz Odbora nije obraćao pažnju na to. Svi su mislili samo na jednu stvar: na akcije Šokenovog bloka.

Kompanija Fauler Šoken raspolagala je kapitalom od 7×10^{12} megadolara, paritet glasnih akcija je bio $M\$2 \cdot 0,1$, što je iznosilo 7×10^{13} akcija. Od ovih, samo $3,5 \times 10^{13} + 1$ akcija mogli su da kupe samo službenici koji su imali ugovor AAAA kategorije ili, tačnije, globalno uzevši, prva A klasa. Ostale akcije po redu kategorije ugovora prodavane su na otvorenoj berzi da bi javnost bila zainteresovana za Kompaniju Fauler Šoken. Po svom običaju, Fauler Šoken je preko svojih ljudi kupovao ove akcije na opskurnim berzanskim mestima, gde su se i prodavale.

Na svoje ime on je imao skromnih $0,75 \times 10^{13}$ akcija, a ostatak je delio široke ruke. Ja sam, iako relativno mlad, uprkos činjenici da sam bio na drugom mestu u našoj kancelariji, sakupio putem bonova i stimulativoog dela plate samo oko $0,857 \times 10^{12}$ akcija. Najbogatiji čovek za akcionarskim stolom bio je Harvi Bruner. On je bio najstariji saradnik Faulera Šokena i tokom godina je uspeo da naslaže $0,83 \times 10^{13}$ akcija. (Normalno, on je imao većinu u odnosu na Faulera, ali je, naravno, znao da ako bi došlo do glasanja, onaj ostatak od $3,5 \times 10^{13} + 1$ akcija misteriozno bi prešao na Faulerovu stranu. Međutim, on je bio lojalan.) Izgleda da je mislio da će biti naslednik i neki naivni ljudi iz Odejenja za ispitivanje i razvoj već su mu se ulizivali.

On je bio strahovito nekreativan, ali zato neverovatno pošten radnik. Pod njegovom tromom rukom delikatna Kompanija Fauler Šoken bi se raspala za godinu dana.

Kad bih se kladio, stavio bih novac na Silerija, šefa Sredstava masovne komunikacije, kao na ličnost koja će doći na vrh Šokenovog bloka, pa onda naniže do sebe, na koga bih morao da uložim mnogo, mnogo više. Bilo je očigledno da većina ima isto mišljenje, izuzimajući Brunera i nekoliko budala. Moglo se reći da je Sileri bio okružen malom svitom koju je trebalo poštovati, a koja se sigurno sećala Faulerovih primedbi: "Sredstva su, gospodo, alfa i omega!" i "Sredstva su za mozgove, reklamoautori za talent!" Ja sam, praktično, predstavljao gubavca na kraju stola čija je pratnja ćutke pratila sve što se događa. Sileri ju je jednom odmerio pogledom, a ja sam ga pročitao kao knjigu: "To traje već prilično; prvo što ćemo učiniti jeste da stanemo na put takvoj ekscentričnosti." Najzad dođe ono što smo toliko željno očekivali. "Stigla su gospoda iz Odseka za zaostavštine Udruženja američke arbitraže."

Po tradiciji, izgledali su kao na pogrebu. Oveštalost ili nedostatak smisla za humor sprečili su ih da se nasmeju kad im je Sileri uputio kratku dobrodošlicu u kojoj se osvrnuo na njihovu tužnu dužnost i na to kako bismo mi više voleli da smo ih sreli u srećnijem trenutku.

Pročitali su testament mrmljajući i razdelili nam po jedan primerak. Deo koji sam ja dobio glasio je: 'Svom dragom prijatelju i saradniku Mičelu Kortniju poveravam i ostavljam svoj prsten od orahovine sa slonovačom (broj proizvodnje 56.987) i mojih sedamdeset pet akcija u Institutu za difuziju psihoanalitičkih saznanja, njujorškoj organizaciji koja radi bez profita, sa preporukom da svoje slobodno vreme posveti aktivnom učešću u ovoj organizaciji i pomaganju njenog plemenitog rada.' "Pa, Mič", rekoh sebi. "S tobom je gotovo." Bacio sam tekst na sto i zavalio se u stolicu da brzo ispitam okolinu.

"Loše vesti, g. Kortni", reče mi neki saosećajni čovek iz Odeljenja za ispitivanje koga sam jedva poznao. "G. Sileri izgleda da je zadovoljan sobom."

Bacio sam pogled na Silerijevo nasleđe - prvi pasus. Naravno, dobio je Faulerove lične akcije i veliki broj akcija u Sindikatu za upravne investicije, Korporaciji potpisnih akcionara i mnogim drugim.

Čovek iz Odeljenja za ispitivanje je pregledao moj primerak

testamenta. "Ako dozvolite, da tako kažem, g. Kortni", rekao mi je, "stari je trebalo da vam ostavi više. Nikad nisam čuo za to preduzeće, mada sam prilično upoznat sa problemom psihoanalize." Učinilo mi se kao da čujem Faulera kako se smeje, uspravih se kao strela: "E, stari..." procedio sam. Tako nešto je sasvim ličilo na njega, kao što ključ pristaje bravi, da sa svojim bizarnim smislom za humor baci ulje na vatru.

Sileri se iskašljavao, a trenutno ćutanje zavlada u sobi.

Veliki čovek progovori. "Mislím, gospodo, da nas je ovde suviše. Molio bih da neko utvrdi i zamoli sve one koji nisu članovi Odbora da napuste salu."

Ustao sam i rekao: "Nemoj da se deranžiraš, Sileri. Hajdemo, momci. Sileri, možda ću se vratiti." Sa pratnjom sam napustio salu.

Pokazalo se da je Institut za difuziju psihoanalitičkih saznanja, njujorška organizacija koja radi bez profita, otrcani trosobni apartman u centru Jonkersa. U prednjoj sobi je sedela jedna zlovoljna stara žena i kuckala po mašini. Ličila je na ličnost iz Dikensovih romana. Na rasklimatanoj polici ležale su razne brošure upljivane od muva.

"Ja sam iz Kompanije Fauler Šoken", rekao sam joj

Ona skoči. "Izvinite, gospodine! Nisam vas primetila. Kako je g. Šoken?"

Rekao sam joj kako je i ona poče da cmizdri. Bio je tako dobar čovek, davao je tako velikodušno za našu stvar. Šta će sad ona i njen jadni brat da rade? Jadni g. Šoken! Jadna ona! Jadni brat!

"Možda nije sve izgubljeno", rekao sam joj. "Ko rukovodi ovde?" Šmrkćući reče mi da joj je brat u zadnjoj kancelariji. "Molim vas, recite mu to pažljivo, g. Kortni. On je tako nežan i osetljiv..."

Rekoh da ću biti pažljiv i uđoh. Brat je hrkao, pijano presamićen preko stola. Prodrmao sam ga i on me pogleda mutnim, ciničkim pogledom: "Šta 'oćeš?"

"Ja sam iz Kompanije Fauler Šoken. Hoću da pregledam vaše knjige."

Značajno je odmahnuo glavom. "Ne, gospodine. Samo stari može da pregleda knjige."

"On je mrtav", rekao sam mu. "Evo testamenta." Pokazao sam na svoj pasus i time mu se predstavio.

"Dakle", rekao je, "gotovo je sa uživanjem. Ili ćete možda vi nastaviti? Vidite šta kaže tu, g. Kortni? On vas obavezuje..."

"Vidim", rekao sam. "Dajte mi knjige, molim vas."

Izvadio ih je iz jedne rupe na kojoj su se nalazila obična vrata.

Posle tri časa mukotrpnog rada otkrio sam da Institut postoji samo zato da bi držao pedeset šest procenata akcija i glasova preduzeća koje se zvalo Korporacija za opštu redukciju fosfata iz Njuarka, koje se upravljalo prema volji Faulera Šokena.

Izašao sam u hodnik i rekao svojim pratiocima: "Hajde, momci. Sad u Njujork."

Neću da vas zamaram detaljima. Trag je bio jedinstven do izvesnog stepena, a onda se granao. Jedna grana se završila dva stepena kasnije kod Frankfurtske kompanije za stari i polomljeni mašinski alat, koja je držala trideset dva procenta akcija za 'javnu prodaju' Kompanije Fauler Šoken. Drugi trag se ponovo račvao na sledećem stepenu i završavao kod Kompanije za sjedinjene koncesije i Vokeganovog koledža za zubarstvo i bolesti usta, koji su držali ostatak.

Dve nedelje kasnije došao sam na sastanak Odbora sa svojom pratnjom.

Sileri je predsedavao. Izgledao je umoran i iscrpen, kao da nije spavao već nekoliko nedelja pokušavajući nešto da sazna.

"Kortni!" lanuo je. "Mislio sam da ti je jasno da svoj puk treba da ostaviš napolju!"

Klimnuo sam glavom starom, ćutljivom Harviju Bruneru koga sam već bio upoznao sa pravim stanjem stvari. Lojalan Šokenu, lojalan meni, on progovori drhtavim glasom: "G. predsedniče, tvrdim da je članovima Odbora dozvoljeno da imaju onoliko zaštitnika koliko smatraju da im je potrebno za ličnu bezbednost."

"Podržite tvrdnju, g. predsedniče", rekao sam. "Unosite, momci, hajde!" Moji pratioci sa smehom počеше da unose knjige koje su mi obezbeđivale većinu.

Dok je gomila rasla, oči su se sve više kolačile, a usta otvarala. Trebalo je dosta vremena da se sve obračuna i potvrdi. Krajnji rezaltat je bio: za - 5,73 x 10¹³; protiv - 1,27 x 10¹³. Svi negativni glasovi su bili Silerijevi, i samo Silerijevi. Niko se nije uzdržao. Svi su skočili na moju stranu kao mačke na vruću slaninu.

Lojalni Harvi je tražio da se predsedavanje sastanku preda meni, što je bilo prihvaćeno aklamacijom. Zatim je zahtevao da se Sileri penzioniše, a da firma kupi njegove akcije po nominalnoj vrednosti i deponuje ih u fondove. Prihvaćeno aklamacijom. Zatim, fijuk biča, tek toliko da ne zaborave ko je gazda u kući - tražio je da se neki Tomas Heterbi, mladi umetnik koji je bio uz Silerija, isključi iz odbora i da mu se oduzmu akcije bez ikakve naknade. Prihvaćeno aklamacijom. Heterbi se nije usudio ni da zucne. Pola hleba je bolje nego ništa, mogao je sebi da kaže prigušujući ljutinu. Sve je bilo gotovo. Postao sam gospodar Kompanije Fauler Šoken, a naučio sam da prezirem sve što je ona zastupala.

16.

"Zrrrn, zrrrn, g. Kortni", čuo sam glas svoje sekretarice. Pritisnuo sam dugme telefona.

"Konzervacionista uhapšen u Olbeniju, na susedovu dostavu. Da vam dam vezu?"

"Do đavola!" eksplodirao sam. "Koliko puta treba da vam izdam naređenje koje stalno važi? Naravno, da mi date vezu. Zašto ste mislili da mi ne date?"

Mucala je: "Izvinite, g. Kortni - mislila sam da je možda i suviše daleko..."

"Onda više nemojte da mislite. Uredite sve za prevoz." Možda nije trebalo da budem tako grub prema njoj - ali hteo sam da nađem Ketu, pa makar morao da prevrnem svaku konzervacionističku ćeliju. Oterao sam Ketu u ilegalnost - iz straha da je ne uhvate - a sad sam hteo da je vratim.

Jedan sat kasnije bio sam u prostorijama Službe uzajamne državne bezbednosti. To je bila lokalna ustanova koja je imala dosta poslova u pokrajini u kojoj se nalazi Olbeni. Predsednik njihovog Odbora sačekao je mene i moju pratnju kod lifta. "Čast mi je", pričao je. "Velika čast, g. Kortni, šta mogu da učinim za vas?"

"Moja sekretarica vas je zamolila da ne počnete obradu osumnjičenog konzervacioniste dok ja ne dođem. Jeste li počeli?"

"Naravno da nismo, g. Kortni! Neki službenici su se malo pozabavili njime, ali je još u dobrom stanju."

"Hoću da ga vidim."

Poveo nas je sa puno pažnje. Nadao se da će možda uspeti da postane klijent Kompanije Fauler Šoken.

Osumnjičeni je sedeo na stolici bez naslona osvetljen jakim sijalicom. Bio je to potrošač boljeg imovnog stanja od oko trideset godina. Na licu je imao nekoliko ogrebotina.

"Ugasite to", rekao sam.

Jedan od nižih rukovodilaca počeo: "Ali mi uvek..." Jedan iz moje pratnje, ne trošeći reči, odgurnu ga i ugasi sijalicu.

"U redu je, Lombardo", žurno reče predsednik Odbora. "Treba da

sarađujete sa ovom gospodom."

"Stolicu", izustio sam i seo nasuprot osumnjičenog. Rekao sam mu: "Zovem se Kortni, a ti?"

Pogledao me je raširenih zenica. "Filmor", odgovorio je precizno. "Avgust Filmor. Hoćete li mi reći šta sve ovo znači?"

"Osumnjičeni ste da ste konzervacionista."

Svi domaći u sobi uzdahnuše iznenađeno. Kršio sam osnovni princip ispitivanja time što sam osumnjičenom rekao vrstu zločina zbog kojega je doveden. Sve sam ja to znao, ali me nije bilo briga.

"Smešno", izbaci Filmor. "Ja sam ozbiljan, oženjen čovek sa osmoro dece i jednim na putu. Ko je mogao da vam kaže takvu besmislicu?"

"Kažite mu ko?" rekao sam predsedniku.

Buljio je u mene razrogačenih očiju ne verujući u ono što je čuo. "G. Kortni", najzad reče, "kako god okrenete, ne smem da primim odgovornost za tako nešto! To je nečuveno. Celokupno zakonodavstvo koje poštuje prava dostavljača..."

"Ja preuzimam odgovornost. Hoćete li da vam dam napismeno?"

"Ne, ne, ne, ne! Nije potrebno! Molim vas, g. Kortni, kako bi bilo da vama kažem ime dostavljača kao osobi koja poznaje zakon i koja je svesna odgovornosti i da onda izađem iz sobe?"

"Slazem se. Kako god hoćete."

Široko se nasmejao i šapnuo mi na uvo: "Izvesna gospoda Vorli. Obe porodice žive u istoj sobi. Budite pažljivi, g. Kortni..."

"Hvala", rekao sam. Oborio je oči kao seljačka mlada i sa svojim ljudima izašao iz sobe.

"Pa, Filmore", rekoh osumnjičenom. "On kaže da je to učinila gospođa Vorli."

Počeo je da psuje, ali ga prekidoh. "Ja sam zauzet čovek", rekao sam. "Znate da ste upali u sos, znate šta Vogt kaže o pitanju konzervacije."

Ime mu očigledno nije govorilo ništa. "Ko je to?" upitao je zainteresovano.

"Nije važno. Da promenimo temu. Ja imam mnogo novaca. Mogu vašoj porodici da obezbedim lepo izdržavanje dok ste vi odsutni ako pristanete da sarađujete i priznate da ste konzervacionista."

Razmišljao je nekoliko trenutaka, a zatim rekao: "Jesam konzervacionista. Pa šta? Kriv ili ne. Uхватili ste me pa što da ne

kažem?"

"Kad ste tako zagriženi konzervacionista, citirajte mi nekoliko odlomaka iz Osborna."

Nikad nije čuo za Osborna, ali je počeo da se pretvara:

"Pa, na primer, odlomak koji počinje: 'Prva dužnost konzervacioniste je, ovaj, da se priprema za opšti ustanak...' Ne sećam se kako ide dalje, ali tako počinje."

"Dosta dobro", rekao sam. "A, sad mi recite nešto o sastancima u ćeliji? Ko je u vašoj ćeliji?"

"Ne znam ih po imenu", rekao je bez razmišljanja. "Imamo brojeve. Tamnokosi momak, on je šef i, mislim, ovaj..."

Bila je to divna predstava, ali sigurno nije imala nikakve veze sa polumitskim konzervacionističkim herojima Vogtom i Osbornom, čije su se knjige morale čitati u ćeliji kad se dođe do njih. Izašli smo.

Rekao sam predsedniku koji se zabrinuto šetao po hodniku: "Mislim da nije konzervacionista."

Ja sam bio predsednik Kompanije Fauler Šoken, a on samo predsednik Odbora jedne bedne policijske ustanove, ali to je bilo i suviše. Uspravio se i dostojanstveno rekao: "Mi čuvamo pravdu, g. Kortni, a osnovna deviza pravde je: 'Bolje je da hiljade nevinih ispašta nego da se jedan krivac izvuče'."

"Poznata mi je ta parola", rekao sam. "Do viđenja."

Moj kaplar sa instrumentima mi dade slušalicu kad mu u ušima odjeknu signal za prioritet. Bila je to moja sekretarica iz Šokenove zgrade koja me je obavestavala o još jednom hapšenju, ovog puta u Plovećem Gradu broj tri, blizu Kejp Koda.

Odleteli smo do Plovećeg Grada broj tri, koji se ljuljuškao na moru. Mrzim takve gradove - kao što sam vam već rekao, patim od morske bolesti.

Ovaj osumnjičeni konzervacionista je, u stvari, bio profesionalni kriminalac. Pokušao je da provali u radnju sa nakitom, sa namerom da ukrade hrastove i mahagoni igle i da za sobom ostavi belešku o osveti konzervacionista i pretnju da će nastati kaos kada konzervacionisti preuzmu vlast i pobiju sve bogataše. Time je nameravao da zametne trag.

Bio je vrlo glup.

Grad se nalazio pod Bernsovom zaštitom, pa sam malo proćaskao

sa direktorom. Prvo je rekao da je većina konzervacionističkih hapšenja tokom prošlog meseca bila slična ovom, a zatim je priznao da su sva konzervacionistička hapšenja takva. Ranije su uspevali da provaljuju prave konzervacionističke ćelije po jednu nedeljno, što je on smatrao pravim rekordom.

Vratili smo se u Njujork, gde je bio uhvaćen još jedan konzervacionista. Video sam ga i slušao njegovu blebetanje nekoliko minuta. Dobro je poznavao istoriju konzervacionista i mogao je da citira Vogta i Osborna naizust.

Rekao je i to da je njega bog izabrao da zbriše raspikuće sa lica Majke Zemlje. Rekao je da pripada konzervacionističkoj organizaciji, ali bi pre umro nego što bi izdao njihove tajne. Znao sam da bi pre umro jer tajne nije ni znao. Konzervacionisti ne bi ni primili tako nesigurnog čoveka koji bi brzo provalio ćeliju.

U sumrak smo se vratili u Šokenovu zgradu gde je moja pratnja dobila smenu. Bio je to težak dan. Što se tiče rezultata koje smo postigli, taj dan je bio slika i prilika svih ostalih dana koje sam proveo otkako sam nasledio agenciju.

Na programu je bio sastanak. Nije mi se išlo, ali me je grizla savest kada sam pomislio kakav je ponos i poverenje Fauler Šoken osećao prema meni kad me je imenovao za svog naslednika. Pre nego što sam se odvuкао do sale za sednice, razgovarao sam sa ljudima iz specijalnog Odseka za poslovnu špijunažu koji sam osnovao.

"Ništa gospodine", reče moj čovek. "Nikakvih tragova od vaše - od dr Nevina. Tragač koga smo imali među personalom na Kloreli više ne šalje izveštaje. Pa, hoćemo li da nastavimo...?"

"Nastavite", rekao sam. "Ako vam treba više novaca ili više ljudi, samo recite. Obavite mi taj posao kao što treba."

Zakleo se na vernost i prekinuo vezu verovatno misleći da je gazda poludeo pošto juri ženu - sa kojom nije ni u stalnom braku - koja je odlučila da se izgubi. Šta je saznao o ostalima koje je trebalo da traži, nisam znao. Jedino mi je bilo jasno da su nestali, ono nekoliko mojih veza sa konzervacionistima koje sam stekao u Kostariki, Njujorku i na Mesecu nisam mogao ponovo da uhvatim. Ketii se više nije vraćala ni u stan ni u bolnicu, Voren Astron se nije pojavljivao na Mesecu, moji drugovi iz ćelije na Kloreli su nestali u džungli - eto kakva je bila situacija.

Sastanak Odbora.

"Izvinite što sam zakasnio, gospodo. Izostaviću uvodni govor. Čarli, kako napreduje Odeljenje za ispitivanje i razvoj na projektu Venera?"
Ustao je. "G. Kortni, mogu skromno da vam kažem da Odeljenje za ispitivanje i razvoj radi odlično i da moji momci mogu da služe na čast Kompaniji Fauler Šoken. Tačnije, na rešavanju problema staklene bašte prevazišli smo sva očekivanja. Kvantitativno. Eksperimenti in vitro su potvrdili predviđanja naših stručnjaka iz Odeljenja za fizičku hemiju i termodinamiku koja su se bazirala na teoriji i matematici. Omotač ugljen-dioksida oko Venere na visini od oko trinaest hiljada metara, debeo oko petnaest centimetara, stajaće i regulisaće se sam, a što je najvažnije, ublažavaće temperaturu za pet stepeni godišnje, tako da će se na kraju držati na oko dvadeset pet do trideset stepeni. Trenutno radimo na pitanju kako da nabavimo dovoljnu količinu gasa i prebacimo je na Veneru i rasporedimo je po njenoj stratosferi. Uopšte uzevši, ugljen-dioksid možemo ili da nađemo ili da proizvedemo, ili i jedno i drugo. Moje mišljenje je da treba da ga nađemo. Imamo aktivne vulkane, ali na Veneri oni izbacuju tečni NH₄ koji je gravitacijom potisnut u pećine, odakle u slabijem obliku curi kroz procepe i porozno stenje sve dok ne dođe do erupcije. Međutim, sugurni smo da bušenjem u dubinu možemo da dobijemo ogroman rezervoar tečnog ugljen-dioksida..."

"Do koje mere ste u to sigurni?" pitao sam.

"Sasvim smo sigurni, g. Kortni", rekao je, jedva uspevajući da potisne malo ironični osmeh sa kakvim vam se stručnjaci obično obraćaju. "Fazne analize O'Sijevih izveštaja..."

Ponovo sam ga prekinuo. "Da li biste išli na Veneru samo na osnovu te činjenice, pod uslovom da je sve ostalo onako kako jeste?"

"Naravno", rekao je malo uvređen. "Hoćete li da vam iznesem tehničke detalje?"

Nisam ih želeo:

"Ne, hvala, Čarli, nastav izlaganje."

"Hm. Da - sada razvijamo fazu uticaja staklenih bašti u dva pravca. Pripremamo karte maksimalnih mogućnosti za nalaženje mesta za bušenje i konstruišemo standardnu mašinu za automatsko bušenje. Težimo da postignemo što jeftiniju proizvodnju i da stvorimo mašinu koja će imati sopstveno napajanje i kojom će moći da se upravlja na

daljinu. Verujem da ste ovim zadovoljni?"

"Vrlo zadovoljan. Hvala, Čarli, samo jedno pitanje. Ako je ugljen-dioksid tamo i ako ga ima u velikim količinama, možda ćemo imati teškoća. Ako ga ima u veoma velikim količinama, i ako se može lako do njega doći, onda bi, možda, bilo moguće da Venera izvozi tečni ugljen-dioksid na Zemlju, a to mi, naravno, ne želimo. Treba uvek da imamo na umu da Venera mora da snabdeva Zemlju sirovinama kojih ovde nema, a ne da se takmiči u cenama sa našom planetom. Gvožđe, u redu. Nitrati, na svaki način. Plaćaćemo im dobro za te sirovine da bi mogli da kupuju proizvode sa Zemlje i da bi mogli da omoguće našim bankarima i osiguravajućim društvima da rade i napreduju. Nikad ne smemo da zaboravimo da Venera treba da služi našoj eksploataciji i da drukčije ne sme biti. Čarli, želim da ispitajte da li će održavanje podzemnih bazena ugljen-dioksida ikada omogućiti Veneri da ga isporučuje Njujorku po ceni koja može da nam konkuriše. Ako je to moguće, onda vaši sadašnji planovi padaju u vodu. Moraćete da udesite da vaš omotač od ugljen-dioksida koji će od planete stvoriti staklenu baštu bude proizveden što je moguće skuplje."

"U redu, g Kortni", reče Čarli zaposlen hvatanjem beležaka.

"U redu. Da li još neko ima nešto posebno u vezi sa projektom Venera pre nego što pređemo na drugu tačku?"

Bernard, naš računovođa, podiže ruku i ja mu klimnuh glavom.

"Hteo bih da pitam nešto o Džeku O'Siju", promućao je. "On je naš konsultant sa strahovito visokom platom. Raspitivao sam se - mislim da sam na to imao pravo, g. Kortni, to mi je posao - i saznao da nam vrlo malo koristi. Isto tako bih rekao da je poslednjih nedelja podigao mnogo novaca na ime poslova koje još nije obavio. Ako bismo ga pritisli - ako bismo pooštrili odnose sa njim, videli bismo da nam prilično duguje. Isto tako - to je sitnica, ali ipak ne možemo tek tako da je zanemarimo - devojke iz mog odeljenja se žale da ih on napada."

Obrve su mi se same podigle. "Mislim da ćemo morati da ga zadržimo zbog očuvanja prestiža, Ben, mada izgleda da mu slava tamni. Raspravite sa njim o uzimanju akontacija. A, što se tiče devojaka, moram da kažem da sam iznenađen. Mislio sam da se one ne žale kad im se on udvara."

"Jeste li ga videli ovih dana?" progundao je Bernard.

"Ne." Setio sam se da ga dugo nisam video.

Sastanak je brzo prošao.

Kad sam se vratio u kancelariju, zatražio sam od svoje sekretarice iz noćne smene da vidi da li je O'Ši u zgradi, pa ako jeste, da ga odmah pozove.

Ušao je strašno zaudarajući na alkohol sa glasnim protestima. "Do đavola, Mič, što je mnogo, mnogo je! Samo što sam ušao da odaberem bebicu za noć, a ti me zoveš. Mislim da ove konsultacije shvataš i suviše ozbiljno. Možeš da koristiš moje ime, i šta bi još hteo?"

Užasno je izgledao. Ličio je na minijaturu debelog, mrzovoljnog i otrcanog Napoleona I na Elbi. Ipak, onog trenutka kad je ušao zaboravio sam sve, a Keti mi se pojavila pred očima. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da se sredim.

"Dakle?" pitao je. "Šta buljiš? Da mi nije ruž razmazan po ustima?"

Od smrada alkohola jedva se osećao miris parfema, ali je bilo sigurno: Menage a Deux, koji sam stvorio za Keti i samo za Keti kad smo bili u Parizu, parfem koji je mnogo volela i često upotrebljavala. Činilo mi se kako čujem da govori: "Šta mogu, dragi, mnogo lepše mirise od formalina, a ja obično tako mirišem kad izađem iz bolnice..."

"Izvini, Džek", rekoh bez uzbuđivanja. "Nisam znao da noćas juriš za zabavom. Lepo se provedi."

Napravio je grimasu i izišao gegajući se na kratkim nogama.

Zgrabio sam telefon i okrenuo broj specijalne veze koju sam imao sa Odsekom za poslovnu špijunažu. "Pratite Džeka O'Šija", viknuo sam.

"Uskoro će izaći iz zgrade. Pratite i njega i sve koji se sastanu sa njim. I danju i noću. Ako sad uspemo, vi i vaši ljudi ćete biti unapređeni i dobićete povišicu. Ali neka vas bog čuva ako ga ispustite."

17.

Bio sam tako raspoložen da niko nije smeo da mi priđe. Šta sam mogao, živeo sam samo za jednu stvar: dnevne izveštaje o Džeku O'Siju. Drugo mi ništa nije polazilo za rukom; to me je dražilo i mučilo do besvesti.

Za nedelju dana dvadeset četiri čoveka je pratilo O'Sija i ljude sa kojima je razgovarao. Bili su to konobari, agenti za organizovanje predavanja, devojke, stari probni pilot koji je radio na Astoriji, policajac sa kojim se u pijanom stanju svađao - ali da li je zaista bio pijan i da li su se zaista svađali? - i drugi neinteresantni ljudi.

Jedne večeri na spisku sam našao novo lice: "Potrošač ženskog pola, oko trideset godina starosti, visoka oko 160 centimetara, teška oko šezdeset kilograma, crvenokosa, ili nismo videli, jeftino obučena. Ušla u restoran Heš Heven u 18.37 pošto je četrnaest minuta čekala napolju i odmah sela za sto gde ju je čekao prijatelj od koga se neposredno pre toga rastao O'Ši. Poručila je haše, jela brzo, izmenila nekoliko reči sa prijateljem. Možda su izmenjali ceduljice, ali to nije moglo da se vidi sa mesta sa kojega smo posmatrali. Žena preuzela praćenje nove osobe."

Oko trideset godina, 160 centimetara, šezdeset kilograma.

Mogla je da bude ona. Podigao sam slušalicu i rekao:

"Pratite je izbliza. Hitno me obavestite o svemu u vezi sa njom. Pokušajte da saznate nešto više u restoranu."

Čovek iz Odseka za poslovnu špijunažu nelagodno je počeo da mi objašnjava da će oni to učiniti ako insistiram, ali da to nije dobar metod jer obično praćena osoba sazna da je praćena i...

"U redu", rekao sam. "Radite kako je najbolje."

"Molim vas, sačekajte trenutak, g. Kortni. Naša službenica je upravo donela nove vesti - žena je otišla kući u Tontonovu zgradu. Njoj pripadaju sedamnaesti i osamnaesti stepenik na trideset petom spratu."

"Ko je sve na trideset petom spratu?" upitao sam teška srca.

"Četiri para."

"Je li ona...?"

"Ona je sama, g. Kortni. Naša službenica je tražila slobodno mesto. Rečeno joj je da gospođa sa sedamnaestog drži i osamnaesti stepenik jer joj dolazi muž koji je na radu van grada."

"U koliko se zatvaraju stepenice kod Tontona?" pitao sam.

"U deset uveče, g. Kortni."

Pogledao sam na časovnik na stolu. "Ne morate je više pratiti", rekao sam. "Za sada je to sve."

Ustao sam i rekao svojim pratiocima: "Idem bez vas, gospodo. Sačekajte me ovde. Poručniče, pozajmite mi svoj revolver."

"Razume se, g. Kortni." Pružio mi je svoj UHV, kalibra 0,25. Pregledao sam šaržer i krenuo pešice, sam.

Čim sam izašao iz hola Šokenove zgrade, jedan mladić se odlepi od zida i krete za mnom. Pokušao sam da mu umaknem. Prošao sam napuštenom ulicom, mračnim prolazom između ogromnih zgrada u centru grada. Vazduh je bio pun monoksida i smoga. To mi nije smetalo jer sam imao aparat za prečišćavanje čađi. On ga nije imao. Čuo sam ga kako teško diše na priličnoj udaljenosti od mene. Jedan zatvoreni taksi projuri pored nas. I šofer je teško disao.

Ne okrećući se, zašao sam za ugao Šokenove zgrade i pribio se uza zid. Moj pratilac prođe pored mene i zbunjeno se zaustavi pretražujući tamu.

Udario sam ga dugačkom drškom revolvera u vrat udarcem koji ubija i produžio. Verovatno je bio jedan od mojih ljudi, ali u tom trenutku nisam želeo da me iko prati.

Ušao sam u Tontonovu zgradu na ulaz za stanare u minut do deset. Vrata su se zalupila za mnom. Ušao sam u mali lift, ubacio novčić od dvadeset pet centi i čitao razna obaveštenja dok se lift klimavo vukao nagore.

**STANARI SU ODGOVORNI ZA SVOJU SIGURNOST, UPRAVA NE
PRIMA ODGOVORNOST ZA KRAĐE, NAPADE I SILOVANJA.
STANARIMA SE DAJE NA ZNANJE DA SE OGRADE DIŽU SVAKO
VEĆE U 22.10 I DA PREMA TOME TREBA DA USKLADE SVOJE
PRIRODNE NAGONE. STANARINA SE PLAĆA SVAKO VEĆE,
UNAPRED, NA AUTOMATU. UPRAVA ZADRŽAVA PRAVO DA
USKRATI STANOVANJE POKLONICIMA STARCELIUSOVIH
PROIZVODA.**

Vrata su se otvorila na trideset petom spratu. Gledao sam neobičnu gužvu. Ljudi, muškarci i žene, uvijali su se na stepeništu pokušavajući da se smeste pre nego što se dignu ograde. Pogledao sam na časovnik. Bilo je deset i osam minuta. Krenuo sam polako i pažljivo kroz prigušeno svetlo preko udova i tela, izvinjavajući se svakome, dok sam u sebi brojao... na sedamnaestom stepeniku nagazio sam nekoga u trenutku kad je moj časovnik pokazivao deset i deset.

Sa treskom, ograde su se podigle odvajajući sedamnaesti i osamnaesti stepenik na kojima smo se nalazili ja i...

Uspravila se, izgledala je ljutita i uplašena, a mali revolver joj je svetlucao u ruci.

"Keti", rekao sam.

Ispustila je revolver. "Mič, budalo." Govorila je tiho i brzo. "Šta radiš ovde? Oni te nisu zaboravili, još žele da te ubiju..."

"Znam", rekao sam. "Pravim se važan, Keti. Stavljam glavu u lavlju čeljust da ti pokažem da te ne lažem kad ti kažem da si u pravu ti, a ne ja."

"Kako si me pronašao?" upitala je sumnjajući.

"Osetio sam tvoj parfem na Džeku O'Siju. Menage a Deux."

Pogledala je po skućenom prostoru u kojem smo se nalazili i nasmejala se. "Osetio si, jel' da?"

"Nema ljutnje, Keti", rekao sam joj. "Nisam došao ovamo da se mazim s tobom sa tvojim pristankom ili bez njega. Došao sam da ti kažem da sam uz tebe. Traži i dobićeš."

Pogledala me je zažmirivši malo i upitala: "Veneru?"

"Tvoja je."

"Mič", rekla je, "ako lažeš... ako lažeš..."

"Znaćeš već sutra, ako se odavde izvučemo živi. Do sutra o tome nemamo šta da pričamo. Sad na spavanje."

"Da", rekla je. "Na spavanje." A zatim, iznenada, strasno mi reče: "Bože, koliko si mi nedostajao!"

U šest sati ujutro zasvirale su sirene za buđenje. Sirene su bile snabdevene supsonicima koji su išli pravo u glavu spavača tako da nije moglo da se desi da neka spavalica propusti jutarnju evakuaciju.

Keti je brzo raspremala ležaje na stepenicama. "Ograde se spuštaju za pet minuta", rekla je. Podigla je poklopac sedamnaestog stepenika i u njemu potražila kutiju koja je ličila na kutije za šminku. "Stani mirno!"

Dreknuo sam kad mi je brijač prešao preko desne obrve. "Stoj - mirno!" Kr-r-r-r! Prešao je i preko moje leve obrve. Nekom čudnom četkom mi je brzo dodirnula lice.

"Plop!" rekoh dok mi je podizala gornju usnu i gurala komad plastike u usta. Pomoću dva gumasta jastučeta zalepila mi je uši za glavu, rekla: "Pogledaj" i pružila mi ogledalo.

"Dobro je", rekao sam joj. "Jednom sam odavde izašao u jutarnjoj gužvi. Nadam se da će nam to ponovo poći za rukom."

"Spuštaju se ograde", rekla je napregnuto, pošto je čula neke prethodne šumove koji su promakli mojim nenaviknutim ušima.

Ograde se spustiše. Bili smo jedini stanari koji su ostali na trideset petom spratu, ali, ipak, nismo bili sami. B. Dž. Tonton i dva njegova momka stajali su pred nama. Tonton se sav crven u licu njihao i cerio. Oba njegova momka su u rukama imala mašinske revolvere uperene u mene.

Tonton štucnu i reče: "Baš si izabrao srećno mesto da loviš curice, Kortni, stari družo. Foto-registrom lako otkrivamo provalnike kao što si ti. Curice, budi ljubazna, pa stani na stranu..."

Nije se pomerila u stranu. Jurnula je napred i zabila mu svoj mali revolver pravo u stomak. Crveno lice mu polako izgubi boju. "Znaš šta treba da radiš", rekla je smrknuto.

"Momci", rekao je slabim glasom. "Bacite revolvere. Za ime boga, bacite ih!"

Oni izmenjaše poglede. "Bacite ih!" molio je.

Prošla je cela jedna večnost dok nisu spustili revolvere na pod. Tonton počeo da jeca.

"Okrenite leđa", naredio sam im, "i ležite." Moj pozajmljeni revolver mi je bio u ruci.

U liftu je lako moglo da se desi da naiđemo na otrovni gas. Išli smo niza stepenice. Bilo je to dugo, sporo i pažljivo silaženje, mada su svi stanari bili izbačeni mnogo ranije da bi B. Dž. Tonton mogao da nas napadne. Jecao je i brbljao celim putem. Na desatom spratu je zacvileo: "Moram nešto da popijem, Kortni. Umirem. Ovde je bife,

vodi me sa revolverom..."

Keti se veselo nasmejala njegovom lukavom predlogu i mi nastavismo da silazimo.

Na izlazu za stanare stavio sam kaput preko Ketine ruke u kojoj je držala revolver. "U redu je!" B. Dž. Tonton viknu jednom iznenađenom stražaru koji nam je krenuo u susret. "To su moji prijatelji. Sve je u redu!"

Sa njim smo peške otišli do ulaza u pneumatičku železnicu i ušli, a njega smo ostavili izbezumljenog i oznojenog na ulici. Bili smo bezbedni. Jedini način da dođe do nas bio je da digne u vazduh celu pneumatičku železnicu, a to, ipak, nije mogao. Izvesno vreme smo se vozili u cikcak, a kancelariju sam pozvao telefonom sa stanice. Moji pratioci su nas sačekali na sledećoj stanici, a petnaestak minuta kasnije bili smo u Šokenovoj zgradi.

U jutarnjim novinama pročitali smo vest koja nas je dobro nasmejala. Između ostalog je pisalo da je u tri sata ujutro otkriveno da je u Tontonovoj zgradi procurila tečnost za hlađenje. B. Dž. Tonton je lično po cenu života prisustvovao evakuaciji stanara koja je obavljena u rekordnom vremenu, i to bez povređenih.

Za doručkom sam rekao Keti: "Kosa ti strašno izgleda. Može li ta boja nekako da se promeni?"

"Dosta tog udvaranja", rekla je. "Kazao si mi da mogu da dobijem Veneru. Mič, ja sam to ozbiljno mislila, jer Venera pripada nama. Jedino mi znamo šta ćemo s njom, a mi smo i prvog čoveka poslali na Veneru. O'Ši je naš čovek, Mič."

"Od kada?"

"Od trenutka kad su njegovi roditelji otkrili da više ne raste. Oni su znali da će Svetskom savezu konzervacionista uskoro biti potrebni vasijski piloti - i to što manji to bolje. Zemlja nije otkrila Veneru, već SSK, i zato zahtevamo pravo da je mi naselimo. Možeš li da nam daš to pravo?"

"Naravno", rekao sam. "Biće glavobolje. Spiskovi su već zaključeni - naivčine nestrpljivo očekuju da odu na Veneru da bi ih Zemlja i Fauler Šoken eksploatisali. Pa, povući ćemo se."

Okrenuo sam broj Odeljenja za ispitivanje i razvoj. "Čarli", rekao sam. "U vezi sa konkurencijom ugljen-dioskida sa zemaljskim proizvođačima. Napustite to. Saznao sam da Tonton drži većinu

proizvođača."

"U redu, g. Kortni", rekao je veselo. "Preliminarni rezultati pokazuju da će ih to upropastiti."

Rekao sam Ketii: "Možeš li da povratiš Ransteda u život? Ne znam gde ga SSK skriva, ali nam je sada potreban. To će biti pravi posao. Najveća umetnost reklamoautora jeste da ubedi čoveka u nešto, a da on nije svestan da je ubeđen. Sada moram da nateram svoje reklamoautore da razuvere ljude tako da ni oni a ni ljudi ne saznaju šta im spremam. Koristila bi mi pomoć takve snage sa kojom bih mogao slobodno da razgovaram."

"Uredićemo nekako", rekla je poljubivši me. "To ti je za ono što si rekao 'nama'."

"A?" rekoh. "Zar sam rekao 'nama'?" I shvatio sam. "Čuj, draga, imam lep apartman na spratu, četiri sa četiri metra. Imali smo napornu noć. Kako bi bilo da odeš malo gore i odspavaš. Ionako imam mnogo da radim."

Ponovo me je poljubila i rekla: "Nemoj da se pretrgneš radeći, Mič. Do viđenja večeras."

18.

Trenutno nisam mogao ništa da učinim bez Ransteda. Sjurio se iz Čikaga, gde je bio sakriven otkako je simulirao samoubistvo koje je izveo prema tajnoj poruci od Ketii. Stigao je usred sastanka Odbora. Rukovali smo se, a ostali članovi Odbora su progutali priču da je morao da se izgubi da bi obavio neke tajne poslove. Uostalom, oni su i ranije verovali takvim pričama. Ransted je znao svoj posao i prionuo je na njega svim srcem.

Konzervacionista ili ne, još uvek sam mislio da je Ransted propalica, ali morao sam da priznam da je sve krenulo nabolje.

Kompanija Fauler Šoken je raspisala veliki nagradni konkurs za sve klijente sa hiljadu pet stotina prvih nagrada - nagrada je bila mesto u raketi za Veneru. Ukupno je bilo osam stotina hiljada nagrada, ali ostale nisu bile važne. Sastavljanje žirija je bilo povereno jednoj neutralnoj firmi kojom je, kako se ispostavilo, rukovodio prijatelj Ranstedovog zeta. Met mi je rekao da je samo hiljadu četiri stotine dobitnika, u stvari, pripadalo konzervacionističkom podzemlju. Ostalih sto imena je bilo izmišljeno da bismo imali slobodnih mesta sve do poslednjeg trenutka.

Pošao sam sa Ketii u Vašington da obavimo poslednje pripreme za let rakete, dok je Ransted ostao da svršava poslove u Njujorku. U Vašington sam često išao na ručak ili čak na celo popodne, ali je ovo bio prvi put da tamo ostanem puna dva dana. Radovao sam se tome kao malo dete. Pošto sam ostavio Ketii u hotelu i od nje dobio obećanje da neće ići da razgleda grad sama, uzeo sam taksi i odvezao se u Ministarstvo spoljnih poslova.

U predsoblju me je čekao mrzovoljni čovečuljak sa polucilindrom. Kad sam mu se predstavio, žurno je ustao i ponudio mi stolicu. Kakva promena posle Klorele, Mič, pomislio sam. Naš ataše je usplahireno izišao da me pozdravi. Umirio sam ga i rekao mu šta želim.

"Ništa lakše, g. Kortni", obećao je. "Proturiću predlog zakona na sastanku komiteta i, sa malo sreće, on će još večeras proći kroz oba predstavnička doma."

"Odlično. Treba li vam pomoć?"

"Mislim da neće biti potrebna, g. Kortni. Možda bi bilo dobro da ujutro održite govor u Kongresu, ako imate vremena. Oni bi voleli da vas čuju, a time bi se olakšalo brzo rešavanje stvari."

"Vrlo rado", rekao sam posegavši za svojom tašnom. Čovek sa polucilindrom je bio brži i dodao mi je lako se poklonivši. "Ugovorite vreme, Ejblz", rekao sam predstavniku. "Doći ću sigurno."

"Velika vam hvala, g. Kortni!" Otvorio mi je vrata. Čovečuljak oprezno reče: "G. Ejblz?"

Predstavnik odmahnu glavom: "Zar ne vidite koliko sam zauzet", reče ljubazno. "Dođite sutra."

Čovečuljak se zahvalno nasmeši i iziđe za mnom. Obojica smo pozvali taksi, i on mi otvori vrata. Već znate kakav je taksi u Vašingtonu. "Mogu li da vas povezem donekle?" upitao sam.

"Vrlo ste ljubazni", rekao je i ušao za mnom. Vozač se nasloni na pedale i pogleda nas.

"Ja ću u Park star, ali prvo odvezite gospodina gde želi."

"Naravno", vozač je klimnuo glavom. "U Belu kuću, predsedniče?"

"Da, molim vas", reče mali čovek. "Ne mogu vam reći koliko se radujem što sam se upoznao sa vama, g. Kortni", nastavio je. "Čuo sam šta ste razgovarali s g. Ejblzom. Neobično me je zanimala činjenica da je raketa za Veneru bezmalo gotova. Kongres me u poslednje vreme neredovno obaveštava o događajima. Naravno, meni je poznato da su zauzeti istraživanjima, ali..." Nasmešio se. Šeretski je rekao: "Učestvujem u vašem takmičenju, g. Kortni. Moja parola je: 'Zvezdanim očima gledam u zvezde', uistinu je tako. Ipak, mislim da ne bih mogao da putujem ni kad bih dobio mesto."

Iskreno sam mu rekao: "Ne vidim kako biste mogli da putujete." A zatim sam dodao malo manje iskreno: "Sigurno imate mnogo posla i ovde."

"Pa i nemam ga nešto naročito. U januaru ga ima najviše. Tada sazivam Kongres i oni mi pročitaju poruku naroda. Ostatak godine prolazi, tako reći, bez događaja. Hoćete li sutra zaista da govorite pred Kongresom, g. Kortni? To znači da će biti zajednička sednica, a u takvim prilikama zovu i mene."

"Radovaću se ako budete prisustvovali", rekoh srdačno.

Mali čovek se ljubazno nasmeši iza svojih naočara. Taksi se

zaustavio i predsednik mi toplo steže ruku pre nego što je izišao. Proturio je glavu kroz prozor. "A", rekao je gledajući u vozača, "bili ste sjajni. Možda nije baš na mestu da vam kažem, ali ako bih smeo - ja se malo razumem u astronomiju, to mi je pasija, i nadam se da nećete čekati lansiranje rakete do kraja sadašnjeg rasporeda zvezda."

Zablenuo sam se. Venera je za deset stepeni bila u opoziciji i sve se više udaljavala - to nije bilo važno jer će putovanje u svakom slučaju biti plovidba niz maticu.

Stavio je prst na usta. "Do viđenja, gospodine", rekao je. Preostali deo vožnje proveo sam buljeći u vozačeve kosmate uši, pokušavajući da proniknem šta je mali čovek hteo da mi kaže.

To veče Ket i ja nismo radili ništa, pa smo pošli da razgledamo grad. Čuveni trešnjevi cvetovi zaista su bili lepi, ali moja nova konzervacionistička osećanja učinila su da mi izgledaju raskošno. "Jedno tuce bi bilo dovoljno", rekao sam. "Rasturanje po vazama, kao što ovde rade, u stvari je razbacivanje novca poreskih obveznika. Znaš li koliko koštaju kod Tifanija?"

Keti se nasmeja. "Mič, Mič", rekla je. "Čekaj dok osvojimo Veneru. Da li si ikada razmišljao o tome da imaš celu planetu na kojoj možeš da zasadiš biljke kakve hoćeš? Hektari i hektari cveća, drveća i svega?"

Punačka žena koja je ličila na učiteljicu stajala je naslonjena na ogradu pored nas. Kad nas je čula, uspravila se, pogledala, odmahнула glavom i otišla. "I suviše govoriš, Keti", rekao sam. "Hajdemo natrag u hotel pre nego što upadnemo u neku gužvu."

Probudio me je Ketin uzbuđen glas. "Mič", govorila je iz kupatila uvijena u veliki peškir, "ovde imaju kadu! Otvorila sam vrata da uđem u prostoriju sa tušem, a tuša nema! Mogu li, Mič. Molim te?"

Katkad i poštenu konzervacionista uživa u tome što je direktor Kompanije Fauler Šoken. Zevnuo sam, poslao joj poljubac i rekao: "Naravno, i uzmi svežu vodu, Keti?"

Keti se pravila da pada u nesvest, ali nije gubila vreme da zove sobaricu. Dok se kada punila, ja sam se oblačio. Doručkovali smo i ruku pod ruku odšetali do Kapitola.

U novinarskoj loži sam našao mesto za Ketu i požurio u salu. Naš predstavnik u Vašingtonu dolazio mi je u susret. Pružio mi je komad hartije. "Ovde vam sve piše, g. Kortni", rekao je. "Ovaj, je li sve u redu?"

"U najboljem redu", rekao sam mu. Otišao je, a ja sam pogledao u hartiju. Bilo je to pismo od Dikena koji je radio kod rakete:

Putnici i posada spremni i na oprezu. Ukcavanje počinje u 11.45 po istočnoameričkom vremenu, a završava se u 16.45. Brod snabdeven gorivom, opremom i namirnicama od 9.15. Pozvano je obezbeđenje, ali se zna da su Vojni i Plovni inteligentni servis ubacili svoje ljude pod lažnim imenima. Red letenja: lansiranje je moguće tek posle ponoći.

Protrljao sam hartiju između prstiju i ona se pretvorila u prah. Dok sam se peo na podijum, neko me povuče za ruku. Bio je to predsednik koji se naslonio na ogradu svoje svečane lože. "G. Kortni", prošaputao je sa osmehom na licu, "nadam se da ste razumeli šta sam juče u taksiju hteo da vam kažem. Radujem se što je raketa spremna. I..." osmeh mu se proširio dok je klimao glavom kao državnik koji menja kurtoazne poglede sa visokim gostom, "vi to verovatno znate, ali - on je ovde."

Nisam imao prilike da saznam ko je "on." Kad me je predsednik Kongresa pozvao na govornicu i kad je počeo zaglušni aplauz, na silu sam se nasmešio. Bio je to običan trik mišićima. Nisam imao čemu da se smejem kad su vesti o raketi za Veneru procurile čak do predsednika.

Fauler Šoken je bio stari licemer, Fauler Šoken je bio stara nasmejana varalica, ali da nije bilo Faulera Šokena, ja nikad ne bih uspeo da održim taj govor. U ušima su mi zvonile njegove reči: "Prodaj im, Mič, možeš da im prodaš ako znaš da žele da kupe." I prodao sam sakupljenim poslanicima ono što su hteli da imaju. Ukratko sam se dotakao američke preduzimljivosti i domaćeg života, ponudio sam im ceo svet kao ratni plen i sav svemir sa njim kad pioniri Faulera Šokena probiju put. Prikazao sam im sliku niza planeta koje poseduju i kojima upravljaju naši ljudi, naši preduzimljivi američki poslovni ljudi koji su učinili da civilizacija postane velika. To

im se svidelo. Aplauz je bio frenetičan.

Kada su se utišali prvi talasi aplauza, video sam da nekoliko poslanika stoji i pljeskajući traži da govori njihov predstavnik. Primetio sam da je Keti nestala iz novinarske lože. Predsednik Kongresa je izabrao starog, sedog Kolbija koji je za sobom imao četrdeset godina službe.

"Predsedništvo daje reč gospodinu iz Jami-Kole."

"Velika hvala, g. predsedniče." Na Kolbijevom licu titrao je ljubazan osmeh, ali su mi njegove oči izgledale kao oči zmije. Jami-Kola je nominalno bila jedna od nezavisnih firmi, ali sam se sećao da mi je Fauler pričao da je njihova centrala blisko vezana za Tontona. "Ako bih smeo da govorim u ime Gornjeg doma, zahvalio bih našem visokom gostu na njegovim odabranim rečima koje smo ovde čuli. Siguran sam da je svima milo što su čuli čoveka njegovog kalibra i položaja." Govorio je iskvarenim jezikom, a ja pomislih kako bi tog uobraženka iz Vestčestera trebalo poslati u Berlicovu školu. Osetio sam da nailazi bura. Kolbi je nastavio: "Ako mi predsedništvo dozvoli, uputio bih našem gostu nekoliko pitanja među kojima i neka u vezi sa zakonima koje bi trebalo ovde da razmotrimo." Nego šta nego da razmotriš, kopile jedno, mislio sam. Sad su već i na galerijama znali šta se događa. Nije mi bilo potrebno da slušam nastavak Kolbijeve govorancije.

"Možda je vašoj pažnji izmaklo, ali mi smo srećni što možemo da pozdravimo još jednog takvog gosta. Naravno, mislim na g. Tontona." Mahnuo je prema galeriji za posetioce gde se Tontonovo crveno lice pojavi između dva grmlja za koje sam odmah znao da su njegova telesna garda. "U kratkom razgovoru, pre ovog sastanka, g. Tonton je bio ljubazan da mi da neka obaveštenja o kojima bih želeo da čujem mišljenje g. Kortnija. Prvo", zmijske oči su se ukočile, "pitao bih g. Kortnija da li mu je poznato ime Džordž Grobi koga traže zbog kršenja ugovora i ubistva. Drugo, hteo bih da pitam da li je g. Kortni g. Grobi. Treće, hteo bih da pitam g. Kortnija da li je istinit izveštaj koji sam u poverenju dobio od osobe za koju g. Tonton tvrdi da nikada ne laže, a u kojem se kaže da je g. Kortni član na visokom položaju u Svetskom savezu konzervacionista, za koji većina lojalnih Amerikanaca zna da je..."

Ni sam Kolbi nije mogao da čuje svoje završne reči. Zavladała je užasna galama i gužva.

19.

Kada sad o tome razmišljam, vidim da se sve što se desilo u sledećih četvrt časa pojavilo i nestalo kao šare u kaleidoskopu. Ali, sećam se ponekih slika, izvesnih trenutaka koji gotovo da nemaju nikakve međusobne veze:

Talasi prezira i mržnje koji su me zapljusnuli, iskrivljeno lice predsednika koji je otvarao usta pokušavajući nešto da kaže rukovodiocu aparatima za zvuk u njegovoj kabini, gnevni pogledi predsednika Kongresa u trenutku kada se uputio prema meni.

Zatim se divlje komešanje umiri na glas predsednika koji grmnu u mikrofoni: "Sednica se odlaže!" a lica poslanika se zgranuše od njegove iznenadne smelosti. Taj mali čovek je u sebi nosio nešto veliko. Pre nego što je iko mogao da se pomeri ili ma šta da smisli, on udari dlanom o dlan i, kao izazvan cepanjem atoma, vod straže uđe u salu. "Odvedite ga", rekao je predsednik sa veličanstvenim pokretom i u sledećem trenutku okružili su me sa svih strana i odveli sa podijuma. Predsednik nas je otpratio do vrata dok su poslanici polako dolazili sebi. Bio je bled od straha, ali je ipak prošaputao: "Ne mogu ništa više da učinim, ali biće im potrebno celo popodne da se slože sa Trgovinskom komorom. Neka vam je bog u pomoći."

Okrenuo se i pošao im u susret. Mislim da ni Kaligulini hrišćani nisu hrabrije ulazili u arenu.

Stražari su bili iz predsednikove pratnje, a poticali su iz Brinksove akademije. Poručnik nije sa mnom progovorio ni reč, ali sam na licu mogao da mu vidim gađenje dok je čitao tekst sa hartije koju mu je dao predsednik. Znao sam da mu se ne sviđa ono što treba da učini, ali sam isto tako znao da će učiniti.

Odveli su me na Anakostiju i smestili u predsednikovu letelicu. Bili su stalno uz mene, davali mi da jedem, a jedan je čak igrao karte sa mnom dok su nas jaki mlazni motori nosili u daljinu. Jedino nisu hteli da razgovaraju sa mnom.

Leteli smo dugo u nezgrapnoj, staroj i luksuznoj letelici koju je predsednik dobio po 'tradiciji'. Na aerodromu smo izgubili mnogo

vremena. Dok smo se spuštali, pala je noć. Čekanje se još nije završilo niti su prestala pitanja da li se Ketu izvukla i da li ću je opet videti. Poručnik je sam izišao iz letelice i dugo se nije vraćao.

Vreme mi je prolazilo u razmišljanju o pitanjima koja su mi ranije padala na pamet, a koja nisam rešavao. Sada, kada sam imao dovoljno vremena i kada mi je budućnost predstavljala pravu zagonetku, ponovo sam ih se setio.

Na primer:

Ketu, Met Ransted i Džek O'Shi su mi zajedno skovali poparu kad sam bio na glečeru. To je rešavalo mnoga pitanja koja su me mučila. Ali to nije rešavalo pitanje sa Hesterom. A, kad malo bolje razmislim, nije rešavalo ni sav Ranstedov rad.

Konzervacionisti su bili za vasijske letove. Ransted je sabotirao probne akcije za Veneru u Kaliforniji i Meksiku. U to nije bilo sumnje, jer mi je to jedan njegov čovek priznao. Možda je sve bilo izukrštano? Ransted se pravio da je reklamoautor, a u stvari šta je bio?

Počeo sam da želim Ketu iz sasvim novog razloga.

U ponoć se poručnik vratio. "U redu", rekao mi je. "Taksi vas čeka, a vozač zna kuda treba da vas vozi."

Izišao sam i protegao se. "Hvala", rekao sam.

Poručnik pljunu na zemlju, tačno pred moje noge. Vrata se zalupiše, a ja sam napustio pistu.

Vozač taksija je bio Meksikanac. Pokušao sam da postavljam pitanja, ali nije znao engleski, probao sam sa španskim koji sam naučio na Kloreli, ali ni to nije pomoglo. Bilo je stotinu razloga što nisam hteo da idem sa njim a da ne znam šta se događa. Kad sam malo bolje razmislio, video sam kako stvari stoje. Poručnik je slušao naređenja. U svojoj praznoj militarističkoj glavi on je mogao da sastavi izveštaj kojim bi nekome dostavio gde može da nađe notornog konzervacionistu, Mičela Kortnija.

Bio bih vezani mamac. Zavisilo je samo da li će me pre uhvatiti Tonton ili policija. O takvom izboru zaista nije vredelo mnogo da se razmišlja.

Ušao sam u taksi. Pomislili biste da mi je činjenica što je taksista Meksikanac nešto govorila; ali nije. Tek kad sam pred sobom video odsjaj mesečine na ogromnom projektilu, bilo mi je jasno da sam u

Arizoni i znao sam šta je predsednik učinio za mene.

Kombinovani vod Pinkertonovih ljudi i naše straže me je okružio i sproveo pored stražarnice i preko raskrčenog zemljišta do rakete. Kad smo stigli do rakete, komandir voda mi reče: "Sad ste bezbedni, g. Kortni."

"Ali ja ne želim da idem na Veneru!" rekao sam.

Glasno se nasmejao.

Požuri i čekaj; požuri i čekaj! Dugi strašni let se pretvorio u moru, sve se događalo takvim tempom da nisam mogao ni da pokušam nešto da učinim. Neko me je zgrabio za tur od pantalona i ubacio u raketu. Zatim su me vukli i vodili do mreža za zaštitu od ubrzanja i otišli.

Mreža se ljuljala, a dvanaest kaiševa mi je pritiskalo grudi. Zbogom, Ketu. Zbogom, Šokenova zgrado. Hteo-ne hteo, leteo sam na Veneru.

Ali to nije bio rastanak sa Ketu.

Ona lično je došla da otkači kaiševe kad su prošli trzaji uzletanja.

Ustao sam iz mreže i teturao se u bestežinskom stanju, trljajući leđa. Otvorio sam usta da nešto kažem, ali sam uspeo samo da promucam: "Ketu!"

Nisam baš održao sjajan govor, ali za tako nešto i nisam imao vremena. Moje i Ketine usne su bile zauzete nečim drugim.

Kada smo se razdvojili da udahnemo, rekao sam: "Kakve alkaloide stavljaš u svoje proizvode?" Ona nije odgovarala. Htela je da se ljubi i ja sam je poljubio.

Bio je to težak posao u stojećem stavu. Kad god se pomerila, naletali smo na zidove ili smo se odvajali od poda. Mali mlazni motori su nas vraćali u prvobitni položaj, ali smo inače bili u bestežinskom stanju.

Seli smo.

Posle izvesnog vremena počeli smo da razgovaramo.

Protegao sam se i pogledao unaokolo. "Fino ti je ovde", rekao sam.

"Sad, kad je to u redu, nešto mi je palo na pamet. Dva pitanja."

Rekao sam joj šta me interesuje.

Objasnio sam joj o Ranstedovoj sabotazi u San Dijegu i na projektu Venera, kao i o ubistvu Hestere.

"O, Mič", rekla je. "Kako da počnem? Kako si uspeo da postigneš prvu A klasu."

"Išao sam u večeruju školu", rekao sam. "Slušam te."

"Pa, trebalo bi sad da shvatiš. Naravno da smo mi konzervacionisti želeli vasijske letove. Venera je potrebna čovečanstvu. Čovečanstvu je potrebna nepokvarena, nenačeta, neeksploatisana, neukaljana ne..."

"O", reko.

"...nenapadana, neuništiva planeta - znaš već i sam. Naravno da smo želeli da pošaljemo brod na Veneru, ali nismo želeli da Fauler Šoken ili Mičel Kortni budu na Veneri. Nismo želeli Kortnija dokle god je bio čovek koji bi prodao Veneru za još jedan megadolar. Nema oko nas mnogo planeta na koje bi čovečanstvo moglo da se proširi, Mič. Nismo mogli da dozvolimo da Šokenov projekt Venera uspe."

"Hm", rekao sam razmišljajući. "A Hester?"

Keti odmahnu glavom. "To moraš sam da saznaš", rekla je.

"Ti ne znaš odgovor?"

"Znam odgovor. Uopšte nije težak."

Terao sam je da kaže, ali mi nije pošlo za rukom. Opet smo se ljubili sve dok nas ne prekide neka osoba sa epoletama brodskog oficira na ramenima. "Hej, društvo, hoćete li da posmatrate zvezde?" rekao je glasom turističkog vodiča. Prezirao sam takav ton, ali mi se nije isplatilo da mu to prebacim i da mu govorim ko sam. Brodski oficiri se uvek ponašaju kao viša klasa i bilo bi nekorektno da ga zbog toga prekorevam. Pored toga...

Misli su mi bile zaokupljene ovim problemom. Već sam bio navikao da budem prva A klasa. Nije mi izgledalo nimalo zabavno što ću biti jedan od običnih ljudi. Brzo sam preispitao sve konzervacionističke teorije. Ne, više nije bilo izgleda da će me poštovati i sa mnom postupati kao pre.

Zdravo, Keti. Zbogom, Šokenova zgrado.

Ipak smo otišli do prednje palube za posmatranje. Sva lica su mi bila nepoznata.

Na brodovima za Mesec nema prozora. Sa radarskim očima i slepim upravljanjem na njima žrtvuje se estetski, ali nekorisni prizor zvezda da bi se dobio jači čelični oklop. Nikada ranije nisam video zvezde u vasioni.

Van palube je vladala bela noć. Sjajne zvezde su sijale na podlozi od

zvezdica rasutih po zvezdanoj prašini. Ni najmanji komad prostora nije bio taman, sve je bilo svetlo u vatreno pastelnim bojama. Okvir vatrene sjaja oko palube broda pokazivao je u kojem se pravcu nalazilo Sunce.

Krenuli smo sa palube. "Gde je Met Ransted?" pitao sam.

Keti se nasmeja. "U Šokenovoj zgradi. Guta pilule za umirenje i pokušava da razmrsi celu ovu gužvu. Neko je morao da ostane na Zemli, Mič. Srećom, Met može da glasa umesto tebe. Razgovarali smo u Vašingtonu. Imaće masu pitanja na koja nigde neće moći da nađe odgovor."

Blenuo sam. "Šta je, do đavola, Ransted radio u Vašingtonu?"

"Štitio je tebe, Mič! Pošto je Džek O'Ši provalio."

"Šta!"

"O, bože. Idemo redom. O'Ši je provalio. Jedne noći se i suviše napio, nije mogao da nađe mesto na ruci da sebi da injekciju i našao je devojkicu pred kojom je rekao ono što nije smeo da govori. Uхватili su ga i pritesnili. Ispričao je sve o tebi, meni, raketi i svemu ostalom."

"Ko ga je uhvatio?"

"Tvoj veliki prijatelj, B. Dž. Tonton." Keti zlokobno kresnu šibicu. Mogao sam da pročitam šta je mislila. Mali Džek O'Ši, trideset kilograma mekog porculana i otopljenog voska, devedeset centimetara hrabrosti i brbljivosti. U poslednje vreme mi se dešavalo da mi se Džek O'Ši ne sviđa, ali kad sam zamislio tog majušnog čoveka u rukama Tontonovih antropoida, pokajao sam se što mi je tako nešto i padalo na pamet. "Tonton je sve dobio, Mič", reče Keti. "Sve što ima neku vrednost. Da Ransted nije imao doušnika u Tontonovoj sobi za saslušanja, i nas bi pohvatali. Ali, Met je stigao da dođe u Vašington i da upozori mene i predsednika. O, ne, predsednik nije konzervacionista, ali je dobar čovek. Šta on može kad su ga naterali da bude predsednik. I - najzad tu smo."

Kapetan nas prekide. "Pet minuta do korekcije letenja", rekao je. "Bolje bi bilo da se vratite u svoje mreže. Rakete za korekciju ne moraju mnogo da uzdrmajaju brod, ali šta znate."

Keti klimnu glavom i povede me. Izvadio sam joj cigaretu iz usta, povukao jedan dim i vratio je. "Pa, Mič!" ona reče.

"Preporođen sam", rekao sam joj. "E, Keti. Još jedno pitanje koje ti možda neće biti prijatno."

Ona uzdahnu. "Isto što je bilo između tebe i Hestere", reče.

Pitao sam: "Šta je bilo između Džeka i - ovaj?"

"Čuo si. Između Džeka i mene je bilo isto što i između Hestere i tebe. Samo jednostrano. Možda je Džek bio zaljubljen u mene, ali ja nisam." A zatim u jednom dahu: "Zato što sam za sve ovo vreme, jednostavno, bila ludo zaljubljena u tebe!"

"Hm", rekao sam. Izgledalo mi je da nema prepreke da joj priđem i poljubim je, ali me ona odgurnu i ja glavom tresnuh u zid hodnika.

"Jao", rekoh.

"Eto, zato što si budala, proklet bio!" govorila je. "Džek me je želeo, ali ja sam želela samo tebe. Tebi nikad nije palo na pamet da to i sam shvatiš - nikad nisi znao koliko mi je stalo do tebe, kao što nisi znao ni koliko je Hesteri bilo stalo do tebe. Jadna Hester - koja je znala da te nikada neće imati. Pobogu, Mič, kako možeš da budeš toliko slep?"

"Hester zaljubljena u mene?"

"Naravno, do đavola! Zašto bi inače izvršila samoubistvo?" Keti lupi nogom o pod i podiže se u vazduh nekoliko centimetara.

Trljao sam glavu. "Pa", rekoh smušeno.

Signal koji je označavao da za šezdeset sekundi počinje korekcija počeo je da zvoni. "U mreže", reče Keti, a suze joj potekoše niz obraze. Zagrlio sam je.

"Prokletstvo", rekla je. "Imam tačno jedan minut da te poljubim i našminkam se, da ti dozvolim da smisliš odgovor na pitanje, da ti kažem da imamo zasebnu kabinu sa dve mreže za ležanje i da se oboje u njih smestimo."

Uspravio sam se. "Minut znači da imamo mnogo vremena, draga", rekao sam joj.

Ali nije trajao baš toliko dugo.

Sadržaj

- [1.](#)
- [2.](#)
- [3.](#)
- [4.](#)
- [5.](#)
- [6.](#)
- [7.](#)
- [8.](#)
- [9.](#)
- [10.](#)
- [11.](#)
- [12.](#)
- [13.](#)
- [14.](#)
- [15.](#)
- [16.](#)
- [17.](#)
- [18.](#)
- [19.](#)